
3 1761 07568900 0

661.

Guld og Ære

Otto M. Møller:

Guld og Ære

Roman

HELSINGØR
Jens Møllers Forlag
Helsingørs Centraltrykkeri. — L. H. Andersen
1895

LIBRARY
MAY 25 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

Første Bog

Den sædvanlige Flok Nysgærrige, der hører med til et københavnsk Kirkebryllup, havde en sludfuld Novembereftermiddag hen ad Aften samlet sig uden for Helligaandskirken. Brudgommens gamle Vaskerkone, Madam Ludvigsen, stod i en Klynge af ventende Tilskuere og fortalte om og om igen til hvemsomhelst, der gad høre hende, at det saamænd var den unge »polletekniske« Kandidat Poulsen, der holdt Bryllup med Manufakturhandler Lindbergs Datter — ja det var virkelig.

De havde da været forlovet i flere Aar — allerede mens han gik og læste; det vidste hun, Madam Ludvigsen, god Besked med, skønt ingen den Gang skulde vide det. Men

hun havde nu sin Gang saa mange Steder, saa man fik jo immer noget at høre. Men nu skulde han da være »Kemikker«, eller hvad de nu kaldte det, paa en »Postelinsfabrik«, eller det nu var en Glasmagerfabrik, helt nere paa Landet paa den anden Side Køje, hvor det nu var. Og det var saamænd bare 800 Kroner og fri Bolig, de giftede sig paa, og det var ikke meget for bedre Folk, især hvis der kom mange Børn; og han, Lindberg, hendes Fa'r, havde saamænd ikke mere, end at han selv lige kunde klare sig, saa det var ikke meget, de kunde faa fra den Kant. Men hvad skulde man sige til det i saadanne Tider? — enhver havde jo sit Læs at trække.

Hun, Madam Ludvigsen, vidste nok, hvad det vilde sige at staa paa bar Bakke og slide i det for Føden, især naar man havde en Mand, der immer vilde paa Bumlenberg og drak hver Skilling op, han fortjente, og der saa var tre ukonfirmerede Børn, og den store Tøs kom hjem hver anden Maaned, naar hun ingen Kondition havde, og la' sin Mo'r til Byrde. Og derfor maatte hun staa i Vaskebaljen fra den tidlige Morgen til den søde Sengetid, og endda var det hverken til det hele eller det halve, saa hun vidste nok, hvordan Tiderne var . . .

Madam Ludvigsen var her kommet ind paa sit Yndlingstema: hendes huslige Bekymringer og de frygtelige Tider, sét i gensidig Belysning, og hun fik da heller ikke Stands paa sig, før Brudeparret kom ud fra Kirken, hvad der medførte almindelig Trængsel og Skubben til hverandre for at faa et Glimt af Bruden at se.

Det var en lille let Skikkelse, helt i Hvidt. Ansigtet fint uden egenlig at kunne kaldes smukt; Øjnene graabrune og levende; Læberne noget blege, men kønt formede og med et Smil, der klædte godt. I det hun kom ud af Kirken og blev den sammenstimlede Flok vâr, kom der en Smule Rødt i Kinderne; men hun lod sig ikke forbløffe, og der var endogsaa lidt af en Skælm i det Blik, der tilfældig strejfede Madam Ludvigsen.

Han var knapt et halvt Hoved højere; velbygget uden at være nogen egenlig kraftig Skikkelse. Lyst Fuldskæg og Haar og et kønt, mildt Ansigt med et Skær af Lykke over sig. Man var enig om, at det var et meget pænt Par.

Idet han hjalp hende op i Vognen, sneg han sig til i Smug at trykke hendes Haand. Hun gengældte Trykket, og uden at slippe hans Haand trak hun ham ind efter sig. Saa

smækkedes Døren i, og Vognen satte i Fart ned ad Gaden.

Flokken skiltes, nøjsom tilfreds med det Glimt, man havde faaet at sé af Brudeparret. En ung Pige blev staaende paa Hjørnet og saa efter Vognen: om det havde været hende!

Erik Poulsen var Søn af en mindre københavnsk Haandværksmester. Han var bleven holdt i en god Skole, men da han hverken havde vist særlig Flid eller røbet ualmindelige Ævner, blev han straks efter Konfirmationen sat i Smedelære paa en Maskinfabrik.

Dette var imidlertid noget, der aldeles ikke behagede ham: den smudsige Arbejdsdragt, det haarde Arbejde, den hundsende Behandling var ham inderlig imod. Han havde altid haft noget vist aristokratisk ved sig i Sind og Tænkemaade, og en levende, ubunden Fantasi havde alt fra hans tidligste Aar foremalet ham en ganske anden Fremtid end den, man i Reglen opnaar ved at hamre paa Jærn og nitte Metalplader sammen.

Havde han bare vidst, i hvilken Retning han skulde søge det store, han fra Naturens Haand var bestemt for! Men det var netop Ulykken, at herom kunde han ikke blive enig med sig selv. Naar han om Aftenen kom tidlig i Seng, laa han, trods sin Træthed, i Timevis og fantaserede, — lutter gyldne Fremtidsdrømme, og hver Aften en ny og forskællig. Han var med i et stort Felttog for Slesvigs Generobring, og det var paa ham, dets heldige Udfald i væsenlig Grad kom til at bero; bestjærnet og beundret holdt han i Spidsen for Hæren sit Indtog i København, naadig vedkendende sig sine fordums Kammerater paa Fabriken, thi trods sin Storhed var han ikke bleven stolt. Eller en anden Aften gjorde han den store Opdagelse af Dampmaskinens Afløser, det i Kraft af sig selv arbejdende Perpetuum mobile. Han førte selv Prøve-Lyntoget med de kongelige Herskaber fra København til Korsør og tilbage i Løbet af en Time eller saa. Alverdens Stater afkøbte ham Opfindelsen, og hundred Gange Millionær triumferede han som den, der var naa't Ærens Top. Eller han gik over til Katolicismen og blev hurtig Abbed, Kardinal og tilsidst Pave, der ved et Besøg satte sin Hjemstad, København, paa den anden Ende. Eller han blev

en stor Kunstner, den anden Rafaël, med Lavrbærkrans om Panden. Eller han drømte sig som Cæsar eller som Napoleon, kun uden et Waterloo og St. Helena.

Men om Dagen maatte han holde Arbejdets Slid ud. Overfor Faderen havde han engang ladet falde Antydninger om, at det Smederi holdt han ikke af; han kunde have været meget mere flittig og fremmelig i Skolen, om han rigtig havde taget sig det over; det havde været meget bedre, han var kommet til at studere. Men paa det Punkt kendte Faderen ingen Given efter: hvad man engang havde begyndt paa, det førte man til Ende, om det saa var ên aldrig saa meget en Lede!

Og saa kædede Dag sig til Dag, langsommelig men ustandselig. Dagene blev til Uger og Maaneder og Aar, og en skønne Dag var der et ungt Menneske ved Navn Erik Poulsen, der havde staaet sin Læretid ud.

Se saa! sagde den gamle Poulsen — nu kunde de tale om Sagerne. Naar man ikke var mere end atten Aar, havde man endnu Fremtiden for sig!

Værkføreren paa Fabriken mente at have opdaget noget mekanisk Talent hos Erik, og efter nogen Snakken frem og tilbage blev det bestemt, at han skulde være Polytekniker og

tage Eksamen som Mekaniker. Det var jo dog, mente han selv i Stilhed, altid et Skridt hen imod Perpetuum mobile'et.

Efter at have læst Matematik et Aars Tid kom han saa ind paa Læreanstalten, men det varede ikke længe, før Kemien, han lærte dèr, optog al hans Interesse. For første Gang stod han overfor en Virkelighed, der opfyldte ham ganske; der var ikke Tale om andet: Kemi, og ikke Mekanik, maatte være hans Hovedstudium.

Faderen maatte tilsidst give efter, skønt han fandt dette Studium betydelig mindre praktisk. »Hvad Fa'en skulde det føre til?« Men da Sønnen absolut vilde, lod han »Fyren« raade.

Nu tog Erik fat med Iver og Lyst; i Laboratoriet var han ret paa sin Hylde, og hans Lærere betragtede ham som en lovende ung Mand, skønt han sløjede en Del af paa de andre Fag, der ikke i samme Grad optog hans Interesse. »Pokker med det«, sagde Professor Dickmann, Læreanstaltens Direktør, — »vi lever jo i Specialiteternes Tidsalder!«

Men allerede Aaret efter at Erik var kommet paa Læreanstalten, døde hans Fader (Moderen var død, allerede mens han var

Dreng), og dette foraarsagede en midlertidig Afbrydelse af hans Studium. Nu var det ikke sikkert, der blev Raad til at studere. Faderen havde som saa mange smaa Mestre levet fra Haand og i Mund, og det var ikke mange hundrede Kroner, der blev tilovers til Erik.

Hans Formynder, en gammel Læderhandler, vilde, at han igen skulde til Ambolten; men hertil sagde Erik et resolut nej — koste hvad det vilde. Han var ikke for intet bleven tvungen gennem den haarde Læretid; den havde modnet ham til en Karaktér og givet ham Vilje og Ævne til at sætte igennem, hvad han alvorlig havde sat sig for. Trods Formynderens ilde Spaadomme og misbilligende Rysten paa Hovedet tog han fat igen med forstærket Iver; han vidste, det gjaldt enten—eller.

Halvandet Aar efter var den lille Kapital opbrugt. Han blev nødt til at sé sig om efter noget Arbejde for at kunne leve, og efter forgæves at have søgt Matematiktimer ved Skoler maatte han være glad ved at faa Plads ved et galvanoplastisk Etablissement, skønt Arbejdet her kun levnede ham ringe Tid til at passe sine Studier; han maatte endogsaa et helt Semester blive borte fra Læreanstalten.

Men i den Tid, der levnedes ham: Aftenerne og Søndagene, studerede han paa egen Haand. Det var trange Dage; der var ikke Raad til Middagsmad hver Dag, thi han maatte have Bøger og Instrumenter, siden han ikke havde Tid til at møde paa Laboratoriet. Men han bares oppe af et dristigt, ungdommeligt Haab: det skulde lykkes ham at gøre en Opdagelse, der med ét Slag kunde bringe ham paa Fode igen. En Dag gav han sin sidste Krone ud for at kunne eksperimentere med en Kromforbindelse; han manglede Smør paa Brødet den Aften, men det brød han sig ikke om; det var hændet ham før. Det meste af Natten gik med Eksperimenteren og en sulten Mave, — Opdagelsen var saa nær, syntes han . . . saa sprang Retorten for ham, og alt Haab var ude for den Gang.

Det gik ikke bedre de følgende Dage; Opdagelsen vilde ikke komme. Der manglede endnu lidt for ham i at blive en anden Berzelius eller Scheele. Men saa kom det paa anden Maade:

Professor Dickmann var ked af, at den flinke Elev ikke mødte paa Læreanstalten; han skaffede ham et Stipendium paa nogle hundrede Kroner i tre Aar, og dermed var al Sorg slukket. Erik Poulsen sagde Farvel til Galvanoplastiken og holdt paa ny sit Indtog paa Læreanstalten.

Stud. polyt. Erik Poulsen bôde paa en fjerde Sal i Møntergade. Det var et lille Hummer, han havde, hvor der ikke var Plads til stort mere end en Seng, et Bord og en Reol. Henne ved Vinduet, hvor han havde sin Arbejdsplads, var der kun Udsigt til Genbohusenes skiden-graa Façader og et Stykke Himmel, hvor Solen viste sig et Øjeblik sent paa Eftermiddagen. Men der var længe lyst der oppe, og han kunde endnu skimte Bogstaverne i sin Bog, naar Gaden der neden under allerede laa i Mørke, og man begyndte at tænde Gaslygterne.

Erik var nu snart fire og tyve Aar, og det skulde ikke gærne vare længe, før han kunde tage sin Eksamen. Han vidste med en

god Samvittighed, at han havde hængt dygtig i, saa han nok maatte kunne »gaa op« et Aars Tid før man i Reglen plejede det.

— — — Det var en tidlig Foraarsmorgen sidst i Maj. Erik sad alt paa sin Plads ved Vinduet, fordybet i den organiske, kvantitative Analyse. Fra Genbohusets Façade, som Morgensolen badede i sit stærke Lys, reflekterede et Vindu Solstraalerne ind paa hans Bord og paa de i Vinduskarmen opstillede Reagensglas og Kogeflasker.

Han løftede et Øjeblik Hovedet og missede over mod det stærke Lys, der genérede ham. Men med ét fangedes hele hans Opmærksomhed, pludselig og uventet, saa det næsten gav et Sæt i ham.

Der ovre ved Vinduet, halvt skjult bag et Gardin og nogle Potteplanter, men ikke desto mindre i fuldt Sollys, stod en ung Pige i Morgendragt. Hun havde sét over paa ham, thi i samme Nu som han løftede Hovedet, mødtes deres Blik for et enkelt Sekund. Det var et lille fint Ansigt, indrammet af et af Solen gyldnet Haar, og med et mildt, kønt Øjenpar, hvis Blik straks, en Smule forvirret, søgte videre langs Husrækken, hvorefter Skikkelsen atter forsvandt i Værelsets Mørke.

Han blev siddende en Stund i samme

Stilling, stirrende paa Vinduet, hvor han havde set hende. Det havde taget ham med en egen Magt, dette pludselige Syn; han begreb ikke hvorfor eller hvorledes. Var det det straalende Sollys eller den tidlige Morgen, hvor Sanserne er mest modtagelige for Indtryk, eller var det noget indeni ham selv, der foraarsagede det?

Han havde aldrig før lagt Mærke til, hvem der bôde overfor ham; det havde interesseret ham saa lidt, og han havde haft saa lidt Tid. Og de unge Piger overhovedet — det var gaaet ham ligesaa med dem. Et Glimt i Forbiilen, paa Afstand — undertiden et Glimt af noget varmt og straalende, det var saa at sige alt. Og nu sad han dèr i sin Stue, og det varme og straalende trængte med ét ind til ham, saa han følte sig underlig betagen og blød om Hjærtet, uden at han ret vidste at give sin Følelse Navn.

Det slog ham, hvor forskællig han i Grunden maatte være fra sine Jævnaldrende. Det skortede ham ikke paa Følelse eller Fantasi — tværtimod. Men en altbeherskende Ærgærrighed og den deraf følgende utrættelige Higen mod et bestemt Maal under trange Kaar, der ikke lod ham én overflødig Øre i Lommen, havde sat sit særlige Præg paa ham, medens

han paa den anden Side, netop i Kraft af sin overstrømmende Indbildningskraft, var Barn nok til helt at kunne optages af drømmende Forestillinger. Men nu med ét var det, som om den Kærlighed, han havde agtet saa lidt, af sig selv kom ham nær; der var noget frodigt og livskraftigt, der tilsyneladende helt umotivéret paa én Gang vaktes til Live i ham, — noget frisk og jublende, der denne Morgenstund fik ham til at føle, at det var Foraar derude, at Solen skinnede, og at der stod Fuglekvidder i den snævre, snavsede Gade.

Han vendte sig atter til Bogen, men mellem Linjerne straalede der Sol, saa varm og skær, og lyste der Øjne, der vinkede og drog. Den hos ham altbeherskende Fantasi havde faaet et Stød i ny Retning. Hvert Øjeblik maatte han løfte Hovedet og sé over paa Genbohuset. Og da han kun saa det tomme Vindu og den kedelige skiden-graa Mur, blev han utaalmodig; han vilde, maatte sé det Syn endnu en Gang.

Endelig! Der sad hun ved Vinduet med sit Haandarbejde. Han kunde kun sé hendes Nakke, der nu og da bevægedes lidt, men det var nok. Det beroligede og dæmpede, altsom det paa samme Tid ildnede og satte Feber i ham. Han fik som en Slags Med-

lidenhed med sig selv: han kendte ikke en éneste ung Pige, — erindrede det i ethvert Fald ikke; — denne var den første, og hende havde han ikke set før nu og vidste ikke engang, hvém hun var, eller hvad hun hed!

— — —

Der kom ny Dage og med dem et nyt Liv. Han kunde sidde om Morgenen og længes: han maatte sé et Glimt af hende, før han tog fat paa sin Bog. Og naar han gik paa Læreanstalten, var hans sidste Blik til hendes Vindu ligesom hans første, naar han kom hjæm. Det hændtes, at han, naar han saa' hende staa der ovre ved Vinduet med Hat og Overstykke paa, rede til at gaa ud, selv greb sin Hat og ilede ned ad Trapperne for at kunne møde hende paa Gaden, — mere faldt ham ikke ind —, og saa gik han atter op til sin Bog, glad og fornøjet over det lidet, han havde opnaaet.

Hun paa sin Side var ikke blind for den Opmærksomhed, hun havde vakt hos ham, og af hans hele Adfærd gættede hun sikkert tilnærmelsesvis Arten af hans Følelser; det følte han sig i hvert Fald selv overbevist om. Der kom som en stille Forstaaelse imellem dem; det blev saa afgjort og visst, at de hver Morgen maatte se hinanden ved Vinduet, skønt

de ikke engang tænkte paa saa meget som at nikke til hinanden. Men alligevel syntes han, det var, som hun sagde: Godmorgen, her er jeg, men bliv bare ved at være flittig! — og han svarede i sit stille Sind igen: vær bare rolig, det skal jeg nok!

Saadan gik Sommeren, og Efteraaret stod for Døren.

En Eftermiddag, da Erik kom hjæm fra Læreanstalten og som sædvanlig saa' over til Genboens, opdagede han i et Vindu en Plakat, paa hvilken der stod: Værelse til Leje. I samme Øjeblik som det blev ham klart, at Værelset hørte til hendes Lejlighed, var hans første Tanke: bare jeg turde! og hans næste den, at han maatte, for han følte noget som Skinsyge ved Tanken om, at en anden skulde have Lov til at drage ind dèr og bô i hendes umiddelbare Nærhed Dag ud og Dag ind, sé hende og maaske tale med hende. Men alligevel kunde han ikke ret tage sig sammen til at vove det afgørende Skridt. Sæt, hun nu selv lukkede ham op! Hvad vilde hun tænke? Hvorledes vilde hun optage det? Aa, bare, bare han vidste, om han turde!

Han sov urolig den Nat. I Drømme forhandlede han med sig selv, om han skulde

eller ikke. og hver Gang kom han til det afgørende Resultat, at han maatte. Men om Morgenen var han lige vidt endda!

Han aabnede sin Bog og vilde læse, men det var ham umuligt at samle Tankerne. Han vilde slet ikke se over til Vinduerne og kunde dog ikke lade være. Det var en ligefrem Pine. Sæt han nu ikke gik der over og saa maaske kom til evig at fortryde det!?

Op paa Formiddagen kunde han ikke holde det ud længer. Han tog sin Hat og gik derover, frygtsom og med bankende Hjærte, som om det var noget forbryderisk, han vilde begaa. og frygtede for at blive greben paa færsk Gærning. Det var ham en Lise, at hun ikke lukkede ham op.

Men da han saa stod der i Stuen, hvor hun sad paa sin sædvanlige Plads ved Vinduet og næppe løftede Hovedet. da han mumlede et Goddag, var det atter rént galt. Han var saa skamfuld og forvirret, at han knapt kunde faa sit Ønske om at leje Værelset stammet frem. og han prisede i sit Hjærte Fru Lindberg, der tog det saa naturligt og ligefremt. sikkert uden at ane Uraad.

Der var ikke det mindste i Vejen for, at han kunde faa Værelset; hun havde saa tit talt til sin Datter om den flittige Student

derovre, der altid hang over sine Bøger, og var glad over at kunne faa et ordenligt Menneske til Logerende. Tiderne var saa knappe, og da hendes Søn, der havde haft Værelset, nu var rejst til Sydamerika for at gøre sin Lykke, var hun bleven enig med sin Mand om at leje Værelset ud. Deres Logerende skulde blive betragtet, som om han hørte til Familjen, naar de vidste, at han var et pænt Menneske — —.

Erik gik betydelig mere let om Hjærtet ned ad Trapperne, end han var gaaet op. Men dog pinte det ham, at han ikke vidste, hvordan hun optog Sagen. Hun havde knapt nikket, da han sagde Farvel, og ikke et Øjeblik løftet Blikket fra sit Haandarbejde. Hun maatte ikke misforstaa ham og udtyde hans Adfærd som Paatrængenhed, — ikke for alt i Verden! — —

Kort efter flyttede han ind i sit ny Værelse.

Det var et nyt Liv, der aabnede sig for Erik Poulsen.

Lindbergs var jævne Borgerfolk, der sad temmelig smaat i det; men det var en rar, hyggelig Familje, hvor Erik befandt sig vel. Fru Lindberg var en godmodig Kone, hvis Horisont ikke gik synderlig ud over det huslige Omraade, og Lindberg, der forøvrigt altid var i sin Forretning til sent paa Aftenen, var en mindre, ofte bekymret Handlende og ikke mere; men det var brave, godhjærtede Mennesker, der førte et godt Familjeliv.

Datteren blev Erik i Begyndelsen ikke rigtig klog paa. Var det den samme, han om Morgenen havde sét ved Vinduet? Eller var hun vred paa ham, fordi hun fandt hans

Adfærd paatrængende? Hun syntes forsætlig at undgaa ham; han turde ikke tale til hende, og hun aabnede ikke Munden til ham; han blev helt mismodig og forsagt.

Men naar han nu og da en Aften sad inde hos Familjen, der gæstfrit havde bedet ham komme ind hos sig saa ofte, han vilde, var det ham dog en Fryd i Smug at betragte hende, som hun sad dèr i Lampelyset med Hovedet bøjet over Haandarbejdet, og de kønne, flittige Fingre trak Naalen ind og ud gennem Tøjet. Og naar hun sagde ét eller andet, lyttede han anspændt efter hver eneste lille Betoning, og gik hun hen over Gulvet, fulgte hans Blik hver eneste lille Bevægelse af hende. Han var for naiv til at tænke paa at lægge Skjul paa sin Beundring eller holde sit Blik tilbage.

Blot han vidste, hvad hun tænkte om ham! Dette holdt han ikke ud i Længden. Men den Art Energi, han var udrustet med, slog ikke til her: de hundrede Gange besluttede han at tage Mod til sig og frejdig spørge hende, om hun ikke syntes om, han var kommet, — for hun vidste jo godt, det var for hendes Skyld! — og hver Gang svigtede Modet ham. Hendes Nærhed slog hans Tunge med Lamhed.

Endelig fandt han paa en Udvej. Han havde en Anelse om, at det var hende, der ryddede op paa hans Bord og tørte af, naar han var paa Læreanstalten. Og saa skrev han en Dag paa en Stump Papir de Par Ord:

»Maatte jeg ikke være kommet??«

Han lagde det, inden han gik, paa sit Bord saaledes, at hun maatte sé det. Og hun maatte ogsaa kunne forstaa det — og svare . . . . om hun da værdigede ham et Svar.

. . . . . Den Dag var han ikke den opmærksomme Tilhører ved Forelæsningerne som ellers. Han kludrede i Differentialregning og kendte ikke Formlen for Oksalsyre. Bedst som han stod og vejede et Filter, havde han nær smidt det hele: sæt hun holdt af en anden! Tosse, han var, at den Tanke ikke før var faldet ham ind! Der havde han naturligvis Forklaringen. Og dog —! Nej, det kunde, det maatte ikke være saadan. Han vidste hverken ud eller ind.

Øvelserne var næpe til Ende, før han skyndte sig hjæm — næsten løb. Hans Hjærte bankede hæftig, mens han tog Trapperne i Spring. Og da han forpustet stod i sit Værelse, gav han sig ikke Tid til at tage Overtøjet af, men snappede Papirlappen, der laa,

tilsyneladende urørt, paa samme Sted. Intet Svar?! Han vendte Papiret . . . Jo, der stod noget i det ene Hjørne, saa fint at han næppe kunde skimte det i Halvmørket — der stod . . . der stod:

med smaa bitte, bitte Blyantsbogstaver et

»Jo!«

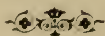
Han smed sig ned i Stolen og trak Vejret dybt efter den voldsomme Spænding. Han kunde gærne have givet sig til at græde — af Lykke. Aa, om hun havde været der i dette Øjeblik!

Der lød Skridt ude i Korridoren. Han fôr op. Han kendte Lyden af hendes Trin. Hun kom fra Køkkenet og gik ind i Dagligstuen. Han kunde ikke andet, han maatte der ind.

— — Hun var ene.

Men da han vilde sige noget, kunde han dog ikke faa Ordene frem. Uvilkaarlig rakte han hende Haanden, og hun tog imod den. Et fast, djærvt Haandtryk, og saa var han ude af Døren igen!

Nu var det afgjort, om det ikke havde været det før: Eksamen til næste Sommer og med første Karakter!

Rønninggaards Glasværk og Porcellænsfabrik var beliggende i en af Sydsjællands smukkeste Egne ved Bredden af den henved tusend Tønder Land store Rønninge Mose, der strakte sig mod Syd, næsten saa langt Blikket naaede. Til de andre Sider omgaves Fabriken afvekslende af Skov og høje Bakker, der ligesom gennede den øvrige Verden bort og kun ved et Par smalle Skovveje tilstedede Forbindelsen med den.

Og som den laa lunt gæmt der nede i Dalen ved Mosedraget, var Fabriken selv en lille Verden for sig, eller i det mindste en hel lille By. Yderst laa i en Halvkreds Arbejderboligerne Side om Side, den ene lignende den anden paa et Haar, og hver med sin lille

Stump Have. Saa kom Direktørboligens røde Teglstenstag midt i en frodig, vidtstrakt Have, og saa begyndte den egentlige Fabrik med sit Virvar af Bygninger: Glaspusteriet, Lagerbygningen, Sliberiet, Materialbygningen, Kontorbygningen, Porcellænsbrænderiet osv. — over hvilke ragede en Mangfoldighed af Skorstene i Vejret, til alle Døgnets Tider udsendende lange, bølgende Røgstrimer.

I en Fløj af den to Etager høje Kontorbygning, umiddelbart ved Direktørboligen, laa oppe paa første Sal den for Fabrikens Kemiker bestemte lille tre Værelsers Lejlighed — eller rettere: den bestod af to Værelser og et lille »Hul« ved Siden af Køkkenet. Vinduerne var smaa, og der var dygtig lavt til Loftet, men ikke desto mindre havde Erik Poulsen og hans unge Hustru faaet indrettet sig det ret hyggelig. Mere end Sovekammer og Dagligstue, der tillige maatte være Spisestue og Studereværelse, havde de rigtignok ikke kunnet faa det til, men det gik dog, eftersom de var ene to og mindst af alt tænkte paa at give større Middagsselskaber.

De havde bôt der et Par Maaneder, og man var allerede kommet et Stykke ind i det ny Aar. Det var stræng Vinter; om Natten frøs det hen imod en halv Snes Grader, og

selv ved Middagstid vilde Vinduerne ikke rigtig tø op. Men inden for var det desto hyggeligere, for dèr ved Mosen var der god Tid paa dejlige Tørv, saa man behøvede ikke at spare.

Især om Aftenen havde de det rart, naar Arbejdet for den Dag var forbi, og han havde faaet sin Slaabrok paa og den lange Pibe tændt, mens hun havde et eller andet lille Arbejde at sysle med. Hele Dagen igennem længtes de begge efter disse Aftentimer, og for at faa Tiden, naar de ikke var sammen, til at gaa saa meget desto hurtigere, hang de begge i med Arbejde hver paa sin Vis. Det var endnu saa nyt at være gift og have fælles Hjem, og tit, naar det endelig blev Sengetid, og de brød op, kunde han snappe hende i sine Arme, svinge hende og sig selv rundt paa Gulvet og forsikre, at han var det lykkeligste Menneske under Solen, hvad der regelmæssig fremkaldte en Protest fra hendes Side om, at den Bestilling maatte de i ethvert Fald være to om!

Mange Gange, naar hun ikke i Øjeblikket kunde finde paa noget at tage sig for, og hun ikke længere kunde udholde at være alene, kastede hun et Sjal om sig og løb over til ham i Laboratoriet, der laa i Bygningens an-

den Fløj. Det morede hende at sé ham staa dèr i Bluse og med stort Forklæde for og laborére. Hun var højtidelig Vidne til, hvorledes han analysérede Kaolinen, undersøgte de forskellige Blandingers Smæltelighed eller nøjagtig tilberedte Farvemasser til Indbrænding paa Glasset eller Porcellænet. Og naar hun da viste sig altfor tykhovedet over for de mærkelige Ting, hun saa' ham foretage sig, benyttede han Lejligheden til at holde et populært Foredrag om Kemiens Grundsætninger, hvilket dog i Reglen, inden han kom til Ende med det, afbrødes med et Kys og en lille Trippevals.

Men for Resten var der virkelig hyggeligt dèr i Laboratorieværelset. Der var ganske anderledes højt til Loftet end hjemme i deres Lejlighed, og Vinduerne var brede og lyse. Til højre stod Ovnen, hvor der stadig buldrede en rask Ild, samt et Skab med Instrumenter; til den anden Side Hylder med Kemikalier i alle Farvenuancer og midt for Vinduerne et vældigt Bord, hvor Reagensflasker og Apparater flød om i broget Uorden, op over hvilken den fine analytiske Vægt i sin Glaskasse ragede som en Aristokrat blandt lutter Pøbel.

— — Aa, Livet var ikke saa helt bag-

vendt endda, det maatte han, Erik Poulsen, rigtignok bekende; han havde allenfals ikke Grund til at beklage sig.

Naar alt kom til alt, havde Skæbnen begunstiget ham som faa; han var kommet nætop paa den Vej i Livet, hvor han hørte hjæmme; alle Magter havde været ham naadige, — om det saa var Modgangen, saa følte han, hvad han skyldte den.

— Sin Hustru vilde han nu slet ikke tale om; i saa Henseende havde han været rent urimelig heldig. Hvilken ung Pige, ménte han, vilde have jublet ved Tanken om at skulle bo paa en énsom Fabrik ude paa Landet uden Omgang med andre Mennesker — kun med ham? Og hvem var saa rén og trofast og saa uegennyttig og fornøjet med lidt som hun? . . . Aa, han havde været saa bange for, at de 66 Kroner om Maaneden ikke skulde slaa til! Hvor havde hendes Fader ikke vredet sig ved at give sit Samtykke til Brylluppet, fordi han ménte, det var for lidt at gifte sig paa . . . Og nu lagde de ligefrem Penge op! Han vilde nok sé den, der kunde gøre hende det Kunststykke efter, saadan en lille fornuftig, sparsommelig Kone, hun var.

Naar han talte om det, lo hun rigtignok ad ham og sagde, det var bedst, han ventede

et Aars Tid endnu, før han gav hende Karaktér for Husholdningsførelse; ny Koste fejede altid saa rart! Men det vilde han ikke høre Tale om.

— — Og Dagene fløj, — de vidste knapt hvordan, — den ene som den anden, og dog var der ingen Ensformighed, skønt de levede saa ganske for sig selv. Et Par Gange havde de en Aften været hos Direktørens, en enkelt Gang hos Materialforvalterens — ellers ingen Steder. Og de Aftener havde de endda længtes efter at komme hjæm hos sig selv og »have det godt«. De var »som to Turtelduer«, bemærkede Fru Direktøren aandfuldt, men Herregud! — de var jo ogsaa i Hvedebrødsdagene endnu.

Vinteren maatte saa smaat til at bøje sin stive Nakke. Solen stod hver Dag højere paa Himlen, og det blev stadig længere lyst. Ved Middagstid smæltede Sneen ude paa Vejen, og somme Nætter gik Temperaturen næppe en Grad under Nulpunktet. Men saa blev det til Gengæld Sjap og Ælte alle Vegne; man kunde næsten ikke komme tørskoet uden for en Dør, og Fugtigheden sivede ind paa de urimeligste Steder. Hos de unge Folk kunde det endda gaa an, men hos Materialforval-

terens, som bôde i Stuen, var det rent forfærdeligt.

De rare hyggelige Aftener blev dog ved en Tid endnu. Erik var begyndt at studere videre for Alvor; det var som om det ensomme Liv ved den vidtstrakte Mose paa ny havde kaldt noget af Ærgærrigheden fra hans unge Dage til Live igen. Den havde i de senere Aar maattet træde i Baggrunden for den ny, alt i Skygge stillende Kærlighedslykke; ja, han havde endog nu og da trukket paa Skuldrene ved Tanken om sine unge, fantastiske Drømmerier. Men tænkte han end ikke mere paa at vinde et Navn blandt de allerstørste, opgav han dog ingenlunde at komme videre. Et og andet kunde han vel nok slumpe til at opdage og vinde et lille Navn.

Takket være hans »søde lille fornuftige, sparsommelige Kone« kunde han faa Raad til at holde et Par udenlandske Tidsskrifter for Kemi, og selv havde han i Tidernes Løb faaet sammenskrabet sig en Del fremragende Værker i de senere Aars kemiske Literatur, som han ikke tidligere havde haft Lejlighed til at studere helt igennem. Nu sad han om Aftenen og læste . . . med visse smaa Afbrydelser som skyldig Tribut til den anden Stormagt, han havde allieret sig med foruden Kemien.

Ved Siden af sit daglige Arbejde eksperimenterede han paa egen Haand i Laboratoriet. Han stod tidlig op for at faa mere Tid og arbejdede ofte, lige til Skumringen faldt paa. Han havde faaet fat paa en Traad, som han blev ved at følge; der var draget noget som et Glimt forbi ham en Dag, da han stod og undersøgte en Uránforbindelse, uden at han senere rigtig havde kunnet faa Rede paa, hvad det var, der som et Lyn havde gennemfaret hans Tanke i det Øjeblik. Han havde bare paa Fornemmelsen, at der var noget.

Undertiden tog han Aftenen til Hjælp. Han »fik Lov« paa den Betingelse, at hun ogsaa var med, og saa »holdt de Aften« i Laboratoriet.

— »Vilde du gærne blive en berømt Mand?« spurgte hun en Gang.

Han blev i første Øjeblik en Smule forlegen; han havde aldrig tilstaaet sin ungdommelige Ærgærrighed for hende, ligesom han ikke mere ret vilde tilstaa den over for sig selv. Han mente, at naar han studerede og eksperimenterede, var det kun »for sin Fornøjelse«, af simpel Interesse, uden nogen dybere Bagtanke. Folk vilde jo lé ad ham, hvis de hørte, at han endnu vilde være en

anden Berzelius; han var dog for gammel til at tænke saa barnligt.

»Vilde du?« spurgte hun igen.

Men han sneg sig fra det ved at vende Spørgsmaalet om.

»— Vilde du gærne, jeg skulde blive det?«

Hun saa' paa ham og smilede.

»Om jeg vilde? Trôr du, der er noget for godt til, at jeg skulde kunne ønske dig det?«

Hun rykkede ham i Skægget.

» . . . Og dog!« Hun blev med ét alvorlig . . . . »Kunde vi blive lykkeligere, end vi nu er? Maatte det ikke hellere blive saadan altid? Hvem véd, om vi to vilde vinde ved, at du blev en stor Mand? — Aa, min egen Ven, vi har det jo saa godt!«

Han saa' lyst paa hende.

»— Og hvorfor skulde vi ikke blive ved at have det godt selv om . . . selv om jeg blev en stor Mand?«

Han tog hende overgivent om Livet og snurrede hende rundt.

»— Hvorfor ikke, lille Skat? . . . Jo vi skulde . . . vi skulde! Hører du!«

Foraaret mældte sig. Skovene rundt om Rønninggaards Fabriker sprang ud i det fejreste Grønt. Og ud over Mosen, hvor den sidste Sné længst var smæltet, begyndte ny Farvetoner at pippe frem, og Lærkerne sang, saa det skingrede.

Solen skinnede klart hver Dag; der kom Varme i Luften, og Vejene blev fremkommelige. Aftnerne kortede af, saa det snart ikke mere var Umagen værd at tænde Lys.

— Nu blev Søndagen, naar alt Pligtarbejde hvilede, de unge Ægtefolks bedste Dag. De gik lange Ture ene to op gennem Skovene, og eftersom det blev mere og mere Sommer, tog de sommetider deres Mad med og vendte først hjæm hen ad Aften, naar Skum-

ringen alt var faldet paa. Det var da et smukt Syn for dem, naar de kom oppe fra de høje Bakker, at sé Fabriken der nede i Halvmørket, hvor det lyste fra Glødeovnene, saa den fugtige Moseluft oven over stod i et rødgyldent Skær af Ild. Og de vidste, at dèr nede laa deres eget lille hyggelige Hjæm, hvor de havde det saa fredelig og rart. Følelsen af deres Lykke mældte sig indtrængende, og Haand i Haand, glade som to Børn, gav de sig videre paa Vej hjæmad.

Imidlertid studerede Erik lige ivrig sine Tidsskrifter og stræbte efter Ævne at »følge med«. Særlig gjorde han sig med Forkærlighed bekendt med den nyere teoretiske Kemi, som han ikke tidligere havde haft Lejlighed til at studere i dens fulde Udstrækning, og fandt gennem den mangt et Vink, som ved Lejlighed kunde komme ham til gode ved hans Eksperimenter. Selve det Arbejde, Fabriken krævede, var ikke stort, og man havde ingenlunde været vant til, at Fabrikskemikeren anstrængte sig i nogen Henseende. Eriks Formand havde endogsaa foretrukket Kroen, saa Arbejderne forstod ikke, hvad det betød, naar de hyppig saa Lys i Laboratoriet helt ud paa Natten.

Direktøren tog Sagen paa sin Maade.

En Dag indfandt han sig i Laboratoriet, og efter at have søgt en passende Indledning kom han frem med sit Ærende. Gudbevares, han fandt det i høj Grad prisværdigt, at en ung Mand tilstræbte en stedse større Uddannelse i sit Fag, og han kunde kun udtale sig i høj Grad rosende om den Dygtighed, med hvilken han — Poulsen — udførte sit Arbejde; men — saa ubehageligt det end var ham . . . . han skulde staa Aktieselskabet til Regnskab for alt, hvad der vedrørte Fabriken, og det kunde ikke nægtes, at Laboratoriets Budget . . . hm, — at Regningen for Kemikalier og deslige var steget meget betydelig i det sidste halve Aar; han skulde saaledes blot nævne, at Udgiften til en enkelt Reagèns som Platinklorid beløb sig til cirka femten Kroner, og . . . ja, det skulde være ham kært at vise sig saa imødekommende som mulig over for Kemikerens private Virksomhed i Laboratoriet; han vilde selvfølgelig ikke lægge ham den mindste Hindring i Vejen, men blot henstille til ham saa vidt mulig at spare lidt paa de mere kostbare Stoffer. Han — Direktøren — haabede, at han — Poulsen — ikke tog hans Udtalelse fortrydelig op . . . . som sagt: han skulde selv aflægge Regnskab.

Det gjorde Erik nu alligevel, for han

ærgrede sig grundig over denne Smaalighed. Tanken var ikke før faldet ham ind, ikke et Øjeblik. Paa Læreanstalten havde der aldrig været Tale om noget Gnieri i den Retning.

Han vilde først ikkė have fortalt det til sin Kone, men hun mærkede, han var gnaven, og gav sig ikke tilfreds, før hun fik at vide, hvad der var i Vejen. Hun gav ham fuldstændig Ret, da han svôr paa, at han ikke for Fremtiden vilde bruge saa meget som et Milligram af Fabrikens Reagènser til private Eksperimenter.

Sagen blev alligevel ordnet. Direktøren var i Virkeligheden en velvillig Mand, bare en Smule pertentlig i Forretningssager. Paa næste Repræsentantmøde fik han Laboratoriebudgettet forhøjet som en Erkendtlighed overfor Kemikerens Dygtighed og Paapasselighed, og Poulsen tog, inderst inde med lidt Uvilje, mod Erkendtligheden, eftersom han ikke godt kunde sige nej. Nu da hans private Laboratorievirksomhed paa den Maade var bleven avtoriseret af Aktieselskabet, kunde han eksperimentere saa galt, han vilde, men han havde nu engang faaet en ubehagelig Følelse af det Afhængighedsforhold, hvori han stod til Fabrikens Ledere, og som han ikke tidligere havde skænket en Tanke. Hans Stolthed

krympede sig en Smule ved det, men Herregud . . . hvem var aldeles fri og uafhængig?

— Og sàa fortsatte han sine Eksperimenter som før.

— — — — —

. . . »— Véd du«, spurgte hans Hustru en Aften spøgende, »hvad Fabriksarbejderne trôr om dig? Jeg hørte det i Dag af Materialforvalterens Kone: de trôr, du vil lave Guld; det er derfor, du har saa travlt i Laboratoriet. Er det ikke storartet?«

Hun lo, og han stemte i med.

»Aa ja«, sagde han, »det var sandelig ikke saa galt! . . . Nej, det var ikke saa galt, om det lod sig gøre!« gentog han med et Gran Alvor i Tonen. »Saa . . .«, han vilde sige: var man da sin egen Herre, men han brød af med en spøgefuld Bemærkning om, at saa behøvede man da i hvert Fald ikke knibe saa svært paa Budgettet.

»— Hvor saadanne Folk dog kan snakke«, blev hun ved; »at tænke sig, nogen kan tro, man endnu i vore Dage vil give sig af med at lave Guld . . . nu man véd, det er umuligt!«

»Aa, umuligt vil jeg da ikke sige«, svarede han lidt adspredt.

»— Ikke?!« Hun saa' forbavset paa ham.

»Er det ikke umuligt? Hvor kan du som Kemiker sige det! Vi lærte jo allerede i Skolen, at Guld er et Grundstof, der ikke lader sig adskille eller sammensætte af andre Bestanddele.«

»Aa nej, — ikke saa vidt vi foreløbig er naaet«, sagde han, »men derfor kan man dog ikke med rette sige, det er ligefrem umuligt. Man skal sjælden sige aldrig. Der er ingen moderne Kemiker mere, der benægter Muligheden. Naturligvis, saadan som Alkemisterne vilde have det: en Vædske eller hvad det nu var, der paa staaende Fod ved den blotte Berøring skulde kunne forvandle ethvert Metal til Guld, det var selvfølgelig Nonsens. Men,« — han trak hende ned i Sofaen . . . »sér du, lille Ven, man har i den nyere Tid begyndt at tvivle om Grundstoffernes Eksisténs i strængeste Betydning, — det er noget, man er kommet til gennem den teoretiske Kemi, og i det hele taget gennem fórskællige andre Teorier. Hvordan skal jeg forklare dig det? . . . Du véd nok, man tænker sig Stofferne sammensat af uendelig smaa Dele: Atómer, som man kalder dem, — saa smaa, at de saa at sige ingen Størrelse har, — og at disse Atómer stadig svinger om hverandre paa visse lovbundne Maader.

Varmen skulde saaledes bestaa i, at Atómerne i et Legeme svingede stærkere, hurtigere; derfor udvider det sig, som du véd, i det Atómerne i Følge noget, man kalder den Midtpunktet flyende Kraft, fjærner sig noget fra hverandre. Men nu er man gaaet endnu videre og forestiller sig, saa at sige i al Hemmelighed, at et Stofs Væsen alene berôr paa dets Atómers Svingninger om hverandre. Forstaar du? Man antager Idenditéten af alle Grundstoffer; der er i Virkeligheden kun ét Stof til i Verden, et Urstof . . . (nogle mêner, det skulde være Brint), — som optræder under de forskællige Grundstoffers Former, alene eftersom Atómerne i det er kommet til at svinge om hverandre. Og hvis man derfor kunde komme til at forandre et Grundstofs Atómbevægelser, vilde man samtidig forvandle Stoffet. Altsaa, tænk dig, at for Eksempel Jærnets Atómer svinger paa én — Guldets paa en anden bestemt Maade. I Virkeligheden bestaar Guld og Jærn af det samme Urstof, og kunde man derfor faa Jærnets Atómer til at svinge ligesom Guldatómerne, vilde Jærnet i det Øjeblik selv være blevet til Guld. Det er kun en Teori, sér du, men altsaa — helt urimelig er Alkemien da ikke.«

Hun saa' tankefuldt hen for sig.

»— Det er mærkeligt«, sagde hun, »det har jeg aldrig hørt før.«

Med ét slog hun Armene om hans Hals.

»— Men det gaar alligevel over min Forstand!«

De lo.

Dermed var Alkemien for den Gang bragt ud af Dagsordenen.

— — Da Erik næste Dag stod ved Laboratorievinduet og prøvede, om en Væske vilde affarve en Draabe overmangansur Kali-Opløsning, gik et Par Arbejdere forbi nede paa Vejen og saa' nætop op til Vinduet. De trôr, jeg staar og laver Guld! tænkte han.

Og Tanken kom igen, atter og atter, mens han mekanisk behandlede en Kaolinanalyse. Aa ja, den der engang gjorde den Opdagelse, han vilde opnaa Berømmelse i Ordets egenligste Forstand. Ikke for Guldets Skyld i og for sig; at gøre Jærn til Zink var videnskabelig tålt det samme, — men alligevel, den første Mand, der kunde lave Guld, han behøvede ikke . . . naa, han behøvede ikke spare paa en Smule Platinklorid!

Han forsøgte at ryste alle disse taabelige Forestillinger af sig, men det vilde ikke lykkes. De forfulgte ham i de nærmeste Dage stadig ved Arbejdet. Og tilsidst fandt han,

at Tanken ikke var saa taabelig endda. Han begyndte at studere kemisk Teori endnu ivrigere; det var Vejen.

Og i Sammenhæng hermed pønsede han atter og atter paa, hvad det dog var for en Idé, der hin Gang ved Eksperimentet med den Uránforbindelse som et Lyn, halvt ubevidst, var faret gennem hans Hjærne for atter at blive borte med det samme.

Hvad *var* det dog!

Men han kunde ikke faa fat paa det.

Efter den strænge Vinter var fulgt en varm, straalende Sommer. Luften ud over Mosen sitrede i Solheden; det blæste sjældent — i hvert Fald ikke nede i Fabriksdalen — og midt paa Dagen var det næsten utaalelig hedt. Men om Aftenen, naar Solen gik ned som i et Hav af glødende Guld, og det begyndte at dampe ud over Mosen, var det uforlignelig dejligt at gaa en Tur op gennem Skoven paa Bakkedraget med den vide Udsigt over et smilende Sommerlandskab.

De gik regelmæssig hver Aften denne Tur, de unge Ægtefolk, der stadig var Fru Direktørens to »kurrende Turtelduer«. De kunde ikke blive ked af at nyde al denne

Skønhed sammen, modtagelige som de var for den som Bymennesker, hvem Landlivet endnu stadig var noget nyt.

De følte sig lykkelige som før, men ikke desto mindre kunde der nu og da opdukke et Ønske hos dem. Hvem der havde sit eget lille Hus med Have, saadan ganske for sig selv, uden at det kom andre ved! . . . eller hvem der havde Raad til at gøre en lille Rejse sammen i den dejlige Sommer! — Tænke sig: rejse sammen! . . . Men det kunde der nu ikke være Tale om. Ja, havde man blot Raad! Der var saa meget, man kunde have Lyst til. Direktørens havde deres egen Vogn; det maatte være dejligt her paa Landet.

Det var altid ham, der begyndte. Han udmalede bestandig, hvorledes de vilde have det, hvis de fik Raad nogensinde. Aa, der var saa mange, mange Ting, han skulde finde paa. Saa gik de og fantaserede helt ud i det videste Blaa, til hun paa én Gang slog Armen om hans Nakke og fortalte, hvor kedeligt det var, at hun ikke kunde blive mere end det lykkeligste Menneske paa Jorden, for det var hun allerede.

— — Med de videregaaende kemiske Studier mældte der sig ny, upaaregnede Udgifter. Det blev nødvendigt at anskaffe enkelte

Instrumenter, som fornuftigvis ikke fandtes i det lille Laboratorium; særlig savnede Erik et galvanisk Batteri. Saa maatte der knappes af paa Husholdningsbudgettet, og en Tid nøjedes de med én Ret til Middag, indtil de havde faaet sparet sammen til en halv Snes Bunsenske Elementer. Det var paa én Maade lidt trangt for dem, dette — paa anden Vís laa der en viss Fortryllelse for dem i at pleje Raad sammen om, hvorledes den lille Husholdning kunde føres billigst. Ikke at tale om den Glæde, med hvilken de pakkede Kassen med Elementerne ud, da de endelig var naa't saa vidt! Hun jublede derover, som var det et lille Kongerige, de havde faaet sparet sammen til.

Dagene gik, — Guderne maatte vide, hvor de blev af. Den længste Dag passéredes; Solen begyndte allerede i Følge Almanaken at gaa tidligere ned.

I Stedet for de lange Vinteraftner var det dem nu en Nydelse at tilbringe en Times Skumring sammen i deres lille Dagligstue, naar de kom hjæm fra deres Aftentur oppe paa Bakkerne, hvor de saa' Solen gaa ned. Saa tâlte de om gamle Dage, om deres Forlovelsestid og om den Gang, de først lærte hinanden at kende, og de undrede sig over,

hvor fjærnt alt dette nu laa. Eller de tâlte om Fremtiden og udmalede sig den med Rosenlys og Guldskær, eller de tâlte slet ikke; — hun bare lænede Hovedet mod hans Skulder, og han strøg hende mildt over Haaret.

Saa mødte Journal chimique en Dag med en Afhandling om den elektriske Gnists Indvirkning paa Vismutdampe under visse nærmere beskrevne Omstændigheder. Erik tog mod Sædvane Tidsskriftet med sig over i Laboratoriet; han lod til at være meget optagen af, hvad han læste.

Den Aften ventede den unge Frue første Gang forgæves paa sin Mand. Han plejede at komme senest Klokken syv, men denne Gang blev den halv otte, otte og ni, uden at han lod sig sé. Hun havde ikke villet forstyrre ham, men tilsidst kunde hun ikke holde det ud længer og løb over til ham.

Hun fandt Laboratoriet indhyllet i hvide Dampe; Erik selv stod i »fuld Uniform«, som han kaldte det, og eksperimenterede. Paa hendes Spørgsmaal svarede han ilfærdig, at han ikke havde Tid; de maatte for denne Gang indstille den sædvanlige Aftentur.

Dermed vendte han sig atter fuldt optagen til sit Arbejde.

Hun blev lidt hos ham, men da han til-

sidst ligefrem overhørte, hvad hun sagde, og Dampene blev hende ubehagelige, gik hun igen, betydelig langsommere end hun var kommet. Udenfor blev hun staaende lidt og saa' op til Vinduet; hun kunde lige skimte ham, men han saa' ikke ud efter hende. Et Øjeblik endnu blev hun tvivlraadig staaende; saa fik hun med ét Taarer i Øjnene og gik ene ud ad Vejen op mod Bakkerne.

Da hun kom hjæm, var han endnu i Laboratoriet; hun saa', der var Lys.

Næste Aften gik paa samme Maade; først tredje Dagen efter kom han paa sædvanlig Tid. Men paa Turen var han adspredt og tavs. Solen gik nætop den Aften usædvanlig pragtfuldt ned; hun gjorde ham opmærksom paa det, men han havde ikke rigtig Sans derfor. Saa opgav hun Samtalen.

. . . . . Saadan gik det meste af en Maaned.

De fleste Aftner maatte hun gaa ene; han blev i Laboratoriet. Om Natten sov han urolig, og tilsidst stod han flere Timer tidligere op, end han plejede. Den Tid, de var sammen, havde hun ikke megen Glæde af; han gik saa ganske op i sine Tanker, at han næsten glæmte hendes Nærværelse.

Hun blev skinsyg paa denne Kemi, der

saa ganske stjal ham fra hende; en Gang imellem græd hun lidt, og tilsidst begyndte hun at kede sig. Skulde dette dog aldrig faa Ende?

Da næste Maaned kom, erklærede han, at han ingen Penge havde at give hende. Han havde taget Forskud paa Gagen og glæmt at sige hende det. De maatte tage paa Kredit indtil videre.

For første Gang faldt der ukærlige Ord mellem dem. Hun var oprørt, forbitret. Ikke for Pengenes Skyld; hun skulde saa gladelig have givet sit Minde til det altsammen, — men dette, at han intet havde sagt, ingen Fortrolighed víst hende — glæmt hende ligefrem, det kunde hun ikke holde ud. Aa, hvor hun var ulykkelig!

Han blev frygtelig betuttet. Han indrømmede sin Fejl, bad hende ikke tage sig det nær; han havde i Skyndingen ikke tænkt paa det, — det var noget, han absolut skulde bruge til et overordentlig vigtigt Forsøg. Men hun græd og sagde, det var netop det, der gjorde hende saa ondt . . . . . at han saadan helt havde kunnet glæmme hende!

Og saa kom det frem altsammen: Ensomheden, han overlod hende til — Kedsom-

heden . . . det hele. Han elskede hende ikke som før . . . åa, hun var saa bedrøvet!

Han forsøgte at trøste hende. Han bad hende ikke være bedrøvet . . . . hun vidste jo saa godt, hvor kær hun var ham. Og han tâlte godt for hende saa længe, til han atter fik lokket et Smil frem hos hende.

— — — — —

Hun ejede en lille Diamantring, som havde tilhørt hendes Bedstemoder. Den sendte hun til en Veninde i København og bad hende besørge hendes Ærende under stræng Tavshed.

Det var en stille, varm Avgustnat. Erik sad i Laboratoriet, bøjet over en Glaskumme med en mælket Opløsning, i hvilken Traadene fra hans galvaniske Batteri førte ned.

Vinduet stod aabent. Nu og da svirrede en Natsværmer ind i Værelset, baskede nogle Gange mod Glasset paa den osende Petroleumslampe og flagrede forvildet ind under Kuplen. En Ugle tudede uden for i de gamle Linde, og en Mus peb bag det ormædte Panél.

Der uden for gryede Dagen allerede. Langt ude i Nordøst over Mosen skimtedes en mørkerød Stribe nede mod Horisonten, og Himlen blegnede af et svagt Morgenskær til

højt op mod Zenit. Enkelte Stjærner glimtede svagt deroppe; Karlsvognen stod lige for Vinduet, der vendte mod Nord; til venstre saa's Arkturus, og noget højere oppe skimtedes Omridsene af »Kronen«. Et Stjærneskud tegnede nu og da en lang bleg Ildstribe; saa slukkedes den atter og forsvandt.

Men Erik lagde ikke Mærke til noget af dette; han anede ikke engang, at Klokken snart var to, og det interesserede ham heller ikke. Han stirrede kun ufravendt paa Skaalen foran ham, mens hans Pande rynkedes, og Øjenbrynene trak sig sammen i utaalmodig Nervøsitet.

Endelig strakte han Haanden ud og trak den ene Poltraad op. En lille Platinplade var befæstet ved den, tilsyneladende overtrukken med et tyndt Lag Voks. Erik undersøgte nøje dette Overtræk, skrabede i det med en Negl og holdt det hen til en Spiritusflamme efter at have dryppet lidt af en Væske paa det. Men straks efter, da hele Fladen var bleven oversaaet med smaa Luftblærer, kastede han den atter misfornøjet til Side, lod den mælkede Opløsning løbe gennem et Filter og gav sig til at inddampe Filtratet.

Henne paa Ovnen flammede en rask Ild, over hvilken hang et Par Digler. Erik under-

søgte nøje disses Indhold, kom lidt af et rødbrunt Pulver i den ene, medens hvide Dampe væltede sig i Vejret, undersøgte atter og rystede paa Hovedet.

Nu anbragte han en lille fin Grafitdigel i en Platinsnor, fyldte den halvt med smaa Stykker bleggult Metal iblandet blegrøde Krystaller og hængte den ned i Ilden, mens han greb Pusteren for at live op paa Flammen.

En glødende Ildmasse omspændte Diglen, saa Platinsnoren tilsidst begyndte at blive rød. Metallet i Diglen smæltede og laa som en skinnende Flade midt i Ilden.

Erik greb atter Poltraadene og førte dem ved Hjælp af to lange Metalstænger med Træhaandtag forsigtig ned i Diglen, ængstelig paaséende, at de ikke rørte Bunden af denne.

Et Kvarterstid stod han dèr, holdende i Stængerne, mens Metallet blev varmere og varmere og Træhaandtagene næppe mere var til at holde paa. Saa trak han atter Traadene tilbage og hev Diglen op fra Ilden.

Han gav sig ikke Tid, til Ledningstraaden var bleven helt kold, men fik hurtig den ene Polplade under Lupen for nøje at undersøge dens Overflade. Dog, der var intet Spor af noget fremmedartet Stof at opdage paa den.

Erik smed den til Side og gav sig i Færd

med Diglen, der imidlertid var bleven saa nogenlunde afkølet. Omhyggelig fik han dens Indhold banket ud paa et Stykke Pergament og kom det hele i en Kolbe med Vand, i hvilket de Krystaller, der havde været iblandet Metallet, men som nu var bleven til en mørk, glasagtig Masse, hurtig opløste sig. Saa filtrerede han og dampede ind saalænge, til han havde det rene Metal for sig.

Nu nærmede han sig den fine analytiske Vægt, anbragte Metallet paa den ene Skaal og vejede.

Han tog sig til Hovedet.

»Atter mangler der fem Milligram«, mumlede han, »det var altsaa ikke noget Tilfælde. Men hvorledes, hvorfor? Jeg begriber det ikke.«

Han kastede sig ned paa en Stol, og med Haanden støttet til Kinden stirrede han ud ad Vinduet op mod den natlige Himmel.

» . . . Og dog betyder det noget«, mumlede han videre; »det er dog et Fingerpeg. For hvis ikke Guldet paa en eller anden Maade destrueres under Processen, er det hele uforklarligt. Der bliver stadig ved at være 5 Milligram Guld mindre for hver Gang. Og hvis der udvikles Brint, lader den sig ikke opfange — ikke med de Instrumenter, jeg har.

Man burde kunne eksperimentere med store Kvantiteter, og jeg har kun 50 Gram.

. . . Men det skal komme alligevel — det skal komme, om jeg saa skal spekulere Hjærnen ud af Hovedet. Ingen, det er jeg overbevist om, har nogensinde været det saa nær som jeg. Aa, men det er til at fortvivle over dette at sé alle disse Glimt og saa dog ikke at kunne samle dem til et Hele, ikke at kunne finde Løsningen. For at der er en Løsning, det er jo soleklart . . Formerne glider over i hverandre — men hvorledes? efter hvilke Love?

. . . Aa, hvis jeg nu opdagede det! — hvis den Dag i Morgen bragte det! Man blev vel halvvejs forrykt, og det var sandelig heller intet Under. Thi hvilken Opdagelse! Jeg kender ingen, der vilde taale Sammenligning med den — ingen, hverken i Kemien eller nogen anden Videnskab.

Og hvilket Navn, der vilde blive Opdageren til Del! Et af dem, man Aartusender efter nævner med Ærefrygt, saaledes som vi nu nævner Aristoteles eller Arkimedes — aa disse Navne forslaar endda ikke — — meget, meget større vilde han blive, som fandt Løsningen paa Stoffernes Gaade. For blæse med Guldet! Her bliver der dog til syvende og

sidst kun Tale om den Parringsakt mellem Kraft og Urstof, som avler det synlige, saakaldte Grundstof, der atter veksler i de hundrede Former, efter som . . . ja efter som hvad? Det er deri, det ligger.

. . . Men jeg maa have mig et Spektroskop.« udbrød han højt, idet han rejste sig og slog i Bordet — »et Spektroskop, hvor jeg saa henter de 300 Kr. fra! Jeg maa følge Processen, saa længe den staar paa. Har jeg fundet Udvej til alt det andet, maa dette vel ogsaa kunne lade sig gøre.

. . . Staar jeg ikke her og driver Tiden bort! Lad mig sé, Klokken er snart tre; saa kan jeg nok arbejde en Times Tid endnu. Hvert Minut er kostbart, naar man har sat sig en Opgave for som denne!«

Han vendte sig atter til sine Apparater, kastede en ny Skovl Kul paa Ilden og pustede, saa en klar Flamme slog i Vejret.

»Jeg vil dog forsøge, om det ikke skulde være muligt ved Hjælp af Platinsvamp at opfange Spor af Brint,« mumlede han videre, »for jeg er viss paa, at det er dèr, man skal søge det.«

Saa begyndte han atter sine Undersøgelser, mens Dagen brød frem, og alle Fabrikshanerne galede om Kap. Lampen osede op

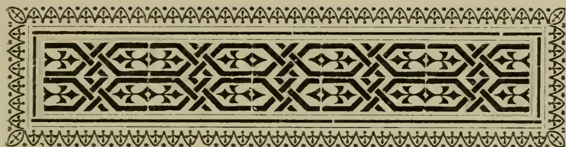
og gik ud, men han ænsede det ikke, thi Dagslyset var nu tilstrækkelig stærkt. Ufortrødent behandlede han Stofferne, der genstridig holdt fast paa deres Hemmelighed og kun nu og da lige som paa Dril lod ham skimte noget af det, han eftertragtede, for saa atter at lade ham rave om i Blinde. Han blev eksalteret; greb paa maa og faa i det Haab, at Tilfældet vilde lede ham paa det rette Spor — men nej. Kun kendte Fænomener, kendte Stoffer — Forbindelser, hvis Formler han kunde uden ad paa Fingrene . .

Intet uden disse fem Milligram Guld, som var saa at sige sporløst forsvundet.

Men hvor var de bleven af?

Det var Spørgsmaalet.

Sommeren gik til Ende. De første Efteraarsdage mældte sig med Slud og Søle. Skovene gulnedes, og ud over Mosen laa et rødligt, melankolsk Skær. Saa kom Stormen og ruskede i et Par Døgn alle Grene nøgne; Nætterne blev korte og kolde, og allerede i November faldt den første Sné.

Hun sad ved Vinduet og sy'de.

Udenfor var det trist og uhyggeligt.

Den sodede Fabriksrøg slog ned over alt; Vejen var ét Sjap og Ælte og af blaa Himmel ikke Spor at sé. Alt Rusk og Taage.

. . . . . Hvor længe skulde det dog blive ved? Det kunde umulig blive ved at gaa paa den Maade. Nu i to Nætter havde han saa at sige ikke været i Seng. I Morges

havde hun lagt Haanden paa hans Pande; den havde været fugtig og hed, og hun havde følt Pulsen i Tindingen slaa med Feberhast. Aa, det var snart ikke længere til at holde ud!

Hun vidste saa godt, hvad det hele betød . . . for længe siden havde hun begrebet det. Hun havde læmpelig forsøgt at afværge det og stemme imod, — men nej, det vilde ikke lykkes; det var allerede kommet for vidt. Og hun græmmede sig over, at hun, sig selv uafvidende, mulig havde bidraget til at bringe ham ind paa dette Spor ved hin Dag at fortælle ham om Arbejderne, der trôde, han lavede Guld. Nu havde de faaet Ret.

Hun var ikke længer vred paa ham; hun følte det ikke mere som Tilsidesættelse. Det var bare Sorg og Medlidenhed nu. Thi hun forstod det: skulde dette vare længe ved endnu, vilde det være ét med Undergang. Saadan som han tog det, maatte det være selve Livet om at gøre, og da det gjaldt saa meget, glæmte hun at tænke paa sig selv.

. . . Hendes Opmærksomhed vaktes ved, at nogen kom løbende uden for. Hun saa' op og blegnede. Der ude kom hendes Mand løbende, saa stærkt næsten, Benene kunde bære ham; ligbleg, uden Hat og med Haaret blæst til alle Sider. I et Nu slog den Tanke

hende: Han er gaaet fra Forstanden! Hun rejste sig, men kom ikke videre — kunde ikke røre et Ben; Knæene skælvede under hende.

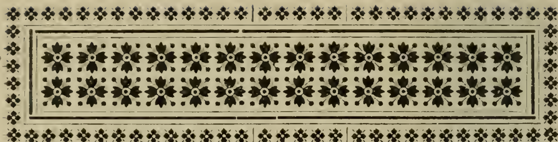
— — Han rev Døren op. Nu var Ansigtet feberrødt. Aarerne i Panden svulmede.

»Dèr!« . . . han kastede noget indsvøbt i Papir paa hendes Sybord. Det faldt tungt; Papiret gik op, og ud over Bordpladen bredte sig et fint, brunt Pulver.

Han greb hende i sine Arme; knugede hende, saa hun næsten tabte Vejret. Saa kastede han sig paa Knæ for hende, skjulte Ansigtet i hendes Skød og hulkede. Og imens fremstammede han det ene Ord:

» — Guld!«

Hun fik ham lempelig bragt til Hvile paa Sofaen og søgte ved kærlige Ord og Kærtegn at berolige ham. Hendes første Skræk havde lagt sig lidt; hun opfattede hans Tilstand som et Anfald af Vildelse, fremkaldt af Overanstrængelse i Forbindelse med en livlig Fantasi; han havde i det hele været saa nervøs og anstrængt i den sidste Tid. Frem for alt maatte der nu Ro og Stilhed til.

Hun trak en Stol hen til Sofaen og satte sig ved Siden af ham. Han var hed; hans Kinder glødede. Han kunde ikke faa Ro paa sig.

Altsaa trôde han virkelig, at han havde gjort den umulige Opdagelse! Ja, for umulig

var den jo, trods alt hvad han havde sagt? Det kunde ikke være. Han var heller ikke den første, der skuffede sig selv. Hvor tit havde ikke de gamle Alkemister bildt sig ind, at de stod ved Maalet! Blot han nu af dette maatte lære, hvor haabløst det var at jage efter det umulige, — inden det blev forsilde! Hun skulde være saa god og kærlig mod ham og hjælpe ham, saa godt hun kunde, over Skuffelsens Bitterhed, naar han vaagnede til Bevidsthed om den.

Han laa med lukkede Øjne, uafbrudt talende om det store, der optog hans Tanker. Hun gik ind paa alt, hvad han sagde, bare for at faa ham stille, og imens strøg hun ham beroligende over Panden.

» . . . At det skulde blive mig!« mumlede han og greb efter hendes Haand. — »Aa, jeg kan næsten ikke fatte det! Jeg følte længe, at jeg var det nær — saa nær, at jeg maatte kunne gribe det; men jeg ræddedes for at gribe fejl og tabe Traaden, saa det skulde spildes altsammen, hvad jeg hidtil havde naa't. Og nu det er sket! . . . at tænke sig, det er mere end Drøm! Og at det ikke er opdaget for længe siden — af en anden! Det laa dog saa nær, saa snublende nær! — Jeg har gaaet i Spænding, i Angest for, at en

anden skulde komme mig i Forkøbet! . . . Men nu er det ovre. Aa, min egen Hustru, det er godt nu, saa godt. Jeg har forsømt dig i den sidste Tid, ikke sandt, og du har været bedrøvet over det? Jeg véd det nok. Men jeg kunde ikke andet, vel? Jeg maatte jo gribe til, ikke have anden Tanke, hvis det skulde lykkes! Men nu skal vi være saa lykkelige, du; nu skal vi først til at leve. Vi skal rejse, du og jeg, sé mange Lande — alt hvad der er skønt i Verden! . . . Og hvor de vil undre sig; Direktøren og alle de andre! Han vil blive nødt til at indrømme, at det Platinklorid, jeg har brugt, har været godt anvendt! . . . Hvilken Følelse at være fri og uafhængig! Ikke skylde et Menneske noget! . . . Aa, det svimler for mig, naar jeg gaar rigtig til Bunds i det; jeg kan ikke helt fatte det endnu! . . . Og alle mine Ungdomsdrømme, som nu er gaaet i Opfyldelse — et Navn blandt de største, en uforgængelig Berømmelse! Børn i Skolen over den hele vide Verden vil lære mit Navn — den danske Kemikers, der gjorde den store Opdagelse. I nogle Lande vil de have svært ved at udtale det — men lige meget: alle vil dog vide, hvem der menes . . . Nu rejser vi en af de allerførste Dage, ikke sandt? Det var jo det, vi

længtes efter begge to: komme ud og sé Verden! Men vi har alligevel været lykkelige her i den lille Lejlighed med det lave Loft og den knappe Plads. Vi vil tit komme til at tænke tilbage paa den — paa Skoven og Mosen og de dejlige Sommeraftner, naar vi oppe fra Bakkerne saa' Solen gaa ned, og paa Laboratoriet, hvor jeg gjorde den store Opdagelse. Maaské rejser vi engang tilbage for at sé det altsammen igen . . . saa skal du sé Direktøren modtage os med dybe Buk og Arbejderne komme frem i alle Døre for at sé os. Er det ikke morsomt at tænke sig?«

»— Jo, min Ven«, svarede hun; »men du er saa træt, du trænger til at hvile dig: prøv, om du ikke kan sove lidt; det vilde du have saa godt af!«

»Jeg skal nok forsøge det, men det er svært at sove, naar saa mange Tanker strømmer ind paa ên! . . . Alle Middelalderens Kemikere stræbte mod det Maal; men de kendte ikke Vejen. Det var ikke paa den Maade, det skulde gøres; der maatte gaa Aarhundreders Opdagelser og Forskninger forud . . . En Pude! Tak, det gør godt at hvile Hovedet . . . saadan! . . . At det blev mig! Jeg kan ikke glæmme det: mig, mig! Aa, min egen Hustru!«

Saaledes laa han endnu længe og tålte, men efterhaanden mældte Reaktionen efter den stærke Spænding sig; Stemmen blev svagere, Aandedraget langsommere og regelmæssigere. Han sov — en dyb, tung Søvn uden en éneste Afbrydelse, en éneste Bevægelse.

— — — Det blev Aften; Mørket faldt paa. Hun tændte Lampen og fik fat paa sit Haandarbejde. Der var stille i Stuen; hun hørte tydelig ethvert af hans dybe Aandedrag, og mens hendes Tanker fôr viden om, forsøgte hun at hækle. Men det vilde ikke rigtig gaa; hun var ikke helt sikker paa Haanden, og den meste Tid lod hun Arbejdet hvile, mens hun stirrede stift hen for sig.

Hun kunde ikke ganske gøre sig Rede for sin Stemning; de forskælligste Indtryk stormede ind paa hende. Først hendes Angest, da hun saa', han kom løbende uden for, saa det underlige Indtryk, det havde gjort paa hende, da han fremstammede det ene Ord »Guld«, og senere da han laa og fantaserede. Hun forekom sig selv som en Fremmed; det var som hun langt borte fra maatte hente sin egen Person tilbage til Bevidsthed om, at det var hende selv, som sad dèr, saa fortumlet og underlig forvirret følte hun sig. Hun tænkte ikke rigtig klart; der laa som et

Lag af Taage om hende, hvilket hendes Tænkeævne ikke kunde gennembryde, saa hun kunde komme til at tænke som ellers. Der var kommet noget sært forstenet, trægt over hende.

Hvorledes mon han vilde vaagne? Styrket og rask igen, eller — ? Hun gøs. Og naar han nu opdagede sin Skuffelse, saa', at han havde taget fejl?! Men hvorledes havde han overhovedet kunnet tage fejl? Hvor var det muligt, at han, den dygtige Kemiker, i den Grad kunde lade sig bedrage af sin Fantasi, hvor levende den saa end kunde være?

— Hun kom med ét til at tænke paa det Pulver, han havde kastet paa hendes Sybord. Hun havde slet ikke agtet paa det før. Det var da ikke muligt?! Der kunde da ikke være noget om det??

Den pludselige Forestilling gav hende med ét hendes vanlige Spænstighed og Energi tilbage. Pulveret, denne haandgribelige Virkelighed, havde hun jo at holde sig til; det gav hende atter fast Grund under Fødderne.

Hun rejste sig og listede sig paa Tæerne hen til Bordet.

Hvor var det dog tungt, den Smule Pulver! Og ganske brunt — det kunde visst ikke være rigtigt. Det føltes saa blødt mellem Fingrene og satte sig som Støv paa Huden.

Hun mente rigtignok at have hørt Erik sige, at Guld i reduceret Tilstand var brunt, — og hvordan var det: man kunde jo prøve det ved Hjælp af kogende Salpetersyre? Blev det ikke angrebet heraf, var det ædelt Metal. Hun var ikke for ingen Ting gift med en Kemiker; noget havde hun altid lært de Timer, hun havde tilbragt i Laboratoriet.

Hun fik fat paa et Reagensglas og Salpetersyre, hældte lidt af Pulveret i det og holdt det hen over Lampen. Et Øjeblik efter brusede Syren op i heftig Kog, men da hun atter tog Glasset bort, forsvandt Boblerne; der var intet Spor af rødbrune Dampe; Pulveret laa fuldstændig uangrebet paa Bunden af Glasset.

Det svimlede et Øjeblik for hende ved Tanken, men hun slog det atter hen som umuligt. Hun turde ikke stole paa sin mangelfulde Undersøgelse. Kul f. Eks. blev jo heller ikke angrebet af Salpetersyre. Men alligevel, hvis det nu trods alt dog var sandt?

— — »Saa min lille Kone er i Færd med at analysere? lød det bag ved hende.

Hun vendte sig forskrækket om. Dèr stod hendes Mand, høj og rank, med Smil om Læberne, og betragtede hende med sit kloge, stolte Blik. Efter den styrkende Søvn var hvert

Spor af Træthed veget fra ham; han var sund og kraftig som altid.

Hun kastede sig i hans Arme, bevæget, betaget.

»— Aa, Erik, er det virkeligt sandt?«

»Om det er sandt? Trôde du det ikke? Jo min Ven, det er sandt!!«

Hun gav et halvkvalt Skrig fra sig, pressede sit Hoved ind mod hans Bryst og brød ud i Hulken, — en forløsende Graad, mild som Foraarsnattens Dugg paa udsprungne Bøge.

— — —

Han førte hende hen til Sofaen.

»Jo, min egen Hustru«, sagde han og klappede hendes Haand; det er saa sandt og troværdigt som noget. Du prøvede jo selv Pulveret med Salpetersyre, dygtige lille Kone? Men jeg har undersøgt det paa alle mulige Maader, — jeg har prøvet alle Reagenser, omdannet det til Salte, taget Vægtfylden, dannet Legeringer og smæltet det sammen. Jeg har en stor Plade paa mange Pund liggende ovre i Laboratoriet. Du skal gaa med over i Morgen og sé den. — — Trôde du maaské, jeg var syg og tålte i Vildelse? Nej, min Ven, jeg var og er saa klar som aldrig før, skønt det maaské nok løb lidt rundt for mig, da jeg

var færdig med mine Undersøgelser og vidste, at alt var, som jeg vilde det. Jeg har gjort den store Opdagelse — Aarhundredets største; — nu er alle Drømme blevet Virkelighed.

»— Aa, at det er sandt!« Hun trak Vejret dybt. »Du véd ikke, hvor bange du gjorde mig; hvor kunde jeg vel tro det straks! Det var saa overvældende, kom saa aldeles uventet, og du selv var saa rent ude af dig selv. Men nu skal jeg være glad og lykkelig; nu har jeg dig jo igen, nu er alle mørke Skygger borte, og jeg skal ikke mere gaa alene op paa Bakkerne og sé Solen gaa ned, vel? Ja, det er sandt, du sagde jo, vi skulde rejse. Som du vil, min Ven; jeg følger dig, hvorhen du ønsker det, skønt jeg gærne blev her, hvor vi har været saa lykkelige. Men det vilde jo ogsaa være urimeligt. Jeg skal være stolt og glad over min store, berømte Mand, og vi to skal altid blive ved at være lykkelige, ikke sandt du?«

Anden Bog

De første Dage i December kom Erik med sin Hustru til København efter at have opsagt og fratraadt Pladsen som Fabrikskemiker paa Rønninggaard. Det var en Aftale mellem dem, at ingensomhelst blandt deres Familje eller Bekendte skulde vide noget om den store Opdagelse; den skulde offenliggøres med ét Slag og komme lige overraskende for alle.

Men først, sagde deres naturlige praktiske Sans dem, maatte de drage en Smule materiel Nytte af Opdagelsen. Det kunde ikke skjules, at Guldet samtidig med Offenliggørelsen af denne vilde miste sin Værdi som Betalingsmiddel, og den, der havde gjort Opdagelsen, vilde ikke mindre end andre staa med

tomme Hænder, ligesaa fattig som før. Æren og Berømmelsen kunde vel ingen tage fra ham, men Erik havde tilstrækkelig tydelig lært, at for at være fri og uafhængig i denne Verden maatte der mere end aandelig Selvstændighed til. Det var derfor kun rimeligt, at han først sikrede sig selv de Goder, Rigdommen tilbød.

Bankerne tog hans Guld og gav ham Papir i Stedet, og for Papirerne købte Erik atter Jord. Det var i hvert Fald en Ting, der ikke kunde gøres kunstig efter, og hvis Værdi inden for visse Grænser vilde vedblive at holde sig under alle finansielle Omvæltninger. Jord det var Brød, og Brød var Livet.

Saaledes blev Kemikeren Erik Poulsen fynsk Godsejer, københavnsk Grundejer og udenlandsk Landbesidder. Og af et Lune opkøbte han Aktierne i Rønninggaards Fabriker, saaledes at han blev eneste Ejer, og overgav derefter Administrationen til en Prokurator, hvem han paalagde foreløbig ikke at nævne hans Navn. Da han paa den Maade havde sikret sig mod, som han udtrykte sig, atter at komme i Forlegenhed for en Smule Platinklorid, ansaa' han det for at være paa

Tide at træde frem for Offenligheden med sin Opdagelse.

En Dag begav han sig paa Vej til sin fordums Lærer, Professor Dickmann, Direktør for Polyteknikum og Redaktør af »Dansk kemisk Tidsskrift«. Det var en Mand, der havde et godt Navn i Videnskaben, men hans Forkærlighed for Borgerforeningen og et godt Glas Øl havde gjort ham til en i det Ydre i høj Grad indolent og brumbasseagtig Fremtoning.

Entrédøren stod aaben, da Erik kom derop; Professoren, der beboede en stor Lejlighed alene, vilde være fri for at rejse sig, naar der kom nogen, og havde paa en Lap Papir, der var sat op med en Oblat og en Tegnestift, skrevet de oplysende Ord: »sidste Dør i Entréen til venstre!«

Erik gik ind og bankede paa. Intet Svar. Han bankede en Gang til, og endelig langt om længe lød der et trevent »Kom!«

Professor Dickmann laa paa en Chaiselongue og pattede paa en Cigar. Paa Bordet tæt ved laa »Dagbladet«, og ved Siden af dette stod en halvtømt Bajerflaske. Under Chaiselonguen skimtedes et Batteri paa omkring en Snes Flasker; nogle fulde, andre tomme og kastede omkuld. Ved Lyden af

den Indtrædendes Skridt løftede Professoren Blikket en Smule.

»Naa, er'et Dem, Poulsen. Værs'go' — tag Stol!«

Og Professoren drejede sin trivelige Krop lidt om imod ham.

»— Herr Professor«, fôr Erik straks løs, og skønt han vidste, det kun vilde koste ham et Ord at opnaa mere end ti Professorers Berømmelse under ét, var der af gammel Vane noget visst ærbødigt i hans Tone: . . »jeg har gjort en stor Opdagelse!«

Han holdt inde, afventende.

Men Professoren gav kun et svagt Grynt fra sig, uden at afficeres i mindste Maade.

»— Jeg har gjort den Opdagelse at forvandle et uædelt Metal til Guld!« satte Erik i med Kraft.

Professoren gav et Pust fra sig, langede ud efter Bajerflasken og tog sig en forsvarlig Slurk. Saa satte han atter langsomt Flasken paa Bordet, tørte sig om Munden med Bagen af Haanden og udstødte et kort:

»Ja saa!«

Dermed greb han efter »Dagbladet«.

Erik blev ilter:

»— Herr Professor, dette er ikke Spøg eller Galskab . . . jeg har opdaget det!«

»Aa hør, Poulsen«, svarede Professoren uden at sé paa ham, »trænger De ikke til en Sodavand, hvad? Der staar visst et Par der henne i Krogen.«

Erik lod, som han ikke hørte det. Han tog blot et Pulverglas op af Lommen og satte det haardt i Bordet ved Siden af Professoren, saa det sang i Træet.

»——Sé dér da!«

Professoren tog ganske rolig Glasset, kiggede lidt paa Indholdet og rystede det en Smule.

»T—ja«, sagde han flegmatisk, »det sér jeg nok: det er fældet Guldpulver. De vil vel ikke bilde mig ind, at De har fældet det ud af et gammelt Forklæde?«

»— Nej, men af Vismutnitrát.«

»Ikke andet? . . . Hør, véd De hvad Poulsen, De kan s'gu' være en meget skikkelig Fyr, men hvis De tror, jeg er fuld saa tidlig paa Morgenstunden, tager De Fanden hikke mig fejl. Den maa De hellere gaa op og stikke min Kollega Rasmussen ud; han bider straks paa.«

Professoren vendte sig gryntende om paa den anden Side; han vilde ikke tro det.

Erik blev lidt rød. Et Øjeblik stod han tvivlraadig, men tilsidst blev han enig med

sig selv om, at der ingen Grund var for ham til at indlade sig paa nogen nærmere Forklaring.

»— Farvel, Professor«, sagde han og kunde ikke lade være at smile; »vi tales ved en anden Gang; maaské De da ikke er saa vantro.«

»Fanden heller«, svarede Professoren; »saadan noget vil jeg helst sé med mine egne Øjne.«

»Det skal De ogsaa faa Lov til«, svarede Erik og gik.

— — Da han kom ned paa Gaden, vidste han ikke rigtig, hvor han skulde gaa hen. Først tænkte han paa at gaa op til Professor Rasmussen, men til hvad Nytte i Grunden? Hvad om han gik op i en Bank, om ikke andet saa bare for at høre, hvad Folk i det hele taget vilde sige? Ligesaa godt det som enhver anden Ting.

I første Øjeblik havde han ærgret sig over Professor Dickmann, men det var snart glæmt; al Verden vidste jo, hvordan han var, denne Professor, saa udmærket dygtig en Mand han end havde været i en yngre Alder. Det var sandelig ikke noget at lægge Vægt paa. Nej, nu vilde han gaa lige op i Banken Dania, og saa . . . jo nu vidste han,

hvad han vilde. Han vilde bære sig ad ligesom Ørsted. da denne havde opdaget Elektromagnetismen: lade en Beskrivelse af sin Opdagelse trykke og samtidig sende den til de vigtigste videnskabelige Selskaber over hele Verden. Det var det eneste fornuftige.

Han gik frem ad med kraftige Skridt og Hovedet hævet højt. Gaden laa for hans Blik i rent, skært Lys; han følte sig løftet over alle Omgivelser; Musklerne i hans Legeme spændte sig stolt, saa Aandedrættet en Gang imellem faldt ham trangt. Nu var han med blandt de største.

Tilfældig strejfede hans Blik en Jøde i Pels. der gik forbi og saa uendelig fornem ud. Aa, saadan en Fyr skulde blot vide, hvem det var, han gik saa overlegen forbi. Men det kom altsammen! Der skulde blive Røre paa Børsen!

Han smilede. Det vilde blive akkurat, som naar man med en Kæp rodede om i en Myretue!

— — Nu var han ved Banken. Efter et Øjebliks Overvejelse gik han ind og bad om at maatte faa Etatsraad Espensen i Tale. Efter nogen Venten blev han indladt.

Etatsraaden var en lille, pertentlig Herre med velplejet, graasprængt Kindskæg og stive,

nystrøgne Flipper. Han hilste høflig paa Erik og spurgte, hvormed han kunde tjene ham.

Der gik forskællige Rygter om Erik i den finansielle Verden. Man søgte at gætte, hvorfra han havde sin Rigdom, men Hypotéserne vilde ikke rigtig passe. Nogle fortalte, at han gentagne Gange havde vundet store Summer i udenlandske Lotterier, andre vilde vide, at han havde arvet en Onkel, der for længe siden var udvandret til Sydamerika og nu var død som Millionær. Men de fleste paastod, at han havde været kalifornisk Guldgraver, og at et svimlende Held havde fulgt ham. Hvorfra skulde ellers de massive Guldstænger stamme, som han leverede Bankerne?

Paa den anden Side var det sikkert, at han havde været Fabrikskemiker paa Rønninggaard et Aars Tid eller saa. Skulde han maaske kun have overtaget denne Plads for at kunne gøre sig nøjere bekendt med Driften dèr, inden han købte Aktierne? (For det var naturligvis trods al Hemmeligholdelse sivet ud blandt Publikum, at det nu var ham, der var den egenlige Ejer). Det lød lige utilfredsstillende altsammen; man vidste ikke, hvad man helst skulde tro. Men under alle Omstændigheder var han en hovedrig Mand, hvem

man maatte tage alt muligt Hensyn til; det fik saa være, hvor han havde sin Rigdom fra.

Etatsraad Espensen var desaarsag Forekommenheden selv.

»— Jeg har«, begyndte Erik affekteret flegmatisk, »i den senere Tid leveret Banken en Del rént Guld i Stænger . . .«

»Ja, ganske rigtig«, tilstod Etatsraaden imødekommende.

»— Dette Guld har jeg selv lavet.«

Det gav et Sæt i Etatsraaden.

»Lavet!? De vil dermed sige, at det er falsk Guld, De har leveret??« bruste han op.

»— Paa ingen Maade«, svarede Erik stadig rolig; »Guldet er ægte nok . . .«

Etatsraadens Ansigt lagde sig atter i de tidligere forekommende Folder.

»Naturligvis«, vedblev han, »det kunde jeg sige mig selv. De undskylder, at jeg i Øjeblikket misforstod Deres Udtryksmaade. Guldet bliver selvfølgelig altid underkastet en fuldtud betryggende Undersøgelse, før Banken modtager det. Deres Guld var endogsaa af en særdeles ublandet Kvalitet.«

»— Ja, det var simpelthen kemisk rent, som Følge af, at jeg havde fremstillet det ad kemisk Vej.«

»Ja saa«, svarede Etatsraaden interesse-

ret, »nu forstaar jeg først, hvortil De sigter, — altsaa af en Slags Gulderts eller — er det ikke Guldsalt, De kalder det i Kemien? Og De har maaské selv fundet dette Salt i Jordbunden, hvor kun De som Kemiker kunde opdage det, — det er uhyre interessant. Maaské i Kalifornien? om jeg tør tage mig den Frihed at spørge.«

» — Undskyld! Etatsraaden misforstaar mig ganske. Jeg er ikke Guldgraver, kun Kemiker. Og det Guld, jeg har leveret Dem, har jeg slet og ret ved en forholdsvis simpel kemisk Proces fremstillet af Vismutnitrát. Med andre Ord: jeg har gjort den Opdagelse at forvandle et Stof til Guld!«

Etatsraaden skød Brynene op og saa' stift paa den anden. Men da Erik var fuldstændig rolig, og ikke en Mine i hans Ansigt fortrak sig, tog han atter Blikket til sig, øjensynlig i Uvisshed om, hvad han skulde svare.

Der blev et Par Sekunders Tavshed.

»Min Herre«, svarede Etatsraaden endelig og forsøgte at paatage sig en stræng Mine, »er dette Alvor? — fuldt, virkeligt Alvor??«

» — Ja«, svarede Erik fast, »det er Alvor, og jeg tilbyder at give Dem Beviset i Hænde, naarsomhelst De selv ønsker

det. De kan lukke mig inde i et Laboratorium eller paa hvilket andet Sted, De maatte foreslaa, hvor jeg blot kan faa de fornødne Instrumenter til min Raadighed, og jeg skal da i Løbet af en knap halv Dag omforme saa meget Vismut, det skal være, til Guld.«

»Hm!« Etatsraaden smagte paa det. »Passer det Dem at gaa med op i Engelsteds Laboratorium — straks?«

Erik indvilgede.

»Godt, saa gaar vi!«

Etatsraaden tog Pels og Hat.

— — Erik forsøgte at indlede en Samtale paa Vejen, men det vilde ikke lykkes. Etatsraaden svarede høflig men kort og reserveret. Engang imellem maalte han hemmelig den anden med et forskende Sideblik.

Der blev anvist Erik et lille Værelse i Laboratoriet. Paa hans Opfordring overbeviste Laboratorieforstanderen, Engelsted, og Etatsraaden sig om, at han ikke førte andet Guld med sig end det i Pulverglasset, og der blev stillet Vagt ved Dør og Vindu. Etatsraaden vidste ikke rigtig, hvad han skulde tænke; Laboratorieforstanderen derimod lo og pegede smilende paa Panden.

De nødvendige Instrumenter og Kemikalier, deriblandt et stort Glas med kemisk

rent Vismutnitrát, et mindre med Kobaltkarbonát samt forskællige andre Stoffer og nogle Instrumenter blev bragt til Veje, og sluttelig Poltraadene fra et galvanisk Batteri paa 20 Elementer ledet ind i Værelset. Saa blev Døren lukket og »Guldmageren« overladt til sig selv.

. . . . . Ud paa Eftermiddagen var Erik færdig og kaldte paa de andre. Etatsraaden, der imidlertid havde været et Løb i Byen, var en Smule febrilsk; Laboratorieforstanderen overlegen.

Erik pegede paa en stor Glaskumme fyldt med en vandklar Vædske. Indtil flere Tommer fra Bunden laa et tykt, brunsort Pulver, blandt hvilket enkelte blanke Korn stak frem. Han var netop i Færd med at fjærne Vædsken ved Hjælp af en Hævert.

Laboratorieforstanderen blev i første Øjeblik noget overrasket og tilstod, at der virkelig var Lighed til Stede, men han vilde dog først overbevise sig om, hvad det var for noget »Tøjeri«. Med en Spatel langede han noget af Pulveret op paa en Glasplade og gik.

Etatsraaden viskede forsigtig en Stol af med sit Lommetørklæde, besigtigede den nøje og satte sig. Erik tog Pulveret op og begyndte at dampe af.

Et Kvarters Tid efter kom Laboratorieforstanderen ind igen. Han var højrød i Ansigtet. Glasspatlen, som han endnu holdt i Haanden, kylede han hen ad Bordet, saa den knak. Først fikserede han Erik skarpt, saa Etatsraaden, der forsøgte at sé blaséret ud. Endelig udbrød han, og Ordene skrattede i Halsen paa ham:

»Det er sandt!«

Etatsraaden fôr op af Stolen, som om han blev kastet i Vejret med Fjederkraft.

»Sandt?! Men hvor kan det være muligt? Man kan da min Salighed ikke lave Guld! Et Grundstof?«

Laboratorieforstanderen svarede ham ikke. Det var i dette Øjeblik kun Videnskabsmanden, der var oppe i ham. Han stirrede lidt hen for sig og vendte sig endelig til Erik, idet der kom noget bevæget over hans Ansigtsudtryk:

»Atómsvingningerne — ikke sandt?« spurgte han.

»— Jo.«

De vekslede et forstaaende Blik.

»Til Lykke, Herr Poulsen!«

Han rakte ham Haanden.

»Men du gode Gud!«, fôr det ud af Etatsraaden; »det er altsaa Tilfældet, — det er

sandt? Herr Laboratorieforstander. De giver mig Deres Æresord paa, at det virkelig er sandt? Du min Skaber, hvilken Ulykke!«

De to andre saa' forbavsede paa ham, men han blev febrilsk ved:

»Ikke et Ord, ikke til noget Menneske, hører De! De maa love det, mine Herrer . . . . . absolut love det! . . . til jeg faar sat mig i Forbindelse med højere Avtoriteter. Det er nødvendigt, tvingende nødvendigt. Jeg stoler paa Dem . . . Herr Poulsen, De skal faa Bud i Aften!«

I endeløs Forvirring greb han sin Hat og ilede ud. Et Øjeblik efter stak han atter Hovedet ind ad Døren.

»Forstaar De: absolut, tvingende, uafviselig nødvendigt!«

Og uden at oppebie Svar var han væk.

Da Erik forlod Laboratoriet, fortrød han halvvejs, at han havde givet efter for sin Lyst til at overraske de Herrer i Banken. Hvad Nytte var det til? Han havde blot givet efter for et Øjebliks Indskydelse, og nu vilde Rygtet snart gaa rundt i Byen, uden at nogen rigtig vilde fæste Lid til det. Og hvad ménte Etatsraaden? At der ikke maatte tales om Opdagelsen for ikke at forskrække Børserne? Sligt kunde han som Videnskabsmand intet Hensyn tage til. Børserne var ham saa ligegyldige som noget i Verden. Nej, nu havde han spildt tilstrækkelig megen Tid; nu maatte der handles. Han vilde straks tage fat paa at udarbejde Beskrivelsen af sin Opdagelse og faa den i Trykken.

Ved flittig Brug af Leksikon og Grammatik fik han samme Aften skrevet en lille Opsats paa Fransk, hvori han saa kortfattet som mulig beskrev sin Opdagelse og Fremgangsmaaden ved de Forsøg, han havde gjort, og som havde ført til det endelige Resultat.

Næste Morgen modtog Erik et Brev med Anmodning om at indfinde sig hos Konsejlspræsident & Indenrigsminister Hjelm-Asborg-Hjelmstierne samme Dags Formiddag. Skrivelsen var egenhændig udfærdiget af Ekscellencen selv og affattet i den høfligste Tone. Af nærliggende Grunde ønskede man paa højere Steder at sætte sig i Forbindelse med Hr. Poulsen, og denne vilde derfor gøre sig ham, Ekscellencen, yderst forbunden, hvis han vilde ulejlige sig op i Ministeriet.

Erik fandt ingen Grund til at afslaa at give Møde. Det smigrede ham, at man nu maatte tage Hensyn til ham og vise sig høflig over for ham paa Steder, hvor man hidtil ikke havde anet hans Tilværelse og ganske vilde have set Fabrikskemikeren over Hovedet. Forinden gik han op til en Bogtrykker, hvem han overdrog i Løbet af en Dag eller to at trykke hans Pjece.

— — — — —

Ekscellencen rejste sig og gik Erik i Møde.

Det var en kraftig bygget Mand, noget over de halvhundred. Ansigtstrækkene var skarpt markerede, og Øjnene havde noget gennemtrængende ved sig, paa Grænsen af det stikkende. Endelig en stærkt krummet Næse og et stort, brunligt Overskæg.

»Goddag, Herr Poulsen«, sagde han i en ligefrem Tone og rakte Erik Haanden, »det glæder mig at faa Lejlighed til at tale med Dem. For det kan jo ikke nægtes, at det er en mærkværdig og i allerhøjeste Grad betydningsfuld Opdagelse, De har gjort. Allerførst vilde jeg ikke tro det, — De kan ikke fortænke mig i det —, men da ogsaa Universitetslaboratoriet havde prøvet Guldet (under strængeste Diskretion, forstaar sig!) maatte jeg jo holde det utrolige for muligt. Tag nu Plads og lad os tale om Tingen. En Cigar?«

Ekscellencen var Verdensmand.

De begyndte med Kemiens Standpunkt i det hele taget; hvad der gjordes her hjæmme og ikke gjordes, og hvad der burde gøres for denne Videnskab. Og sluttelig udtalte Ekscellencen, at han var stolt paa sit Fædrelands Vegne over, at det var en Dansk, der havde gjort en af Aarhundredets — ja, han kunde gærne sige en af alle Tiders største Opdagelser. Men . . . han vilde tillade sig at

spørge, om Herr Poulsen . . . for at gaa lige til Sagen — havde tænkt nøjere over, hvorledes han vilde publicere sin Opdagelse, og hvilke Følger en Publikation overhovedet vilde medføre for det bestaaende Samfund?

Erik fortalte, at han simpelt hen havde sendt en Beskrivelse af sin Opdagelse i Trykken og allerede næste Dag agtede at forsende den til de forskællige lærde Selskaber. Enhver Kemiker vilde efter denne Anvisning let selv kunne foretage de nødvendige Eksperimenter og overbevise sig om Sagens Realitet, ligesom det ved en ganske analog Fremgangsmaade vilde være den letteste Sag af Verden at forvandle Guld til Sølv eller Platin eller omvendt. Overhovedet kunde der ikke mere være Tale om Ordet »Grundstof« i den gængse Betydning.

Ekscellencen blev ivrig:

»Kære, rare Menneske!« udbrød han, »men forstaar De da ikke, hvad det er, De dèr siger? Ja, i Grunden begriber jeg nok, at for en Videnskabsmand som Dem maa det videnskabelige være det egenlig afgørende ved Deres Opdagelse, men De maa dog sandelig ved nøjere Eftertanke give mig Ret i, at Sagen har sin store, sin eminent store, praktiske Betydning, der langt overvejer den viden-

skabelige. Jeg viger ikke tilbage for at udtale, at ingensomhelst Opdagelse vilde blot faa en tilnærmelsesvis saa stor Indflydelse paa Verdenslivet som den foreliggende, og derfor kunde der ikke tænkes nogen, hvis Offenliggørelse i den Grad maatte, saa at sige, forberedes lidt efter lidt. Vi maa komme til en Forstaaelse, Herr Poulsen. Sæt nu, De gik ned paa Kongens Nytorv og raabte Deres Opdagelse ud! Man vilde først ikke tro Dem, man vilde — De tilgiver? — holde Dem for gal. Naa, godt, — De giver Beviset. Lad os for Eksempel sige, De strør Guldet i Centnervîs ud mellem Mængden . . . Hvad sker? Mængden kaster sig over det ædle Metal. Man puffes, rives, slaas om det, fylder sine Lommer. De heldigste belæsser sig med saa meget, deres Kræfter tillader dem at bære . . . Men hvad saa? Den heldige standser, ramt af en pludselig Tanke. Idet han vil anslaa den omtrentlige Værdi af sin Byrde, falder det ham ind, at det hele nu ikke har større Værdi, end om han var belæsset med, lad os sige: Kobber. Og saadan vil det gaa overalt. Guldet — og De siger jo selv, det vil være en let Sag ogsaa at fremstille Sølv og Platin — mister i samme Øjeblik, som Opdagelsen bliver bekendt, sin Værdi; Tele-

grafen vil i Løbet af faa Timer bringe Budskabet omkring, kort: Verden vil i et Nu staa uden Betalingsmiddel. Og hvad saa? Alle Børser, alle Banker, ja —: vi kan lige saa godt tilstaa det med det samme: alle Butiker og Udsalgssteder hele Verden over vil blive lukkede. Al Handel vil standse. Embedsmænd vil staa uden Lønninger; Verdens rigeste Mænd, med Undtagelse af de store Jorddrotter (skønt al Ejendom overhovedet næppe bliver synderlig værd), vil være fattige . . . ja hvad mere er: der vil opstaa Hungersnød. Bageren kan ikke sælge, fordi ingen kan købe, — de faa, som er i Besiddelse af Næringsmidler, vil holde disse tilbage. Men hvad saa? Ja, man kunde tænke sig den civiliserede Verden vende tilbage til Tuskhandlen, og anden Udvej gaves der vel i Virkeligheden næppe, men inden man fik bragt en saadan i Stand, véd De, hvad der saa vilde ské? Masserne vilde komme i Oprør. Guldsmeden vilde storme Bagerens Butik, Bybefolkningerne styrte ud paa Landet og plyndre Bøndergaardene for at tilfredsstille deres Sult. Alt hvad der hedder Orden: Stat, Samfund, Familje — det hele vilde gaa i Skuddermudder og tilbage kun blive de enkelte rovlystne Individer, der vilde gaa løs paa hverandre, fordi Jorden under saadanne

lovløse, uordnede Tilstande ikke vilde kunne føde paa langt nær et saa stort Antal Mennesker. Forstaar De nu, Herr Poulsen, hvilken Ulykke De vilde kunne bringe over Verden? Den Akse, hvorom Jorden drejer sig, er af Guld, — tag den bort, og det hele ramler sammen. Aa, jeg begriber saa godt, at De i Grunden slet ikke har forestillet Dem, hvordan Tingen i Realiteten vilde tage sig ud . . . Tanken er ligefrem svimlende«.

Ekscellencen tørte Panden.

Erik sad forvirret og klemte den slukkede Cigar mellem Fingrene; ogsaa han maatte tage sig til Hovedet. Det var jo sandt altsammen. Men han kunde ikke i Øjeblikket tænke klart; der fôr ham blot en Erindring gennem Hovedet om hin sølle Platinkloridopløsning der nede paa Fabriken . . . hvor var det dog længe siden og langt borte altsammen! . . . Og dog følte han en Rest af Indignation, af Harme mod dette Guld, der havde ydmyget ham saa dybt, og over hvilket han nu var Herre. Hvis han nu alligevel intet Hensyn tog??

Han maatte have udtalt sin Tanke højt, for i det samme hørte han Ekscellencen udbryde:

»Men er De gal Menneske! . . . hvis De vil gaa frem paa den Maade, maa Staten

sandelig tage sine Forholdsregler over for Dem. Der kan ikke være Tale om, at De faar Lov til at kaste Deres Opdagelse i Grams til Mængden!«

Der var noget dumpt truende i Tonen.

Erik rettede sig. Han følte sig som den overlegne, den, der holdt Magten i sin Haand.

»— Det er et Spørgsmaal, om Videnskaben kender til at tage saadanne Hensyn, som De forlanger«, svarede han.

»Videnskaben!« — Ekscellencen blev hæftig — »hvor kan De tale om Videnskaben! Deres Opdagelse vilde jo kun blive til Ulykke ogsaa for den. Hvad Nytte vilde den kunne drage af det, De har at sige, i den babelske Forvirring, der vilde opstaa, hvis De med ét Slag aabenbarede alt? Der vilde jo ingen Universiteter være, ingen Lærde — kun en Hob, der sloges paa Liv og Død om Tilværelsens første Fornødenheder!«

»De mener altsaa«, svarede Erik, »at jeg selv skulde tie min Opdagelse til Døde, at den skulde forsvinde og begraves med mig?«

»Nu ja, om saa var! Hvad Fordel vilde De selv høste ved at handle ubesindigt? Æren, siger De? Der vilde ikke længer gives Ære eller Berømmelse, naar der ingen Civilisation var. De vilde selv blive fattig, om De raabte

Deres Opdagelse ud, mens det nu kun koster Dem et Ønske at komme i Besiddelse af alt, hvad et Menneske tragter efter. Og jeg kan give Dem mit Ord paa, at Staterne ikke godvillig giver Dem Lov til at sætte Verden paa den anden Ende; man vil have Øjnene med Dem. Det hjælper ikke her at tale om Individualitet og Frihed; Nød bryder alle Love, og Folkenes Vel gaar frem for alt!«

»Lad os forstaa hinanden«, fortsatte Ekscellencen, da Erik intet svarede; »Staten vil ikke underkende Deres Fortjeneste; den vil tværtimod vide at paaskønne den efter Ævne. En Mand som De vil endnu have mange andre store Opdagelser for sig. En Udmærkelse nu i Øjeblikket vilde maaské vække Opmærksomhed; hvem véd, hvilke Rygter der allerede er sivet ud blandt Folk? — men om et Aar eller saa, — — det koster Dem kun et Ord: i et Tilfælde som dette vilde Elefantordenen være paa sin Plads. De har jo Midler nok til ogsaa i Folks Øjne at gøre Dem fortjent til den. Er vi saa enige?« — Ekscellencen rakte sin Haand frem, — »giver De mig Deres Ord?«

»Der maa i ethvert Tilfælde gaa Aar, mange Aar«, vedblev Ekscellencen, da Erik stadig tav, »— over en Menneskealder, før

Verden er moden til Opdagelsen. Staterne maa lidt efter lidt træffe Forholdsregler for at finde en Afløser for Guldet, og sligt lader sig ikke gøre i en Haandevending. Der maa udveksles mange Noter, plejes mangfoldige Raadslagninger Stat og Stat imellem i den dybeste Hemmelighed. Før om et halvhundred Aar kan der ikke være Tale om at bringe noget til Almènhedens Kundskab. Saalænge i det mindste lover De mig Tavshed, ikke sandt?«

Og Ekscellencen rakte atter Haanden frem.

Men Erik tog den ikke.

»— Jeg kan ikke binde mig«, sagde han kort; »det, De forlanger af mig — det er selve Livet for mig; jeg maa i ethvert Tilfælde betænke mig. Min Opdagelse er min Ejendom, og jeg gør med den, hvad jeg vil.«

Ekscellencen rettede sig i sin fulde Højde.

»De tager fejl, Hr. Poulsen«, svarede han koldt, »De gør nætop ikke med den, hvad De vil. Vil De ikke bøje Dem med det gode — vel, det bliver Deres egen Sag!«

Og dermed bukkede Ekscellencen til Afsked.

Erik kom hjæm og fortalte sin Hustru, hvad der var foregaaet mellem ham og Ministeren.

Hun blev tankefuld, da hun hørte, hvorledes Ministeren havde udmalet Følgerne af Opdagelsens Offenliggørelse; hun havde endnu mindre end sin Mand tænkt synderlig langt i den Retning. De var saare lidet Statsøkonomer begge to.

»Tror du ikke, det er Overdrivelse?« spurgte hun endelig; »skulde Staten ikke fremtidig kunne mynte Penge? Vi har jo dog ogsaa nu Kobberpenge, ikke sandt?«

»— Ja, som Skillemønt, der paa Anfordring veksles af Nationalbanken med Guld — ikke anderledes. Et Lands Møntfod,

Grundlaget for hele Pengevæsenet, er enten Guld eller Sølv. Kobber og Papir myntes kun for at lette Omsætningen og kun i Forhold til den Guldmængde, Bankerne sidder inde med. Ellers kunde Staterne jo lave Penge uden nogensomhelst Grænse, og disse vilde derved ikke faa større Værdi end Flintestene. Nej, jeg er netop bange for, at der er meget i, hvad han sagde.«

»Saa maa Staterne finde paa andre Udveje, for der maa gives en Udvej! Det kan ikke være Meningen, at du hele Livet igennem skulde tie med din store Opdagelse. Vel? Den allerstørste Mængde Mennesker er jo fattige, — de blev visst ikke ulykkeligere, om der ingen Penge var til, tværtimod. Det er en anden Sag med de fornemme og rige, men har de nogen Tid taget Hensyn til de smaa? Tror du, det skadede Verden, om der ikke mere var fornemme Lediggængere til? Naar jeg tænker paa, hvor smaat vi har haft det hjæmme hos os i min Barndom, hvor ofte Fa'r i Fortvivlelse har forbandet Pengene og de store Kræmmere, der slog de smaa ihjæl, blot fordi de havde Penge at sætte i deres Forretninger, — saa kan jeg ikke rigtig tro, du skulde gøre noget ondt ved at bekendtgøre din Opdagelse, om det saa var

allerede den Dag i Morgen. Er det først sket, kommer Folk saamænd nok over det. Tror du ikke ogsaa det?«

Men Erik blev siddende med Haanden støttende mod Kinden.

»— Jeg véd ikke,« svarede han langsomt; »jeg er ikke i Stand til at tænke klart. Men hvad Følgerne saa bliver: jeg kan ikke tie — ikke et helt Liv igennem. Hvad bryder jeg mig om deres Ordner og Titler, naar de kun betyder Bestikkelse! Jeg har Adkomst til et Navn blandt de største i Verdenshistorien, og jeg skulde lade mig nøje med at gaa om som en ganske almindelig Elefantridder, hvem Verden længst atter vilde have glæmt otte Dage efter, at han var død! Nej, saa hellere vove alt: lade det briste eller bære, som det selv vil! En Opdagelse som den, jeg har gjort, gør man ikke to Gange i sit Liv.«

De blev afbrudt ved, at det bankede. Det var Hôteltjeneren, der bragte et Brev fra Bogtrykkeren, som sendte Eriks Manuskript tilbage, i det han beklagede, at det paa Grund af indtrufne Omstændigheder var ham umuligt at paatage sig Trykningen.

Erik og hans Hustru forstod saare vel Grunden, og det forundrede dem heller ikke,

da det en halv Times Tid efter atter bankede, og en Opdagelsesbetjent bragte Erik en Opfordring til samme Dag at indfinde sig hos Politichefen.

De spiste til Middag i Tavshed; mod Sædvane hvilede der en trykket, mismodig Stemning over dem. De havde begge en Følelse af, at det ikke var ublandet Lykke, der ventede dem i Fremtiden. I Erik var der kommet noget op, der lignede Trods.

Straks efter Bordet tog han sin Overfrakke paa for at gaa til Politichefen; han vilde helst have det overstaaet. Imens gik hans Hustru hen til sine Forældre i Møntergade, hvor de aftalte senere at mødes.

Politidirektøren afgjorde Sagen i Korthed.

Han havde, sagde han, gennem Ministeriet modtaget de allerbestemteste Ordrer, og han vilde derfor blot paa Forhaand underrette Herr Poulsen om, at han havde truffet de mest omfattende Forholdsregler i Følge disse Ordrer. Man ønskede at vise sig saa skaansom som mulig overfor Herr Poulsen, og man vilde derfor ikke lægge den mindste Hindring i Vejen for hans personlige Frihed, saa længe han ikke overskred visse Grænser. Men — og det kunde Politidirektøren ikke noksom betone overfor ham — ved det fjær-

neste Forsøg i en Retning, der kunde have saare skæbnesvangre Følger for Samfundet, vilde man ikke sky den mest energiske Optræden, og han vilde derfor paa det indstændigste raade Herr Poulsen til at lade alle slige Forsøg fare. Det vilde være Staten pinligt, om den skulde blive nødt til at anvende Midler, der ellers var den fremmede, men den blev nødt dertil i det Øjeblik, dens egen Eksistens blev truet. Det var blot dette, Politidirektøren paa Forhaand havde villet underrette Herr Poulsen om.

Erik rejste sig.

»— Jeg forstaar kun ikke, hvilke Midler, De kan sigte til«, sagde han; »saalænge jeg ikke gør noget lovstridigt . . .«

»Angaaende dette Punkt ønsker jeg ikke at udtale mig«, svarede Politichefen høflig men bestemt: »jeg kan kun forsikre Dem, at Midlerne ikke vil forfejle deres Hensigt. Farvel, Herr Poulsen!«

— — Henne i Møntergade ventede Eriks Hustru og Svigerforældre paa ham. Hun gættede straks, da hun saa' ham, hvad det var, Politidirektøren havde villet.

»Naa, min Ven?« spurgte hun i en munter Tone for at sætte Liv i ham og rakte Haanden ud mod ham.

»— I Morgen rejser vi til Udlandet!«

Hun nikkede og trykkede hans Haand.

»Men Herregud«, sagde Fru Lindberg; »hvad er det dog, I har for, Børn? Her kommer I paa én Gang til Byen og har opsagt Pladsen dernede og vil intet sige. Og I har Raad til at bo paa et fint Hôtel, og nu vil I rejse. Og i Byen fortæller de, at I har købt Næsby Gods i Fyen og tre Steder nede i Amaliegade, skønt det kan vel ikke være sandt. Hvordan kommer I til alle de Penge??«

»— Kære Svigerforældre«, sagde Erik, »alt dette beror paa noget, som foreløbig maa være en Hemmelighed, ogsaa for eder. Jeg kan kun sige saameget, at jeg er blevet rig ved en stor, videnskabelig Opdagelse, jeg har gjort — meget rig. Dette maa foreløbig være eder nok, — en Gang i Tiden vil I faa alt at vide. Vi rejser nu paa ubestemt Tid; det kan vare Aar, maaské mange Aar, før vi kommer tilbage. Men imidlertid skal I ikke mangle noget i den Tid. Jeg lægger her en Pakke til Dem, Svigerfa'r; der er Papirer i den til Værdi af omkring en Million Kroner, men . . .«

De lod ham ikke tale ud.

»I, du almægtigste — en Million!« udraabte Fru Lindberg og sank tilbage i sin Stol.

Og Lindberg, den lille fortrykte Kræmmer, der hvert Kvartal kæmpede for at skrabe sammen til Huslejen, rejste sig rystende over hele Kroppen, saa Tænderne klaprede i Munden paa ham.

»Er det sandt?« hviskede han.

»— Se selv«, svarede Erik, »men hør nu, hvad jeg siger. I skal ikke sætte Pengene i en Bank og trække Renter af dem. I skal anbringe dem i fast Grund, allerhelst købe Landejendomme for dem — og helst med en noget afsides Beliggenhed. Sejrbyholm Gods paa Sejrø er tilsalgs for nogle hundred Tusend. De forstaar Dem ikke paa Landvæsen, Svigerfa'r, og Godset ligger paa en ensom Ø, men det er lige meget — eller det er maaské allerbedst. Køb det og flyt der ud. Sommeren stunder nu til, og De vil ikke fortryde det. Jeg skal betro Dem noget: De husker Pengekrisen i Frederik den sjettes Tid, da Pengesedlernes Værdi gik ned til et Minimum? En saadan Krise vil komme igen i de nærmeste Aar, kun i langt større Udstrækning, idet Krisen vil strække sig over hele Verden og Værdien selv af Guldpenge synke til saa godt som intet. Men det maa være en Hemmelighed, forstaar De! Derfor: gør som jeg raader Dem; det er det eneste fornuftige.«

Lindberg stod med rokkende Hoved og lyttede, som det gjaldt Livet at indprænte sig hvert Ord. Han spurgte ikke mere; han var bare forstenet.

Fru Lindberg kom sig først.

»Naa saa nu skal vi være Godsejere!«

Hun rejste sig. Paa en Gang gik hun hen til Erik, tog ham med begge Hænder om Hovedet og kyssede ham:

»Du er en god Dreng, men det har jeg altid vidst!«

Og for sig selv mumlede hun:

»En Million! Nej, jeg kan ikke glæmme det! . . . Han har lavet en ny Maskine, Drengen, — en Dampmaskine, der kan gaa foruden Kul, saadan et Evighedsværk, som min salig Fa'r immer spekulerede paa, har han. Og nu skal han til Amerika og tage Patent paa den. Jo, jo, jeg tænker mit, men Gudbevares, jeg skal saamænd ingen Ting sige!«

Om Aftenen, da de unge Ægtefolk var ene, tog Erik sin Hustrus Haand.

»Min Ven«, sagde han stille, »der vil maaské komme haarde Tider for os; hvem

véd, hvilken Skæbne, der venter os i Udlandet: vi maa være forberedte paa alt. Bliv ikke vred, min egen Hustru, over at jeg stiller dig Valget: er det ikke bedst, du bliver hos dine Forældre og lader mig rejse ud med min Opdagelse, den usikre Skæbne i Møde?«

Hun lagde en Arm om hans Hals.

»— Hvor du gaar, gaar jeg med! Tror du, jeg kunde skilles fra dig? Allermindst nu. Har vi delt de gode Dage, deler vi ogsaa de onde; min Plads er hos min Mand — min store Mand« . . . hun gæmte Hovedet ved hans Bryst: »aa, du véd det jo saa godt: min store Mand, som jeg elsker og — beundrer!«

Næste Morgen tog de afsted med Gedser-Toget.

Medens de sad i Kupéen og ventede paa, at Toget skulde sætte sig i Gang, havde Erik en ubehagelig Følelse af at blive iagttaget. Han syntes hele Tiden, at der var et Par Øjne rettede paa ham, men naar han saa' ud blandt Mængden, der myldrede forbi ude paa Perronen, kunde han ingen opdage.

I sidste Øjeblik kom en tysk Handelsrejsende med Prøvekuffert ind til dem; han satte sig straks hen i et Hjørne og gav sig til at læse i en Bog. Erik syntes, det var mærkeligt, at han rejste paa første Klasse.

Toget satte sig i Bevægelse. Inde fra Stationen hørtes Telegrafnøglernes ivrige Klapren. Én for én gled Telegrafpælene dem forbi. Deroppe paa de hvide Porcellænsklokker ledede de Snese af Traade ud i Verden — den Verden, hvis Hoved, lig det store Billedes i Kongen af Babylons Drøm, var af Guld.

Og Traadene bragte hemmelig Budskabet til alle Landes Regeringer: nu drager den Mand ud, som vil bekæmpe Jordens mægtigste Fyrste.

De gjorde nogle Dages Ophold i Berlin. Bestandig havde de en utryg Følelse af at blive udspioneret og iagttaget. De følte sig ikke et Øjeblik alene; de mærkede hele Tiden usynlige Øjne stirre paa sig.

Om det saa var Hôteltjenerne, forekom det dem, at de saa' paa dem med mistænksomme Blik; mulig sporede ogsaa de Politiets Nærhed. De var høflige, men reserverede. Værten saa' paa deres Navne i Fremmedbogen, som om han tvivlede om deres Ægthed.

Men allerede anden Dag bankede Værten paa deres Dør og meddelte med dybe Buk, at en Tjener med Brev fra Rigskansleren stod uden for og ventede paa Svar tilbage.

Erik gennemløb de faa Linjer:

»Udbeder mig en Samtale i Dag Kl. 2.

v. Hochhausen.«

og skrev tilbage:

»Skal indfinde mig til den nævnte Tid.

Poulsen.«

Han overgav selv Brevet til den mægtige, galonerede Tjener, der ikke værdigede Centralhôtellets Kellner et Blik.

Nu steg hans Aktier hos Hôtelpersonalet. Han maatte jo være en fornem Personlighed, der rejste i hemmeligt Statsøjemed, siden Kansleren egenhændig skrev til ham og samtidig lod ham bevogte af Politiet. Og det kunde heller ikke siges, at han havde knapt om Penge. Værten dirigerede i Tankerne en solid Regning.

— — Rigskansleren tog mod Erik i sit Arbejdsværelse.

»God Dag, Herr Poulsen, glæder mig at se Dem. Tag Plads og lad os gaa lige til Sagen; det drejer sig naturligvis om deres brillante Opdagelse.«

Rigskansleren talte i en jovial, gemytlig Tone.

— Der kunde naturligvis ikke være Tale om at offenliggøre en slig Opdagelse; dertil, vilde Rigskansleren simpelt hen forudsætte,

var han for klog; han vilde jo ikke selv have den ringeste Fordel deraf, og det vilde allenfals ikke paa nogensomhelst Maade blive ham tilladt. Den danske Regering havde baaret sig dumt ad, men saa meget desto bedre. Nu vilde Prøjsen gøre ham et Tilbud: sælg os Deres Opdagelse!

Erik saa forbløffet ud.

Naturligvis, — Kansleren smilede og strøg sit Overskæg. — det var ikke Meningen at byde Herr Poulsen f. Eks. 5 Milliarder, — — men hvad mente han om Titel af Gehejmeraad og den højeste prøjsiske Orden?

Erik trak paa Skulderen . . . Gehejmeraad!

. . . Eller Greve? — Hvadsomhelst!

Kansleren trommede i Bordet.

Stoltheden skød sig op i Erik; han følte saa grant i dette Øjeblik sit Værd og sin Betydning. Hvad betød det, at det var det mægtige Kejserdømmes Rigskansler, han talte med, — var han ikke dennes Ligemand? Betød et Ord af ham ikke mer end ti Ministres?

Og hans Tone var ikke til at tage fejl af, da han udbrød:

»Jeg sælger mig ikke for en jammerlig Titel — eller for et ligesaa jammerligt Kors!«

»— Guds Død«, udbrød Kansleren og

slog i Bordet. »De er fordringsfuld! Men ligemeget: Opdagelsen bliver vor — og Tyskland gør Dem til regerende Fyrste af Bulgarien!«

Erik fôr sammen.

»— Eller Konge!«

Det sortnede for Erik. Konge! Der flimrede ham en Regn af Gnister for Øjnene, og Blodet sang for hans Øren. Konge . . . og hans Hustru Dronning! . . . Han syntes, han maatte gribe for sig. — alt vaklede; Stuen vendte sig, saa Gulvet kom for oven. Og dog — var hans Opdagelse ikke mere end et Kongerige? Var det alligevel ikke at sjakre om sig selv? Og Stoltheden raabte gennem Virvarret: sig nej!

Han hørte en Stol skrabe mod Gulvet; Kansleren rejste sig.

»Nej, De behøver ikke svare mig nu — i Morgen eller i Overmorgen — naar De selv vil. Gaa nu bare og tal først med Deres Hustru. Vi ses igen!«

Kansleren lukkede ham selv ud.

Det var altsammen gaaet i en Haandevending. Erik var ganske fortumlet. Næppe havde han forladt Danmark og sat Foden paa tysk Grund, før det forunderligste og mest uventede hændte ham: der blev tilbudt ham, den københavnske Haandværkersøn, en Krone! Og det var ikke Drøm: det var fuld Virkelighed, at han gik dèr paa Berlins Gader, og at han kom lige fra en af Evropas Stormænd, der venskabelig havde trykket hans Haand for at opnaa noget hos ham.

Konge!

Det lød stort dette Ord. Det ejede en egen fortryllende Klang for dèns Øre, hvem det ikke mere betød det uopnaaeligste af alt, — det ligesaa ugribelige som Himlens Stjærner. Hvad var ikke det for en Opdagelse, han havde gjort, at en af Firmamentets straalende Sole af sig selv dalede ned og lagde sig for hans Fod!

Men greb han virkelig denne Stjærne, var det ét med for evig at tie med sin Opdagelse. Den vilde blive en andens Ejendom. Jærnstaten vilde købe Kanoner for den og erobre hele Verden. Og naar hele Jorden var besejret, hvorfor skulde saa det lille Bulgarien bestaa? Hvad var der i Vejen for at tage igen, hvad man engang havde givet?

Han rettede sig og saa' sig omkring. Dèr myldrede Menneskene ham forbi til Vogns, til Hest og til Fods. Aa, nu stod ham det hele saa klart. Denne Mængde, hvor vilde den ikke forbavses og stirre med aaben Mund paa den Borgerlige, der løftedes op paa Tronen. Og dog havde man sét det samme en Gang før. Men hvor hurtig vilde den ikke atter glæmme, naar den Borgerlige vendte tilbage til de Borgerliges Rækker! Hvem vilde mindes ham om usle hundrede Aar? En Historiker vilde maaské for Kuriositetens Skyld fortælle om. hvorledes en tysk Statsmand af et Lune gjorde en Undergiven til Konge over en intetbetydende Stump Land, for atter, naar Spøgen havde varet længe nok, at slaa Kronen af Hovedet paa ham, — det vilde være alt. Og for dette skulde han sælge sig??

Ja for det var og blev dog ikke andet end en Handel, og der hørte ringe Skarpsindighed til at kunne indsé, hvem der tjente ved Forretningen. Men Kansleren skulde ikke komme til at triumfere. Naar Historien om tusend Aar nævnede hans, Erik Poulsens Navn, skulde den til dette kunne tilføje de stolte Ord: den, som vragede et Kongerige!

Med ét standsedes han ved, at nogen rørte ved hans Arm: det var hans Hustru,

der var gaaet ham i Møde, altfor forventningsfuld til at kunne blive siddende hjæmme og vente. Hun saa' straks paa hans Mine, at der var hændet noget.

»Hvad sagde saa Kansleren?« spurgte hun, idet hun tog hans Arm, og de gik videre.

Erik forsøgte at svare rolig og uanfægtet. Han følte en hemmelig Stolthed ved i det mindste overfor sin Hustru at kunne staa i det Skær, hvori han nys havde staaet for sig selv. Han glæmte, at han en Stund havde været uviss, og at han kun gennem beregnende Overvejelser om, hvad der var mere eller mest, var kommet til det Nej, der nu laa ham paa Læben.

»— Han tilbød mig Bulgariens Trone for min Opdagelse!« svarede han kunstlet koldblodig.

Hun standsede med et Ryk og stirrede ham i Ansigtet:

»Og du svarede?« spurgte hun aandeløst.

»— Jeg har ikke svaret endnu. Han vilde, jeg skulde betænke mig først og tale med dig. Han gør sagtens Regning paa, at du som Kvinde skulde være forfængelig nok til at faa mig til at svare ja. Men ikke sandt, der kan jo kun være ét Svar?«

»Du mener nej?«

»— Ja!«

Hun stirrede tankefuld hen for sig, men nu begyndte han at gøre hende klart, hvilke Grunde der tålte for et Afslag. Det at have sagt nej til en Krone opvejede saa omtrent det at have baaret den, og det bulgariske Kongedømme var sikkert kun bleven stakket Glæde. Det taalte ingen Sammenligning med et Navn som det, der forud tilkom ham, og selv om han vilde, kunde han saa tie til evige Tider? Den, der havde gjort Verdens største Opdagelse, maatte raabe den ud, saa alle fik det at høre, — det var umuligt andet; — han kunde i hvert Fald ikke tie, dertil var han for meget Videnskabsmand og for lidt Kræmmer. Der kunde nu og i Fremtiden komme hvilkesomhelst Tilbud: han vilde kun have ét Svar til dem alle!

Han tålte sig varm og begejstredes af sine egne Ord. Der tonede gennem dem en Viljefasthed og Tro paa sig selv, der rev hende med og fik hende til at sé op paa sin Mand med et beundrende Blik. Der kom over hende en ny, betagende Følelse af det Ansvar og de Pligter, der fulgte med at være en Stormands Hustru.

Hun havde aldrig før følt det som nu. Som en Drøm, halvt uforstaaet, var alle den

senere Tids Begivenheder gledet hende forbi lige fra den store Dag til nu; hun havde kun med sit halve Jeg været med i dem, fortumlet af det uvante og utænkte, som hun havde været Vidne til. Men nu gik Rækkevidden af det hele op for hende. Den Mand, hun havde kaaret til sit Hjærtes Herre, ham havde Skæbnen kaaret til endnu mere: til Verdens mægtigste Mand, efterdi den havde gjort ham til Verdensfyrstens, Guldets, Herre. Hvad betød en Krone for ham? — selv en Kejsers var jo kun af Guld! Fra den Dag, Stoffernes Hemmelighed afsløredes for ham, var han selv bleven Konge, og nu bøjede hendes Hjærte sig for ham og hyldede ham.

Og som hans Begejstring først havde smittet hende, saaledes læste han nu hendes Tanker i hendes Blik og blev reven med. Forenede løftede de sig saa højt i Fantasien, at Verden næppe mere var til for dem, indtil de tilsidst med Undren fandt sig selv staaende paa berlinske Brosten udenfor Centralhotellets Port.

Endnu i Stemning satte Erik sig til Skrivebordet for at svare Rigskansleren. Han fandt ingen Grund til at motivere sit Afslag; hans Brev blev kun et kort og afgjort Nej.

Om Aftenen forberedte de sig til at for-

lade Byen, — hvorhen var de endnu ikke enig med sig selv om. I Berlin, hvor hvert af deres Skridt blev bevogtet, var der i ethvert Fald ikke Grund for dem til at blive længere.

De fortrød ikke at have gjort Forberedelser til at rejse videre, thi næppe var de staaet op næste Morgen, før en højtstaaende Politimand indfandt sig hos dem og meddelte dem, at de »als lästig befunden« var udviste af Prøjsen og havde inden tolv Timer at forlade Berlin.

»Ogsaa mig er Berlin bleven »lästig« «, svarede Erik koldt og bukkede.

Til Paris!

Erik fandt, at han straks burde være rejst her til. I den fri Fristat maatte han vel kunne offenliggøre sin Opdagelse — om noget Sted.

Paris gjorde straks et tiltalende, sympatetisk Indtryk paa ham. Dens ejendommelige, inciterende Luft — aandelig ozonholdig, som han sagde til sig selv —, Livet i dens Gader, det egne kunstneriske Sving over mangfoldige Smaating tog ham fangen. Hans Sind blev lettere, og han aandede friere.

Han vilde opsøge Redaktøren af Journal chimique, den berømte Kemiker Ducis, berette ham om sin Opdagelse og anmode ham om at offenliggøre den i sit Tidsskrift.

Ducis var Videnskabsmand ud til Fingerspidserne, vidste han; om saa Verden ramlede sammen over Hovedet paa ham, vilde han gøre sit til at bringe Opdagelsen frem. Og stod den først i Tidsskriftet, der naa'de frem til alle Kemikere i alle Lande, maatte d'Hrr. Statsmænd gøre gode Miner til slet Spil og hjælpe sig ud af Forlegenheden, som de bedst kunde, — — hvorledes, vedkom ikke ham.

Erik havde ikke mere nogen Følelse af at blive bevogtet, og anden Dagen efter sin Ankomst til Paris begav han sig ud for at opsøge Ducis. Fra Tidsskriftet vidste han Gade og Numer.

Det var dejligt, mildt Vejr med straalende Sol; der var Foraar i Luften, og Kastanjetræerne langs Boulevarderne stod med store, svulmende Knopper, rede til at springe ud. Det var en Højtidsgang for Erik Poulsen, denne til den store Kemiker, der vilde tage mod ham med aabne Arme og gøre, hvad der stod i et Menneskes Magt for at overvinde de andres taabelige Betænkeligheder.

. . . Dèr var Porten, dèr bo'de den store Mand, som han i saa mange Aar havde set op til med Beundring og saa ofte ønsket at sé. Nu skulde han staa over for ham som hans Ligemand!

Erik rakte Haanden ud for at ringe, da en Herre i det samme standsede ham ved at tage Hatten af og sige:

»Undskyld, min Herre; De søger Professor Ducis?«

»Ja«, svarede Erik forundret.

»I saa Fald ser jeg mig nødt til at anmode Dem om at følge mig til Politichefen.«

»Hvorledes! . . .«

Erik gjorde et Skridt tilbage.

»I Lovens Navn!« svarede Herren og fremviste et Skærf under Frakken.

Erik sagde ikke mere; han forstod, at han havde taget fejl, da han trôde sig fri i et frit Land. Uden Modstand fulgte han Politimanden.

— — Chefen for det parisiske Politi tog overordenlig høflig imod ham; han handlede kun efter allerhøjeste Ordrer og havde uden Tøven at føre Herr Poulsen til Republikens Præsident. Om et Øjeblik vilde der komme en Vogn for at bringe dem til Elysée.

Republikens Præsident var den bekendte Historiker Chaspal, Medlem af Akademiet. Han modtog Erik i sit Biblioteksværelse og betød Politichefen, at dennes Nærværelse ikke mere var nødvendig.

— »De har handlet meget uklogt, Mon-

sieur, ved at ville opsøge Professor Ducis«, begyndte han, »thi jeg formoder, det skete i den Hensigt at overtale ham til at offenliggøre Deres Opdagelse i hans Tidsskrift?«

Erik benægtede det ikke.

— »Jeg kan tænke det. Men forstaar De da ikke, at det er en Ting, der ikke paa nogen Maade gaar an? Erindrer De ikke, hvad den danske Konsejlspræsident sagde Dem? . . . De maa ikke forundre Dem over, at jeg véd lige saa god Besked med den Samtale, som om jeg selv havde været til Stede. Jeg vil ganske ligefrem fortælle Dem, hvordan det hele hænger sammen: gennem det danske Udenrigsministerium er der tilstillet alle Stater over hele Verden en fortrolig Meddelelse om Deres Opdagelse og den Samtale, De havde med Ministeren, for at man kunde vogte sig for og tage Forholdsregler mod den fælles Fare. Thi alle Stater er enige om, at Deres forunderlige Opdagelse rummer den allerstørste Fare for alt, hvad der hedder Civilisation og ordnede Samfundsforhold. Den kan og tør derfor ikke offenliggøres, og de forskællige Regeringer har i den Anledning givet hverandre de mest bindende Forsikringer om hver især at være paa sin Post og, hvis det gøres nødigt, bringe de mest

yderliggaaende Forholdsregler til Anvendelse for at forhindre. at Deres Opdagelse kommer til Offenlighedens Kundskab. Tro mig, De gør bedst i at tage Hensyn til det, jeg her har betroet Dem — ikke mindst for Deres egen Skyld. Man vil i alt øvrigt ikke gøre det ringeste Skaar i Deres personlige Frihed, og naar alt kommer til alt, synes det mig næsten, De selv maatte have mest Fordel af at tie med Opdagelsen. Der er ingen, der tænker paa at forhindre Dem i at fabrikere saa meget Guld, De ønsker, og anvende det paa hvilkensomhelst Maade, De selv vil. Hvad vil Livet ikke paa den Maade kunne byde Dem? Selve Statens Indtægter er begrænsede af Borgernes Skatteævne og Parlamentets Bevillinger — Deres derimod begrænses kun af Deres eget Forgodtbefindende. Og De véd jo«, — Præsidenten smilede —: »for Guld er alt til Salgs!«

Der blev et Øjebliks Pavse.

»— Men paa den anden Side, Monsieur Poulsen, maa jeg give Dem Ret i, at det var Synd, om en saadan Opdagelse skulde forblive Enkeltmands Ejendom og dø med ham. Men Hemmeligheden burde tilhøre en Stat. Der kunde udrettes det utrolige i Civilisationens Tjeneste paa den Maade, og uden at

være ubeskeden tror jeg at turde sige, at i ingen anden Stats Eje vilde Hemmeligheden i den Grad være paa sin Plads som i Republiken Frankrigs . . .«

Erik gjorde en Bevægelse.

» . . . Eller, om De vilde bevare Hemmeligheden for Dem selv, kunde De jo aarlig stille et visst Kvantum Guld til vor Disposition . . . Frankrig vilde vide at paaskønne det, og en Stat kan udtrykke sin Erkendtlighed paa mange Maader.«

»Herr Præsident«, svarede Erik, »man har tilbudt mig en Krone.«

— »Ah«, — Præsidenten blev alvorlig —, »De kommer fra Berlin! Og De afslog den?«

»Jeg afslog den!«

»— Jeg kan kun ære Dem derfor. Men lad mig endnu en Gang — for Deres egen Skyld — paa det mest indtrængende advare Dem mod Uforsigtigheder. De er bleven advaret en Gang før — i København . . . De erindrer det? . . . da De vilde lade Beretningen om Deres Opdagelse trykke . . . Enhver anden Stat end Frankrig vilde have bragt strænge Forholdsregler i Anvendelse mod Dem i den foreliggende Anledning.«

»Jeg har hørt det samme sige engang før, men jeg forstaar ikke, hvilke Forholds-

regler De kan tage imod mig«, svarede Erik; »det er dog ingen Forbrydelse, jeg har villet begaa, og saalænge jeg ikke kommer i direkte Konflikt med Lovene, kan De da i det højeste udvise mig?«

— »Aa jo, Monsieur, der er noget, der hedder . . .«

Han nærmede Munden til Eriks Øre og hviskede et Ord.

Erik fôr tilbage og blev bleg.

»— De forstaar, at Staten kun nødig griber til et saadant Middel«, vedblev Præsidenten, »men naar det ikke kan være andet . . . ! Imidlertid«, — han slog om i en let Tone, — »jeg antager, De har været uvidende om, hvad jeg her har meddelt Dem, saa De først nu indsêr det fuldstændig umulige og haabløse for Dem i at faa Deres Opdagelse frem. De vil ikke kunne foretage Dem noget, uden at man holder Øje med Dem. Jeg vil derfor lade, som om intet denne Gang er passeret; De véd jo nu, at én Gang til gaar det ikke! . . . Frankrig vilde ogsaa kunne have tilbudt Dem en Krone«, tilføjede Præsidenten følgende sin egen Tankegang, »og skulde det Øjeblik komme, da De ønskede . . .«

»Men det kommer aldrig, Hr. Præsident!«

»— Aa«, svarede Præsidenten smilende,

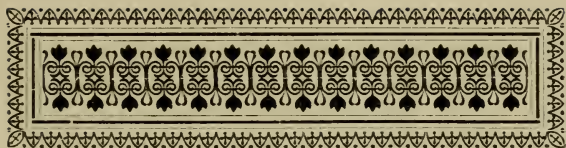
»man skal saare sjælden anvende Ordet »aldrig«. Tillad mig derfor at fuldføre Sætningen: skulde det Øjeblik komme, da De ønskede at afhænde, eller tildels afhænde, Deres Opdagelse — saa kom til Frankrig. Ingen Stat vil vise sig mere erkendtlig! . . . Men jeg formoder, at De dog i ethvert Fald nu ikke mere tænker paa at offenliggøre Deres Opdagelse?« tilføjede han, da Erik stod i Begreb med at gaa; »det er denne Gang, De atter kan gaa, hvorhen De ønsker!«

»Ikke indtil videre i det mindste«, svarede Erik, — »ikke saa længe Staten vil nedværdige sig til at bruge et sligt Middel!«

»— Salus populi summa lex esto!« svarede Præsidenten og trak paa Skuldrene.

Derpaa bukkede han til Afsked.

Omtrent midtvejs mellem Alicante og Cabo de la Nao i det sydøstlige Spanien ligger i et Par Miles Afstand fra Kysten en lille, klippefuld Ø, la isla verde, paa ikke over ¼ Kvadratmils Størrelse.

Dens Beliggenhed er yndefuld.

Mod Sydvest ligger Bugten ved Alicante med sine mange hvide Sejl aaben for Blikket. Mod Nord og Øst har man vid Udsigt til Spanien; særlig den stejle Bjærgkæde, der fra Alcoy gaar helt ud til Havet og tegner sig skarpt mod den nordlige Himmel, tager sig imponerende ud. I Nordost skimter man Omridsene af Iviza og Formentera, og mod Syd og Sydost endelig har man for sig det friske, blaanende Middelhav, saa langt Synet kan rækkke.

Stedet er énsomt. Den spanske Kyst lige over for er øde, og kun i Miles Afstand ser man Skibe, der løber ind til Alicante eller søger nord over til Valencia. Øen selv er paa Grund af sin Klippefuldhed og ringe Størrelse ubebygget, men dens Plantevækst er frodig og urørt som en Urskovs. Dens Bjærgskraaninger er tæt bevokset med Slyngplanter, og i Dalene danner Oranger og Guldregn, Figentræer, Myrter og Buksbom smaa Skove. Papirgræs, Bregner og Kaktus titter frem alle Vegne, og den hvide Jasmin blomstrer over alt i Skyggen.

Denne Ø havde Erik købt af den spanske Regering, der havde ladet sig den betale med en ret anselig Sum. Paa et højtliggende Punkt havde han ladet opføre en skinnende Marmorvilla, og en Vig paa Øens Sydvestside var omdannet til en Havn, hvor en Dampjagt stadig laa med Damp oppe, rede til at gaa tilsøs, naar ønskedes.

Siden Begivenheden i Paris og Samtalen med Præsident Chaspal havde Erik turet om i forskællige Lande. Han havde en Tid bo't ved Genfersøen, opholdt sig et halvt Aars Tid i Montpellier, gjort en Afstikker til Ægypten og Konstantinopel osv., men ingen Steder havde han haft rigtig Ro paa sig. Nu havde

han besluttet at slaa sig ned paa den énsomme Ø, træt og ked af Menneskene.

Han vilde atter til at arbejde.

I Villaens Stueetage indrettede han sig et Laboratorium, saa righoldigt og fuldstændigt som mulig. Der fandtes alle tænkelige Instrumenter fra Ureometre til Soxhlets Fedtmængdebestemmelsesapparat — Ting som Erik sandsynligvis aldrig vilde faa Brug for. Gasometrene var af Platin; ligesaa de fleste andre Metalredskaber, og i store Ibenholtskabe fandtes Glas med saa godt som alle bekendte Forbindelser, der nogenlunde lod sig opbevare. Erik havde fundet en egen Fornøjelse i at faa alt dette samlet, overbevist om, at han var Ejer af det første kemiske Musæum i Verden.

Med Nyhedens Interesse tabte dette imidlertid snart noget af sin Tiltrækningskraft for ham. Han forsøgte at indlede et virkelig systematisk Arbejde i Laboratoriet. Paavirket af nærliggende Tankeforbindelser gav han sig i nogen Tid til at studere Diamantens Tilblivelsesmaade og Muligheden af dens Fremstilling ved Kunst, men han naa'de ikke ud over de Resultater, andre tidligere var kommet til. Det blev kun mikroskopiske Diamanter.

Saa gav han sig i Færd med organisk Kemi. Han begyndte at dyrke sjældne Planter i Haven og fik anlagt et Drivhus. En Tid fulgte han Planterne paa deres forskællige Udviklingstrin, analyserede Rod, Stængel, Blade og Frugter og ménte tilsidst i Frøet af en Art Krydderlilje at have opdaget en ny organisk Base.

Dette gav ham atter Liv. I en Fart fik han en Afhandling færdig og sendte den tillige med en Prøve paa Stoffet til Journal chimique (han vidste, at de spanske Myndigheder omhyggelig undersøgte ethvert Brev, han afsendte), men et Par Maaneder efter fik han den atter tilbage med høflig Underretning om, at Stoffet havde været kendt allerede i flere Aar. Dermed opgav han Plantekemien; han indsaa', at han maatte anvende adskillige Aar til Specialstudier, inden han kunde opnaa noget ad denne Vej, og det havde han ikke mere Taalmodighed til.

I nogen Tid omgikkes han med Tanken om at føre sin egen Opdagelse videre og udstrække dens Konsekvenser over et større Felt, men det blev ved Tanken. Utilfreds med Tilværelsen og sig selv kunde han nu i Dage gaa uden at tage sig noget egentligt for. Hans Bord laa oversvømmet af videnskabelige Tids-

skrifter, men han gad ikke mere røre ved dem; det var ikke som paa Rønninggaards Fabrik, hvor Ankomsten af Journal chimique havde været en Begivenhed. Tilsidst gik han kun og puslede med sit »Musæum«, filtrerede en Væske, der var bleven uklar, eftersaa', om ikke et Stof var »flydt hen« o. lign.

Selve Forholdet mellem Ægtefællerne led under alt dette. Nætop fordi de ikke i rén materiel Forstand kunde ønske sig noget, de ikke allerede var eller med største Lethed kunde komme i Besiddelse af, kom der noget dødt over deres daglige Liv. De behøvede ikke mere at ønske sig Smaating som Hus, Have eller Vogn; de ejede Nøglen, der aabnede alle Døre, men som samtidig lukkede op for Kedsomheden. De led under den, uagtet de ikke tâlte om det, og begge tænkte de med en Blanding af Rørelse og Vemod tilbage paa de lykkelige Dage paa Rønninggaards Fabrik, da kun lidt over halvthundrede Kroner skulde række til for hele Maaneden, og de ikke desto mindre følte sig saa uendelig lykkelige. Nu faldt det ham aldrig mere ind at kalde sig det lykkeligste Menneske paa Jorden og ikke hende at erklære, at det maatte de være to om.

Det pinte dem begge, at han maatte gaa

omkring ukendt og forholdsvîs upaaagtet, mens de med sig selv vidste, at hans Navn burde være paa alles Læber. Han blev i Reglen holdt for at være en hovedrig Englænder, ikke mere, ikke mindre. Under et Ophold i Montpellier havde han søgt at knytte Forbindelser med de lærde Kredse og ogsaa opnaaet at blive Medlem af det fysisk-matematiske Selskab, men han vidste, det var kun sin Rigdom, han havde at takke herfor, og følte godt, hvorledes han i Virkeligheden blev oversêt, regnet for intet.

Han havde været i Selskab sammen med en Professor fra Paris, som ved at have konstrueret en ny dynamo-elektrisk Maskine havde vundet et ikke ufortjent Ry, og tâlt med ham, men han havde godt følt, at trods al udvîst Høflighed saa' den anden ned paa ham som paa en velhavende Dilettant, der i og for sig intet betød. De skulde blot allesammen vide . . . ! , havde han ved sig selv tænkt, men Bevidstheden alene hjalp intet. Han vilde sé dem for sine Fødder, disse overlegne Herrer, aandeløse af Beundring; han havde Ret dertil, — og dog kunde det ikke ské.

Jo længere Tid der gik, desto mere plagede denne Tanke ham. Det kunde ikke ské. Han havde været frygtelig dum, da han

gik op i Banken »Dania« uden andet Maal end at høre, hvad man vilde sige til hans Opdagelse dèr — frygtelig dum, fuldstændig Idiot. Han havde været naïv nok til at indbilde sig, at ingen kunde lægge ham et Halmstraa i Vejen, hvad Øjeblik han saa vilde offentliggøre sin Opdagelse. Han burde have overrasket dem alle uforberedt — knækket Halsen paa Gulddjævlen, mens han havde haft den i sin Magt, straks, uden Ophold, i Stedet for at lade det gunstige Øjeblik slippe sig af Hænderne, saa den nu bare grinte ham op i Øjnene.

Hvad brød han sig om, at Guldet under fire Øjne var ham en lydig Tjener, at der ikke var den Ting i Verden, han behøvede mere end pege paa, for at den skulde blive hans? Kun ét vilde han: Berømmelse, et udødeligt Navn . . . det éneste, han ikke turde gribe efter. Han spekulerede sig Hjærnen tom for at udfinde et Middel, ved Hjælp af hvilket han kunde bringe sin Opdagelse ud i Verden, uden at nogen kunde forhindre det. Lægge Beskrivelser af Opdagelsen i Flasker og kaste dem i Havet? . . . gaa op i en Luftballon og kaste dem ud? . . . aa, det var Nonsens altsammen, — de vilde ikke naa de rette Folk, Videnskabsmændene; i det højeste kunde

en Stat rane Opdagelsen, og det var det værste af alt.

Nej, han kunde ikke spekulere sig til nogen Løsning af Spørgsmaalet. Skulde det løses, maatte Tilfældet bringe Afgørelsen.

Men dette uvirksomme Liv, han nu førte — denne Timernes seje Sneglen sig hen — var ikke til at bære. Han kunde ikke holde det ud mere paa den énsomme Ø — saa hellere atter kaste sig ud i Rejselivet paa Lykke og Fromme!

Erik og hans Hustru rejste Verden om — paa eget Skib: et prægtigt Fartøj, en svømmende, befæstet Borg.

Der var gaaet Ry over hele Verden af dette Skib i det halve Aar, det havde staaet paa Værftet i Glasgow, skønt man havde gjort sig saa megen Umage som mulig for, at Offenligheden ikke skulde faa for meget at vide om det; — Ejeren, »en Særling, der visstnok havde erhværvet sig en aldeles kolossal Formue i Ostindien og Kina«, efter hvad man sagde, havde ønsket det saa. Men da over tusend Mennesker daglig arbejdede paa Fartøjet, kunde det ikke undgaas, at alle evro-

pæiske Blade med Times i Spidsen bragte følgende Meddelelse:

»*Et mærkeligt Skib*

er for Tiden under Bygning paa Egglestons Værft i Glasgow. Det bygges af platiniserede, hærdede Staalplader og indrettes med en hidtil ukendt Komfort. Skønt det efter Forlydende nærmest skal være bestemt til Lystfartøj, bevæbnes det med Kanoner af forholdsvis svær Kaliber og indrettes i flere Henséender som et Krigsskib. To overordenlig kraftige Maskiner af ny, særegen Konstruktion vil give det en usædvanlig Hurtighed. En Svite af 12 rummelige, pragtfuldt udstyrede Kahytter med ægte forgyldte Lofter og Ibenholts Paneler strækker sig fra Agterstavnen til midtskibs og vil afgive et ganske særlig magnifikt Opholdssted for dette mærkelige Fartøjs Ejer, der efter Sigende skal være en mere end hovedrig Udlænding, som i sin Egenskab af Ejer af udstrakte Guldlejer i andre Verdensdele ikke behøver at lade det komme an paa nogle hundred tusend Pund mere eller mindre. I Virkeligheden antages det vidunderlige Lystfartøj at ville komme til at staa sin Besidder i over 1½ Million Pund Sterling, foruden den kolossale Værdi af Dampkedlerne, der forfærdiges af valset Platin.«

Skibet døbtes »Chemeia« (det græske Navn for Kemi) og løb af Stabelen sammen med det ny Aarhundred. Det viste sig at være ualmindelig vellykket bygget, og Prøvefarten løb særdeles heldig af, uagtet den blev foretagen i haardt Vejr. »Chemeia« var efter kyndige Søfolks Udsagn et af de prægtigste Skibe, der nogensinde havde lagt ud fra en Havn.

Endnu stod kun tilbage at fuldende dets indre Udstyr, og heller ikke i den Henséende blev noget sparet. Et prægtigt kemisk Laboratorium indrettedes midtskibs, hvor Slingringen var mindst, og i en af Salonerne fik et udvalgt naturvidenskabeligt Bibliotek Plads. I et særligt Skab fandtes hele Middelalderens alkemistiske Literatur saa fuldstændig, som det var muligt for en Privatmand at skaffe sig den. Over Skrivebordet i Arbejdsværelset hang et udmærket Maleri af en dansk Kunstner; det forestillede Rønninggaards Fabrik sét i sommerligt Tusmørke, mens Mosen rundt om dampede og Ilden fra Glødeovnene lyste.

Et udvalgt Mandskab af prøvede Søfolk fuldendte Skibets Udstyr. Til Kaptejn havde Erik udsêt en yngre, udmærket dygtig dansk Mand, forhenværende Officer i den danske Marine, ved Navn Alsløv.

Listen over det samlede Mandskab kom til at sé saaledes ud:

Alsløv, Kaptejn.
Smith, første Styrmand.
Juncker, anden do.
Atkin, Proviantforvalter.
Wood,
Jackson, } Maskinmestre.
Luigi,
Szemsky, } Fyrbødere.
Petterson,
O'Kelly, Baadsmand.
Mendez,
Müller,
Peter,
Brown, } Matroser.
Calandro,
Hervé,
Paul,
Prosper, Kok.

Saaledes i alle Maader udrustet som et Fartøj af »first class« stak »Chemeia« i Slutningen af Januar 1900 i Søen og satte Kursen ad Atlanterhavet til.

Samtidig stod en kongelig engelsk Kor-

vet, der i nogle Maaneder havde krydset i Nord-Kanalen, til Søs og styrede samme Vej, saaledes at de to Skibe stadig havde hinanden i Sigte. Sydvest for Irland mødte de et hurtigsejlende fransk Krigsfartøj, der efter at have vekslet Signaler med Englænderen satte Damp op og fulgte efter.

»Themeia« drev sagte fremad for halv Kraft paa ca. 70° vestlig Længde og 32 sydlig Bredde henved 300 Mile vest for den chilensiske Kyst.

Termometret viste 26,6° Celsius i Skyggen.

Erik sad ved sit Arbejdsbord og læste; tæt ved Siden af sad hans Hustru og skrev. Gennem en aabenstaaende Luge saa' man ud over det blaanende Sydhav, hvor langt ude i Horisonten Røgen fra den engelske Korvet tegnede sig mod Himlen.

Der var noget træt, opgivet over de to Ægtefolk; deres Kinder var blege, og sjælden formede deres Læber sig til et Smil. Søvnløse Nætter, fulde af Grublen og Eftertænken, havde præget begges Ansigter.

»Hvad læser Du?« spurgte hun og løftede Hovedet; Tonen lød stilfærdig og sørgmodig.

»— Aa, det er en Pjece af en tysk Socialist«, svarede han og strøg sig over Panden, — — »et Flyveskrift betitlet »Guldkalven«, en ganske mærkelig Bog forresten, der er skrevet lige ud af vore Hjærter. Hør f. Eks. hvad han skriver her!«

Og han gav sig til med sagte Stemme at læse op for hende:

» . . . Saaledes er Guldet blevet Verdens Mare, den Forbandelse, under hvilken Folkene vrider sig i Vaande. Det stjæler den fattige det Brød ud af Haanden, hvormed han skal mætte sin Sult, og fylder den riges Bæger med Overdaadighedens Beskhed. Det røver Mennesket hans naturlige Ro: den, der ikke har det, tænker kun paa at komme i Besiddelse af det, og den, der ejer det, har selv i Søvne ingen Ro, fordi han drømmer, man vil berøve ham det. Begærlighedens Instinkt suges ind med Modermælken, udviklet og fuldkommengjort gennem Slægtled efter Slægtled, og alle andre Følelser trænges i Baggrunden for det éne: at besidde. Aar for Aar og Dag for Dag, for hvert nyt Menneske, der fødes, stiger denne Brynde, og den vil ikke ophøre, før Guldet, dette forbandede,

ulykkeskabende Guld, er kastet i Støvet fra den Trone, fra hvilken det nu behersker Alverden.«

Erik lod Hæftet synke.

»— Ikke sandt, det er omtrent, som vi føler det?«

»Og hvori finder han saa Midlet til at raade Bod paa al denne Elendighed?« spurgte hun interesseret.

»— I Socialismen naturligvis — og hvem siger, at de Mennesker ikke har Ret?«

»Men indtil den Tid kommer? — for der er visst længe til endnu!«

»— Ja hør videre, hvad han skriver:«

»Men hvor findes den Mand, der slaar det første Slag, den Messias, hvem Folkene blot venter paa for at raabe deres Hosianna? Han, som først staar frem og erklærer Krigen aaben og siger: i Dag er det Guldets sidste Dag! — han, som erklærer Kongerne og Regeringerne, disse Guldets elendige Tjenere, at den store Revolutions Dag er inde . . . naar kommer han, hvorledes kommer han, og ved hvilke Vaaben vil han sejre? . . . eller, stakkels Menneskehed, vil han maaské aldrig komme?«

Hun rejste sig, gik hen til ham og lagde Haanden paa hans Skuldre. Der tændtes i

hendes Blik noget af den Begejstring, de havde følt hin Dag paa Gaden i Berlin, da han kom fra den tyske Rigskansler, og hendes Stemme skælvede let, da hun sagde:

»Han kommer! For du, Erik, er jo den Messias, de venter.«

Han saa' hen for sig og smilede bittert:

»— Ja, men en sølle Messias, bastet og bunden paa alle Kanter, — en Ufri, der ikke raader over sine egne Handlinger. Jeg skal saasandt ikke komme til at udrette stort i Verden.«

»Erik!« Hendes Stemme lød højere og klarere end ellers. »Vi maa ikke fortvivle, hører du! Det kan ikke blive ved som hidtil, ellers gaar vi begge tilgrunde. Vi maa tage os sammen, føle, at vi har et Ansvar, om ikke for andre saa over for os selv. Der maa gives en Udvej, og vi maa finde den. Det er ikke til at udholde, som det nu er — mindst for dig; jeg sér jo, hvordan du pines under denne Sløvhed og Lediggang. Vær, en Mand, Erik, ret dig, ryst det af dig, husk, du er født til noget stort!«

Men han bare skjulte Ansigtet i sine Hænder.

»— Det er let nok at sige det, min Ven«, svarede han lavmælt; »hvor tidt, tror du ikke,

jeg har sagt mig, at jeg burde tage Mod til mig og ikke opgive mig selv! Men hvad skal jeg gøre? Jeg øjner ingen Udvej; der er lukket for mig, hvor jeg saa vender mig hen; jeg kan ikke saa meget som løfte en Haand, uden at de er over mig. Sé der ude«, — han pegede ud mod Horisonten, hvor Korvetten skimtedes, »hvad vil du, jeg stakkels fangne Mand skal gøre?«

»Du tager fejl, Erik«, svarede hun med Liv, »en Mand er ikke fangen, saalænge han har en Vilje. Vi har været altfor forsagte begge to og opgivet alt, endnu før vi havde kæmpet. Hvad kan det hjælpe, vi sidder her og læser om det, vi i Virkeligheden selv burde udrette? Vor Sag maa være vort Liv; vi maa sætte alt ind paa den, og hvad har vi egenlig gjort? — ladet os skræmme og intet andet! Er vi ikke ombord i vort eget Skib, kan vi ikke sejle fra disse Fangevogtere? Erik, mand dig op, lad os i Nat, mens det er mørkt, slukke vore Lanterner og løbe fra dem!«

»— Hvorhen?«

»Aa, ligemeget, bare bort, — til et fremmed, uciviliseret Land, om du vil!«

»— Og saa?«

»Saadan spørger en Mand ikke, Erik«,

svarede hun fast og saa' ham i Øjet. »— mindst en stor Mand. Vil du, Efterverdenen skal sige, at du kun tilfældig gjorde den store Opdagelse og ikke havde Mod til at bære dens Konsekvenser?«

Hun sænkede Stemmen.

»Erik« . . . det kom næsten hviskende, . . . »vil du, de skal sige, du var bange??«

Der fôr en flammende Rødme over hans Ansigt, og han maatte vende Blikket bort. Hans Hænder knyttedes krampagtigt, og Nakken tyngedes som under et Tryk.

Der gik nogle Øjeblikke, uden at nogen af dem gjorde en Bevægelse, men saa vendte han sig pludselig om imod hende.

»Du mener, om jeg er en Mand eller — en Pjalt?« sagde han. Stemmen var haard.

Hun saa' paa ham. Det Ansigt kendte hun ikke; det var haardt, strængt som den Tone, hvori han tålte. Havde hun fornærmet ham? Var det hendes blide, føjelige Mand, der stod for hende — han, som endnu i hele deres Ægteskab ikke havde haft ét ondt Ord til hende? Hun blev næsten forfærdet ved denne Forvandling og veg tilbage med et Udbrud, da han løftede Haanden som til Slag.

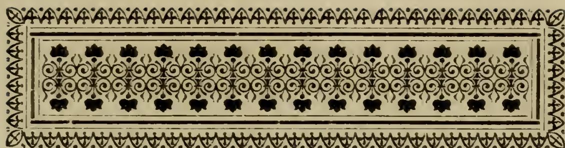
» . . . Erik! . . « stammede hun.

Men han syntes ikke mere hverken at høre eller sé hende. Hans løftede Haand faldt med Knoerne tungt mod Skrivebordets Ibenholtsplade, saa det sang i Træet.

»Det vil vise sig!« sagde han dumpt og som henvendt til sig selv.

Saa gik han ud af Kahytten og smækkede Døren haardt i efter sig, mens hun aandeløs og med hæftig Hjærtebanken sank ned paa en Stol.

»Kaptejn!« sagde Erik, da han kom op paa Dækket, »lad Folkene pibe sammen!«

Kaptejn Alsløv vendte sig om med et Ryk uden straks at forstaa, hvem der tâlte til ham. Han kendte ikke Stemmen igen.

Aa, det var bare »Rhederen« (under dette Navn gik Erik mellem Mandskabet indbyrdes); Kaptejnen tog høflig til Kasketten.

»Folkene skal pibes sammen straks«, gentog Erik.

Kaptejnen saa' forbavset paa ham; hvad gik der af »Rhederen« i Dag, den stille, flegmatiske Mand, der aldrig brød sig om noget og aldrig viste Interesse for noget, men bare

vilde sejle og sejle, lige meget hvor, mens han selv sad i Kahytten og døsede over en Cigar og en Bog?

Baade Kaptejn og Mandskab havde i Begyndelsen undret sig over, hvad Meningen kunde være med denne løjerlige Sejlads efter ingen Ting, men nu var de i Løbet af det halve Aar, de havde ligget paa Søen, blevet vant til den — lige som til de to Krydsere, der bestandig fulgte dem i Hælene, og over hvis Hensigt de i Førstningen halvvejs havde spekuleret sig gale, mens de nu næppe nok skænkede dem et Blik. Man var tilsidst blevet enig om, at man sejlede for Jordens største og rigeste Særling — en i sidste Instans beklagelsesværdig Mand, der led af uhelbredelig »Spleen« og intet bedre vidste end at ligge og »rakke« paa Søen for at faa Tiden slaaet ihjæl. Med den Tanke havde man slaaet sig til Ro og saa med Bevidstheden om, at man i hvert Fald blev godt og akkurat betalt. Iøvrigt kunde man gøre, ganske som man vilde, for der var ikke den Ting, »Rhederen« brød sig om eller havde Interesse for; der var dem, der gættede paa, at han var Morfinist eller Opiumsryger og ikke havde andet Maal for sin Tilværelse end

at ligge i sin Kahyt og drømme, omtaaget af narkotiske Fantasier.

Derfor blev Kaptejn Alsløv saa yderlig forbavset ved at høre sig tiltålt i en bydende og viljefast Tone. Imidlertid lod han som ingen Ting, men gav blot anden Styrmand et Vink om at udføre Ordren, samtidig med at han tillod sig at henvende et Par Ord til Erik om det gode Vejr og den smukke Fart.

Men den tiltålte lod til intet at høre.

Mandskabet gav efterhaanden Møde paa Dækket, ikke lidet forbavset over, hvad Erik kunde ville dem. Da de var fuldtallig samlet, lod han sluttelig gaa Bud ned efter sin Hustru.

»Rhederen« var øjensynlig nervøs. Han gik frem og tilbage ved Rattet med smaa ulige Skridt og standsede, snart for at sé ud over Havet, snart for at kaste et Blik op mod den skyfri, ultramarinblaa Himmel.

»Mandskabet er samlet, Herre!« bemærkede Kaptejnen.

Erik standsede og kæmpede et Øjeblik for at tage sig sammen. Saa henvendte han sig med en Stemme, som han anstrængte sig for at gøre fast, til de forsamlede:

»Jeg véd, Folk«, begyndte han, »at I har brudt eders Hjærner med at udfinde, hvad det egenlig var for et Menneske, der havde

taget eder i sin Tjeneste, og I har maattet slaa eder til Ro med, at han var en rig Original, en Særling, der i og for sig intet Maal havde i Livet andet end at faa Tiden til at gaa ved at flakke om paa Søen, hensigtsløst og lige meget hvor. Jeg har nu ansêt Øjeblikket for kommet til at meddele eder, hvem og hvad jeg er, og allerføst maa jeg sige eder, at I tjener en fredløs Mand.«

Der gik en forundret Mumlen gennem Mandskabet.

»De fleste af eder«, vedblev Erik, »er gaaet ud fra fattige Hjæm; I har fra Børn af vidst, hvad det vil sige at kæmpe for en knapt tilmaalt Føde, og der er ikke en af eder, der vil nægte, at det ene er Guldet, der regerer Verden. I véd, at paa dette Metal er alle Civilisationens Institutioner og alle Landes Regeringer byggede, og hvis man med ét Slag kunde bringe Guldet ud af Verden, saa vilde de, der i Dag er de store, i Morgen blive de smaa. Derfor gives der ikke én Regering, der ikke med alle Midler, onde som gode, der stod til dens Raadighed, vilde gøre alt for at forhindre, at sligt skete.«

Folkene saa' paa hinanden; de vidste aabenbart ikke ret, hvad de skulde tænke. Hvor vilde »Rhederen« hen med dette?

»Sé engang paa de to Orlogsmænd der ude«, vedblev Erik, og hans Stemme vandt efterhaanden i Sikkerhed og Fasthed, »kan I gætte, hvorfor disse Skibe forfølger os over alt og vogter paa vort mindste Skridt? Det er, fordi vi sejler med Verdens største og farligste Hemmelighed ombord, og de vil for enhver Pris forhindre os i at udbrede den. Vi er afskaarne fra al fri Forbindelse med Verden; vil vi løbe ind i en Havn, løber de med ind, og de har Politi og Spioner ombord, der vil bevogte vore mindste Bevægelser. Véd I saa, hvori vor Hemmelighed bestaar?«

De stirrede alle aandeløst paa ham.

»Jeg har gjort en stor Opdagelse: jeg kan forvandle et uædelt Grundstof til Guld, og fra det Øjeblik min Opdagelse kommer ud i Verden, har Pengene i samme Nu mistet deres Værdi.«

Tilhørernes Forbavselse og Overraskelse var grænseløs. Et Øjeblik stod de maalløse og stirrede uforstaaende paa Erik, som om de ikke ret havde opfattet hans Ord. Men saa brød det med ét ud mellem dem: »Han er Guldmager!« »Han kan lave Guld!« »Aa Snak!« »Det er jo noget Sludder!« »Jo visst saa, saadan noget har jeg tænkt mig hele Tiden!« »Har du, dit Papegøjenæb?« »Han

er jo gal!« »Gu' kan han lave Guld, det tør jeg vove noget paa!« »Naar han siger det, din Torsk!« »Hvorfor Fa'en skulde han ikke kunne det?« »Næ, det var ligefuldt den værste, jeg endnu i mine Dage har hørt!« osv. osv.

Erik lod dem snakke i Munden paa hverandre.

»I tror mig ikke?« sagde han endelig.

»Jo, Jo«, svarede nogen.

»Fa'en stage mig, om vi ikke tror Deres Velbaarenhed!« svarede en tyk Stemme.

»Jeg giver eder mit Æresord paa, at jeg taler sandt«, vedblev han, »og er rede til naarsomhelst at give eder det haandgribeligste Bevis i Hænde.«

»Det er hørt!« »Bravo!«

»Tror I mig saa?«

»Ja, ja!« »Jo vel tror vi det!« »Der er ikke en eneste, som ikke tror Herren.«

»Men hvorfor Fa'en beholder han det ikke for sig selv?« spurgte en Stemme.

»Det skal jeg sige eder«, svarede Erik: »fordi den Berømmelse, som min Opdagelse berettiger mig til, er mig tusend Gang mere værd end alle døde Rigdomme. Man har tilbudt mig en Kongekrone for min Opdagelse, men jeg sagde nej.«

Stum Forbavselse. En gammel Matros foldede Hænderne og mumlede ved sig selv:

»En Kongekrone!«

»For du er allerede i dig selv mere end en Konge«, svarede en Stemme ved Siden af ham blødt og inderligt.

Det var hans Hustru.

Nogle af Matroserne blottede uvilkaarlig Hovederne.

Der blev nogle Øjeblikkes betydningsfulde Stilhed.

»Og nu, mine Venner«, tog Erik atter Ordet, »skal I vide, hvorfor jeg har kaldt eder sammen og meddelt eder dette. Det er, fordi jeg har fattet den urokkelige Beslutning at vove alt og trodse alt og alle for at sætte Offenliggørelsen af min Opdagelse igennem. Det er min Agt i Nat at slukke Lanternerne og sætte det højeste Tryk paa Maskinerne for at slippe bort fra mine Forfølgere. Vi gaar foreløbig mod Sydpolen for at komme i Ensomhed og kunne aande frit — saa kan vi senere overlægge, hvad vi mere skal gøre. Men først maa jeg vide, om jeg har eder alle med; enhver skal have sin fri Vilje, og den, der ikke vil følge mig, maa først gaa fra Borde. Følgerne af vor Handlemaade kan jeg ikke beregne. Vi kan blive skudt i Sænk,

vi kan alle blive fængslede eller — hvad véd jeg! Regeringerne vil naturligvis gribe til hvilket som helst Middel for at værge sig mod Faren. I har ingen Formuer at tabe ved, at Pengene gaar ud af Spillet, véd jeg, men I kan vinde eder et Navn ved at være med til at bringe Verdens største Opdagelse frem. Hold nu Raad om, hvad I vil eller ikke vil. Om en Time venter jeg eders Svar! Og De, Kaptejn?« sluttede Erik, idet han vendte sig til Alsløv.

»Jeg vilde være en Pjalt, om jeg ikke svarede, at paa mig kan De stole!« svarede denne.

Der holdtes Raadslagning i Folkenes store Lukaf. Tolv Mennesker af forskællige Aldre og Nationer sad eller laa henslængt omkring paa Borde og Bænke. Adskillige havde tændt deres korte Piber og fyldte Rummet med sveden Lugt af daarlig Tobak.

»Ja naar jeg skal sige min Mening«, tog den ældste af dem, en Irlænder ved Navn O'Kelly, en kraftig bygget Mand paa over de halvhundred, til Orde, »saa er dette hersens en grumme mærkbar Historie. Er'et ikke?«

»— Jo, jo. Det er akkurat det, som det er«, svarede de i Kor.

»Og jeg synes, det maa være en Satans Fyr, den Rheder!«

»— Det er han!«

»Det er ikke enhver Drønnert, der gør ham det Kunststykke efter at gøre den Opfindelse«, vedblev O'Kelly. »Og naar han korporlig spørger os, om vi vil staa Last og Brast med ham, saa vil jeg sige, at han hidtil har víst sig som en retskaffens Herre, der har betalt os godt og uden nogen Slinger i Valsen.«

»— Det havde han nok let for, saasom han selv lavede Pengene«, bemærkede Kokken.

»Vel havde han det. Men naar han er den Mand, han giver sig ud for, og har de villet gøre ham til Konge, og har han ligefuldt holdt paa sit, saa siger jeg: den Mand letter jeg paa min Sydvest for. Og at han mener det godt med de smaa og ringe, det hørte vi jo. Mine Forældre har været irske Forpagterfolk i den allerværste Tid, da denne herre Gladstone søgte at skaffe os Irlændere Ret og Rimelighed, saa jeg har, fra jeg ikke var større end saa, immervæk hørt, at Penge var noget forbandet Kram, der bare gjorde Ulykke i Verden. Og jeg kunde nok lide at opleve den Dag, da de fine Herrer maatte søbe den Kaal, de selv havde spyttet i, og bruge deres Hænder for at fortjæne deres Brød. Jeg tænker ikke, der er nogen af jer, der vilde græde over det heller?«

»— Aa nej.« »Gu' vilde vi ej!«

»Og vi har da heller ikke noget at sætte til af. For jeg tænker da ikke, at du, Peter, har saa mange Penge paa Rente?«

»— Inte det Gryssens Korn!« svarede den tiltalte og vendte sine Lommer, saa en Rulle Skraa trillede ud paa Gulvet.

»Ja saa tror jeg ikke, vi gjorde nogen ond Gærning ved at hjælpe vores Rheder frem. Jeg siger ikke, vi skal gøre det for intet.«

»— Nej, det manglede bare!«

»— Han kan give os hundrede Pund purt Guld hver«, sagde Peter, »siden Penge her efter Dags ikke mere skal være noget værd.«

»Du er et Fæ, Peter«, sagde O'Kelly; »Guldet vil fra nu af heller ikke blive mere værd end et Pund Flintestén.«

»— Naar alle og enhver selv kan lave det!« skød en anden ind.

»— Jeg holder alligevel paa 100 Pund Guld hver«, sagde Kokken Prosper; »skade kan det da aldrig.«

»Saa Gu' nej«, sagde O'Kelly, »man kan da forresten ikke vide det. Man kunde jo købe Diamanter for det, om man skulde komme til Kapstaden eller saadan et Sted.«

»— Saa siger vi det«, sagde Brown, »men hvad mere?«

O'Kelly kløede sig bag Øret.

»Det er en Pokkers vanskelig Ting. Hvad skal man finde paa at forlange? Du, Szemsky, som altid er saa nederdrægtig udspekulert, find du paa noget!«

Der blev en Pavse; enhver anstrængte sin Opfindelsesævne.

Endelig løftede Szemsky Hovedet og saa' forslagen ud.

»Han kunde jo give os Part i Skibet!«

Forslaget modtoges med almindeligt Bifald.

»— Der har vi det!« udbrød O'Kelly fornøjet; »sagde jeg det ikke nok: Szemsky var Manden for at spekulere det ud. Skuden vil altid have sin Værdi mellem Brødre, og giver Rhederen os Brev og Part i den, kan vi alle være vel tjent med Forretningen. Er vi saa alle enige om at slaa til?«

»Hm!« Det var Svenskeren Petterson, der trak paa det. »Hvis man ikke risikerer for meget ved det!«

»— Risikerer, du Krabbe«, udbrød O'Kelly, »der er ikke noget at risikere! De Herrer Regeringer vil sit, og Rhederen vil lige det modsatte. Vi hjælper den sidste. Punktum. Det kan ikke en Kat gøre os noget for. Her

er jo ikke engang Tale om saa meget som en Smule Sørøveri eller Slavehandel. Hvad?«

»Men hvis disse herre Krydsere nu snapper os.«

»Jamen det gør de nu ikke«, sagde Italieneren Luigi, »for de kan slet ikke løbe om Kap med os, naar det derpaa kommer an.«

Petterson var endnu ikke overbevist.

»— Knurrer du?« spurgte O'Kelly ophidset, »vil du være en god Kammerat eller ikke? Vil du hellere fires ned i Jollen med et Par Beskøjter og sættes fra, vil du? For saa maa du hellere sige det straks. Ja eller nej. Alle vi andre er enige, er vi ikke?«

»Jo—o«, lød det rundt om.

»— Godt«, sagde O'Kelly, »saa udvælger jeg og Szemsky os selv til at præsentere os for Rhederen og fortælle ham, hvad vi mener om Sagen. Og siger han ja, saa er den Ting afgjort, og saa er vi færdige med det.«

Han rejste sig; de andre fulgte hans Eksempel.

Imidlertid havde Skibets Officerer forsamlet sig i Kaptejnens Kahyt og var blevet enige om at afvente Folkenes Beslutning, da man intet kunde gøre uden disse. Gik Skibets menige Besætning ind paa at følge Rhederen, vilde ogsaa de slaa til. I sidste In-

stans forekom den mulige Risiko dem at være omtrent lig Nul; Skibets Ejer kom i alle Tilfælde til at bære Ansvaret.

Kort efter modtog Erik O'Kelly og Szemsky i sin Kahyt og gik med et halvt Smil ind paa deres Betingelser.

»Ja saa kan Rhederen stole paa os alle som paa sig selv«, sagde O'Kelly med et Skrabud, »og skulde der være en iblandt os, der ikke vil makke ret, saa kan Deres Velbaarenhed være evig muggen paa, at han nok skal blive holdt til Vinden!«

Mørket begyndte at falde paa.

»Chemeia« drev langsomt frem i vestlig Retning. Det var en stille, mild Aften; Bølgerne skvulpede sagte forbi Skibets Bov, og bøjede man sig ud over Rælingen, kunde man sé langt ned i det klare, grønlige Vand.

Forude i Vest flammede Himlen i højrødt Solnedgangsskær; en enkelt guldbræmmet Sky dukkede op langt nede i Horisonten; ellers var den høje Hvælving klar og blaa. En enlig Sejler skimtedes ret i Vest, og bag ude i Øst og Sydost mødte Blikket gennem Aftendisen, der allerede bredte sig over Havet, de to Orlogsmænd, der nætop satte Lanternerne til Tops.

Erik stod sammen med Kaptejnen og første Styrmand paa Kommandobroen. De vekslede kun faa Ord, og der laa Alvor over deres Ansigter. Eriks Haand sluttede fast om Broens Rækværk, mens han ufravendt stirrede agter ud mod de to Skibe.

De gled sagte fremad for faa Stempelslag ligesom »Chemeia«.

»Nu er det straks mørkt«, sagde Alsløv; »det er vel bedst at hejse Lanternerne?«

»— Jeg overlader fuldstændig alt til Dem«, svarede Erik.

Kaptejnen raabte ned til Vagten, og faa Minutter efter gik »Chemeia«s Lanterner til Vejrs.

»»Défence« tager Fart«, sagde han lidt efter. »de vil nok passe paa os.«

Ganske rigtig; den franske Orlogsmand gled fremad med forøget Fart. Kort efter passerede den »Chemeia« i en Kvartmils Afstand, gik forud og mindskede saa atter Fart.

Erik rynkede Panden.

» — Naar staar Maanen op?« spurgte han.

»Først hen ad Morgenstunden«, svarede Kaptejnen, »og til den Tid vil vi forlængst være dem ude af Sigte.«

»— Vi skal være det!« svarede Erik kort.

Mørket tog mere og mere til. Havet

blev dybt blaagrønt og tilsidst næsten sort. Man øjnede kun det hvide Skum af Søerne, der brød sig i Nærheden af Skibet. Skæret i Vest blegnede hen og slukkedes; Himlen blev ligelig mørk over hele Synskredsen, og Stjærnemyldret vældede frem for oven.

Det var Bestemmelsen, at man skulde vente med at vende til umiddelbart før Midnat, naar Orlogsmændene skiftede Vagt; man gjorde Regning paa da at slippe længst bort, inden Manøvren bemærkedes. Erik gik nervøst frem og tilbage; han ønskede bare, Timen var der.

Natten blev mild og klar — lidt for klar; det havde været bedre, om Himlen var bleven overtrukken. Men det var ikke at vente paa den Aarstid, og denne Nat skulde det være.

Alle Forberedelser blev trufne. I Maskinrummet fyredes der under Kedlerne, saa en tyk, kulsort Røg væltede op af Skorstenene, ud i Mørket, hvor den tabte sig for Blikket. Den største Part af Besætningen laa i Køjerne for at hvile ud til Natten.

Erik gik nedenunder for ogsaa at forsøge at hvile, men det var ham ikke muligt at finde Ro. Hvert Øjeblik maatte han atter op af den Lænestol, i hvilken han søgte Hvile,

og gaa rastløst op og ned ad Gulvet. Hans Hustru forsøgte at berolige ham, spændt og nervøs som hun dog selv var, men det vilde ikke lykkes hende.

Fem lange, dræbende Timer sneg sig hen. Hvert Øjeblik saa' de op paa Kahytsuret, der langsommeligt drev sine Visere frem og frem, et lille bitte Stød for hvert Dik. Vilde Tiden dog ikke faa Ende?

De standsede paa én Gang midt paa Gulvet overfor hinanden. Deres Blik mødtes, tavst og længe. Hendes Øjne var store og blanke.

»Min Mand!« kom det endelig frem . . . »Min egen Mand!« — og hendes Arme laa om hans Hals.

»I Nat, i Nat!«

— — — — —

Endelig! Uret slog ³/₄ til tolv. Nu rask op paa Dækket!

Mandskabet var fuldtalligt samlet; alle spændte og tavse. Kaptejnen stod paa Kommandobroen med Uret i Haanden. Erik og hans Hustru gik op til ham.

»Saa!«

Alsløv stak Uret i Lommen.

»Lanternerne ned!« raabte han og tryk-

kede i det samme paa Klokken ned til Maskinrummet.

I et Nu gik »Chemeia«s Lanterner til Dæks og slukkedes som et Stjærneskud. Alt blev mørkt; kun over Kompasset kastede en elektrisk Glødelampe et dæmpet Skær. Kaptejnen raabte ned i Rummet; det sydede agter ved Skruen, Skibet sakkede et Øjeblik, vendte og skød i det næste Øjeblik over Stævns. Op fra Dybet trængte en brusende Larm af Vand, der kløvedes under Farten, og de kraftige Maskiner rystede Skibet.

»Fuld Kraft!«

Rorgængeren slap Rattet og lod Hjulet løbe tilbage; »Chemeia« stod lige ud mod Syd til Øst.

Der fulgte nogle Øjeblikke fulde af Spænding. Alles Blik var vendt i den Retning, hvor »Défence« laa. Uret viste 10 Minutter over 12.

»De sover, de Kæltringer«, udbrød O'Kelly, »der kan Du sé, Petterson!«

Ingen svarede.

»Hvor er Petterson?«

»— Ja hvor er Petterson?«

Ingen havde sét ham.

»Hvor Dælen er Petterson?« udbrød O'Kelly og blev mørkerød.

»Den lille Jolle er borte!« udbrød Szemsky i det samme.

O'Kelly fik ikke Tid til at svare. Det glimtede i Sydvest; nogle Minutter efter hørtes et skarpt Knald, og et hult Drøn rullede hen over Søen. Umiddelbart efter lyste og knaldede det til den anden Side.

Kaptejnen raabte ned i Maskinrummet, hvorfra Jacksons Stemme svarede.

»Ligemeget«, raabte Alsløv atter: — »saa megen Kraft, Maskinen kan taale.«

Man stirrede i aandeløs Forventning ud over Søen. Der hørtes ikke flere Skud.

»Vi skal sejle dem Vandet tyndt, de Hunde«, bandede O'Kelly, men i det samme gav han et Brøl fra sig. En intensiv, skærende hvid Lysstraale brød ud fra et lille Punkt langt borte, lyste Havet op i Miles Afstand og løb med en Hurtighed som Lynets Horisonten rundt, til det et Par Sekunder efter standsede ved »Chemeia« og oplyste hele Skibet saa klart, at de alle kunde sé hverandres Ansigter.

»De Djævle har elektrisk Lys!« udbrød han.

»— Der har vi Engelskmanden«, sagde Alsløv og pegede i den anden Retning, hvor i det samme et lignende Lys brød frem og forenede sig med det første dér, hvor det

traf »Chemeia«. Et nyt Skud, hvis Blink næppe skimtedes for de skarpe elektriske Straaler, knaldede.

»— Satans, at den er kommet os saa nær!« vedblev han og raabte atter ned i Rummet.

»Syv Streger over Rødt«, svarede Jackson.

»— Hjælper ikke«, svarede Alsløv igen, »mere!«

Engelskmanden syntes at komme nærmere, og dog skar »Chemeia« gennem Bølgerne med en Fart, der rystede hele Skibet, og Havet stod i et fraadende Skum saa langt, man ved det elektriske Lys kunde skælne. En hvislende Lyd af Damp lød op gennem Skorstenen.

Erik stod bleg og tavs med sin Hustru støttet mod sig. Hans Blik var ufravendt rettet mod den blinkende Lysstribe, hvis Udgangspunkt syntes stadig at komme nærmere, og han bed Læberne sammen.

»Vi maa fra dem — for enhver Pris«, sagde han endelig til Alsløv, »hvorledes staar det sig med Maskinerne?«

Kaptejnen konfererede atter med Maskinmesteren.

»Manometeret kan ikke vise højere Tryk,

og Dampen staar ud af Sikkerhedsventilen«, lød Svaret.

Alsløv tav et Øjeblik og stirrede ud mod Engelskmanden. Saa bøjede han sig atter hen til Talerøret, trykkede paa Klokken og raabte:

»Fyr mere under og læg Vægt paa Ventilen!«

»— Kedlen kan ikke taale mere!« lød Svaret.

»Den skal!«

Dampen holdt op at hvisle gennem Skorstenen; en ny kvælende Røg, iblandet store Ildgnister, væltede frem. Det gav et Ryk i Skibet, saa det næsten forekom dem, at det et enkelt Sekund stod stille. Men i næste Nu skød det fremad med forøget Fart, saa Havet brusede som et Vandfald under det.

»Hurra!« raabte Mandskabet, »vi løber fra dem!«

»Défence«, som havde forsøgt at gaa op paa Siden af »Chemeia«, syntes virkelig at blive tilbage, og Engelskmanden kom heller ikke nærmere.

»Aa«, sagde O'Kelly stolt, »et Skib som dette — —!«

»Nu skyder de igen!« udbrød første Styrmand.

Et Drøn, stærkere end de tidligere, lød, men paa Grund af Mørket havde man ingen Anelse om, hvor langt Skuddet naa'ede.

»Chemeia« skød gennem Bølgerne som en Pil. »Défence« var allerede ladt langt tilbage; dens elektriske Lys skimtedes kun som en Stribe fjærnt i Horisonten, og tilsidst forsvandt det ganske. Kun Engelskmanden syntes omtrent at være »Chemeia«s Jævnbyrdige, om end den sidste dog stadig vandt lidt frem for den.

»Madras« (det var Navnet paa det engelske Skib) skød stadig, men man haabede endnu, at Afstanden var for stor til, at Skuddene kunde ramme. Heri tog man imidlertid fejl. Allerbedst som man intet anede, kom et vældigt Projektil hvæsende gennem Luften og fejede det øverste af begge »Chemeia«s Master bort, saa Træsplinter og Jærnstumper fløj ned paa Dækket.

»Fy for den Lede!« udbrød O'Kelly.

Alsløv blev bleg.

»Dette her«, hviskede han til Erik, »gaar ikke i Længden; de skyder for godt.«

Erik bed Tænderne tæt sammen og rynkede Panden uden at svare. Et nyt Projektil kom hvæsende og faldt i Vandet tæt luvart for »Chemeia«, saa man hørte det

syde i Vandskorpen. Stillingen begyndte at blive uhyggelig.

Pludselig gav det et Sæt i Erik, som om han fik en Idé. Han bøjede sig ned over Rækværket paa Broen og raabte til Folkene:

»Er der nogen af eder, der kan sigte med en Kanon?«

»Ja«, svarede flere Stemmer; »Szemsky han kan.«

»Szemsky har været første Kanonér i Hs. Majestæt Czarens Flaade«, brølede O'Kelly, »frem med ham!«

Szemsky kom frem og tog til Huen.

»Jeg tror nok, jeg kan sigte med en Kanon«, sagde han.

»Kom saa herop«, sagde Erik.

»I Nøden skal man kende sine Folk«, vedblev Erik, da Szemsky kom op paa Broen til ham; »vil De vove Livet for at redde »Chemeia«?«

Szemsky saa' ham fast i Øjnene.

»Ja — hvis det er nødvendigt!«

»Godt!« — Erik rakte ham Haanden —, »men saa er her heller ingen Tid at spilde. Ret den store Kanon til!«

Szemsky tog atter til Huen.

»Javel, Hr. Rheder!« svarede han og gik.

Erik kaldte et Par af de andre Folk til

og bød dem følge med ned i Laboratoriet. Faa Minutter efter kom de op, bærende en Tønde.

»Slaa Tønden op«, befalede Erik, »men forsigtig, forsigtig!«

»Det er Skydebomuld«, henvendte han sig til Alsløv, der et Øjeblik kom ned til ham; »Krudt vilde i vore Kanoner ikke kunne række saa langt.«

Et nyt Projektil kom farende lige over Hovederne paa dem.

»Hurtig«, vedblev Erik, »men forsigtig! Den mindste uforsigtige Riven eller Gniden kan koste os Livet. Saa! Sagte! Ind i Kanonen med det. Forsigtig. Saadan! Mer endnu! Lidt til! Saadan! Og saa Kuglen! Godt!«

Erik vendte sig til Szemsky.

»Nu, min Ven«, udbrød han og lagde Haanden paa hans Skulder, »sigt nu lige ind i den elektriske Lyskegle. Der er intet andet for: vi maa skyde det fordømte Lysapparat i Stykker.«

»— Afstanden . . .«, mumlede Szemsky.

»Ja vel«, svarede Erik, »jeg véd det, det er som at spille i Lotteriet; der er kun en Sandsynlighed af 1 mod 10.000 for, at vi rammer. Men lige meget, vi har intet Valg.

Enten—eller! Kanonen springer efter al Sandsynlighed —.«

»— Det gør den vel«, sagde Szemsky, som om det ikke vedkom ham. »Naa, i Madonnas Navn!«

»Bort dèr!« raabte Erik til Matroserne rundt om, »til Side! Kryb i Skjul bag Hytten!«

Man efterkom Befalingen.

»Szemsky, min Ven!« udbrød Erik og rakte ham atter Haanden.

»— Jeg skal gøre, hvad jeg kan«, svarede Szemsky og trykkede den fremrakte Haand; »men nu maa Deres Velbaarenhed selv gaa til Side.«

Erik adlød tøvende.

Szemsky sigtede længe. Blandt Mandskabet herskede aandeløs Stilhed, skønt man ikke ret vidste, hvad der skulde gaa for sig; men man anede, det var noget overordenligt. Sekunderne forekom Erik at være Aar.

Pludselig lød et aldeles øredøvende Brag midt paa »Chemeia«s Dæk, og en glødende Ildsøjle slyngedes over tyve Alen udenbords. I samme Nu indhylledes alt i dybt Mørke, som føltes dobbelt sort oven paa det stærke Lys.

Engelskmandens elektriske Lys var forsvundet.

I første Øjeblik troede Mandskabet, at

»Chemeia« var bleven ramt af et fjendtligt Skud. Store Stykker af Dækket var oprevne og en Del af den nærmeste Kahyt fejet væk. Men lidt efter, da man fandt sig selv og sine Kammerater i god Behold, forstod man, hvad der var sket.

»Du skød som en Knop, Szemsky«, brølede O'Kelly.

Men den tiltalte svarede ikke. Han laa udstrakt i hele sin Længde ved Siden af den sprængte Kanon.

Natten gik til Ende.

I Øst rødnedes Himlen af et morgenkoldt Skær, og man begyndte at skimte Horisonten som en bleg, halvt udvisket Stribe. En stor Havfugl gled med udspilede Vinger lydløst gennem Luften tæt forud for »Chemeia«.

Man havde undt sig nogle Timers Hvile oven paa den stærke Spænding, nu da Faren for at blive forfulgt og indhentet syntes ovre. Kun anden Styrmand, Juncker, stod spejdende paa Kommandobroen, og Spanieren Mendez passede Rattet, sagte istemmende en Sang:

Cien veces ciento,
Mil veces mil,
Mas besos dame
Laura gentil,
Que flores crian
Mayo y Abril,
Y arenas llevan
Douro y Jenil.

Alt aandede Fred og Ro. En mild, nordlig Brise strøg Dækket agter ind, mættet med frisk Sølugt og læggende et fint Lag af Fugtighed over alt, hvad den mødte. Støt og jævnt gled Skibet fremad, fredelig kløvende det dybe, grønne Vand, hvor dets Spor tegnede sig som en lang, hvid Skumstribe.

»— Ohøj!«

O'Kelly viste sig i en Luge, satte sin Fløjte for Munden og trilrede kunstfærdig en lang, skærende Tone for at kalde Mandskabet op. Saa sprang han helt op paa Dækket, gik hen til Kabyssen og tudede ned til Prosper Kok, at det hastede svært med Morgenkaffen.

Nu kom ogsaa Erik og Kaptejnen til Syne.

O'Kelly spyttede, tog til Huen og skrabede ud.

»— En god Morgen, om jeg tør være saa dristig!« henvendte han sig til Erik, »dejligt Vejr og en Horisont saa bar som min Haand!«

»Og Szemsky?« skyndte Erik sig at spørge.

»— Sover som en Sten, Deres Herlighed«, svarede O'Kelly, »fejler ikke det bitterste uden en Smule Pirken i den ene Skulder, hvor han fik Slaget. Men staar Pokker i ham? . .

(Undskyld, Deres Herlighed, at jeg bander!) kommer ikke dèr Fyren i egen Person!«

Virkelig kom Szemsky op paa Dækket sammen med det øvrige Mandskab. Han var noget bleg og bar den venstre Arm i Bind, men saa' ellers ikke ud til at fejle noget.

Erik skyndte sig hen til ham og rakte Haanden ud imod ham, mens Mandskabet stimlede sammen om dem. Han var bevæget og fik kun de faa Ord frem:

»Tak, Szemsky.«

Polakken smilede stille.

»Og Tak til eder alle!« vedblev Erik, idet han henvendte sig til det øvrige Mandskab, »I har alle víst eder som Mænd!«

»Rhederen leve!« raabte O'Kelly.

»Hurra!« istemmede Folkene.

»Og et Hurra for Szemsky med!« svarede Erik.

»Ja, det er visst! Han er en Knop«, mumlede O'Kelly rørt, »han leve!«

Prosper Kok viste sig i Kabysdøren.

»Kaffen er færdig, Folkens«, sagde O'Kelly og viskede sig med Bagen af Haanden i Ansigtet, »nu lidt muntert!«

Erik lod Kaffen til sig og Officererne servere i Kommandohytten, hvorfra man havde Udsigt til alle Verdenshjørner. Horisonten

var stadig bar, uden et eneste Sejl eller Spor af Røg fra nogen Damper.

Der herskede en frejdig, munter Stemning mellem Skibets Officerer. Den i Fællesskab overvundne Fare havde ført dem alle nærmere til hverandre, og især var man enig om at beundre Eriks Paafund med at skyde Fjendens Lysapparat i Stykker og Szemskys mesterlige Skud.

»Og saa Maskinerne!« udbrød Jackson, »et saadant Tryk, de Kedler kunde bære!«

»Det tror jeg«, svarede Wood, — »tommetykt Platin — hvem har ogsaa sejlet med slige Maskiner før!«

Der snakkedes længe frem og tilbage om Gaarsdagens Hændelser. Man var enig om at berømme alt: Skibet, Mandskabet og sit Held. Tilsidst vendte Erik sig mod Alsløv:

»Naa, Kaptejn, hvor befinder vi os nu?«

»Med den Fart, vi har skudt, formoder jeg, vi befinder os omtrent paa Højde med Kap Horn«, svarede denne; »jeg har nu ændret Farten noget mere i vestlig Retning for at gaa uden om den Del af Polarlandet, der strækker sig op til den 61de Breddegrad, og saa foreslaar jeg, vi trænger direkte syd paa langs Viktorialandets Kyst, hvor vi vil være i absolut Sikkerhed.«

»Meget vel«, sagde første Styrmand, »det er ogsaa min Mening. men — undskyld, jeg opkaster det Spørgsmaal, siden vi nu engang skal til at raadslaa — hvad saa?«

»Ja hvad saa?« spurgte de andre Officerer.

Ingen svarede. Erik saa' eftertænksomt ud for sig.

I det samme mørknedes Indgangen til Hytten; det var den unge Frue, der viste sig. Officererne rejste sig høfligt.

»Hvad saa?« spurgte hun.

Erik satte hende med faa Ord ind i Samtaleæmnet.

»Vi maa naturligvis paa en eller anden Maade sætte os i Forbindelse med Evropa«, sagde hun.

Alsløv smilede.

»Men hvorledes, Frue?« spurgte han, »paa de sydligste Breddegrader findes hverken Post- eller Telegrafvæsen.«

»Nej — heldigvis«, sagde Juncker, »ellers fik vi nok snart Besøg, som vi ikke skøttede om.«

»Kunde vi ikke møde et Skib, en Hvalfanger f. Eks. og leje den til at besørge vort Ærende?«

Erik saa' glad op.

»Der har vi det«, sagde han; »vi bestikker en Hvalfanger til i dybeste Hemmelighed at besørge et Brev til Professor Ducis, og saa gaar vi længere syd paa for at afvente Begivenhedernes Gang.«

»Idéen er ikke ilde«, svarede Alsløv, »blot vi træffer et saadant Skib og kan faa Kaptejnen til at gaa ind paa vort Forslag.«

»For Guld er alt tilfals«, bemærkede Jackson.

»Og det er nætop den rette Aarstid«, tilføjede Smith; »blot vi ikke træffer for mange Hvalfangere, der kan sladre af Skole, hvis de møder Engelskmanden.«

»Ja, vi behøver visst ikke tvivle om, at han er ude efter os«, sagde Proviantforvalteren.

»Og den Pokkers Petterson«, vedblev Smith, »hvis han har været saa heldig at blive opsnappet af en af Orlogsmændene, vil han ikke have været sén med at fortælle det hele.«

»Han vidste jo ingen Ting«, sagde Alsløv — »i det højeste, at vi gik syd paa, og det kan være et meget elastisk Begreb. Imidlertid har vi tilstrækkeligt Forspring, og til Polen følger de os næppe.«

»Ja, ja«, afbrød Erik Forhandlingerne,

»den Sag er altsaa foreløbig afgjort: vi gaar syd paa forbi Viktorialandet saa langt, vi kan komme, og forøvrigt har vi Øjnene godt med os!«

Dermed rejste man sig, og hver gik til sit.

Dagen forløb rolig og uden nogen Begivenhed, der kunde give Anledning til Frygt. Ved Middagstid tog Kaptejnen en Solobservation, der gav til Resultat, at man befandt sig paa cirka 57 Graders sydlig Bredde og lidt over 91 Graders vestlig Længde, og Kursen ændredes derfor til Retningen S. V. til V. Om Eftermiddagen iagttog man en Sejler i Nordvest; den holdt sig imidlertid helt ude i Horisonten og forsvandt atter kort Tid efter at have ladt sig til Syne.

»Chemeia« skød en rask Fart, skønt dens Hastighed naturligvis ikke paa langt nær kunde maales med den fra den foregaaende Nat. Var man bleven saadan ved, erklærede Smith, vilde man kunne have omsejlet Jorden i 10 á 12 Dage — hvis ikke Skibet var gaaet i Luften forinden, hvad der var det mest sandsynlige. »Ingensinde havde et Fartøj sejlet Vandet tyndere!« erklærede O'Kelly med Bestemthed.

Erik var imidlertid travlt beskæftiget i sin Kahyt. Han udarbejdede en lang detal-

jeret Beskrivelse af sin Opdagelse til Professor Ducis, og samtidig vilde han for alle Tilfældes Skyld sende lignende Redegørelser til de vigtigste lærde Selskaber i Verden. Disse Breve skulde af den Brevdrager, man forhaabenlig fik lejet, lægges i forskællige Postkasser i Evropa, og for en yderligere Sikkerheds Skyld blev Afhandlingerne affattet i et saa knudret videnskabeligt Sprog, at kun en Fagmand vilde kunne have nogen Mening om, hvilket Æmne de behandlede. De fik alle forskællige Titler; saaledes kom f. Eks. Afhandlingen, bestemt for det naturvidenskabelige Selskab i Montpellier, til at hedde: »Systematiske Forsøg over Wismut'ets elementære Molekularbevægelser og analoge Stoffer.« Hans Hustru var ham behjælpelig med at afskrive de mange Ark; Tiden gik derfor rask for dem begge, og de var mere glade og oprømte, end det havde været Tilfælde i Aaringer.

Der var kommet nyt Liv og ny Spænstighed over Erik. Han kunde lé muntert, og i Blikket tændtes den gamle frejdige Glans. Hans Gang, der nys havde været slæbende, blev atter fast og mandig, og hans Holdning, der havde været ludende, rank.

»Frisk Mod, »Chemeia«, og frem!« sagde

han, da han om Aftenen stod paa Kommandobroen og saa' ud over Havet; »husk, du bærer Cæsar og hans Lykke!«

Nogle Dage gik.

Saa en Morgen, da Erik efter Sædvane sammen med sin Hustru viste sig tidlig paa Dækket, fik de Øje paa Kaptejnen, der stod paa Kommandobroen og gennem Kikkerten ivrig spejdede i østlig Retning. De skyndte sig op til ham og vendte hurtig Blikket ad samme Kant.

Der ude i Kimmingen viste sig et Land.

Rent og snehvidt tegnede takkede Bjærgkæder sig mod den opgaaende Sol, der kendelig langsommere end vanlig hævede sig lidt efter lidt paa den blaa Himmel. Fra store Sneflager skar det skarpe Lys i Øjnene, og Vandet inde under Kysten var dybt blaat og klart som en Kobberopløsning. Fra »Chemeia«s Master og Takkelage tindrede Lyset, kastet tilbage fra de tusend Iskrystaller; det havde frosset om Natten, og Luften var meget kold.

»Polarlandet!« udbrød Erik.

Alsløv nikkede.

»I Aftes efter Solnedgang passerede vi den sydlige Polarkreds«, sagde han, »og nu sejler vi den halvaarlig lange Dag imøde.

Den Sol. vi nu sér gaa op; vil, eftersom vi gaar syd paa, efterhaanden synes næsten at staa stille og først gaa ned om fem-seks Maaneder.«

Erik saa' tankefuld ud for sig.

Efterhaanden som hans Blik vænnedes til det skarpe Lys. bemærkede han, at selve Kysten var omgivet af et milebredt Isbælte og Havet oversvømmet af store Isflager.

»Det maa betragtes som et rent Vidunder«, vedblev Kaptejnen, »at vi er kommet saa langt syd paa uden at mærke mere til Is og Kulde. Vi befinder os nu paa den 67de Breddegrad, og James Ross kunde ikke naa videre end til den 78de. Imidlertid vilde det allerede nu være umuligt, selv med et Skib som »Chemeia«, at trænge gennem Isbæltet ind til selve Landet, og for hver Time, vi naa'r længere frem, vil Kulden kendelig tiltage.«

»Farvandet her er altsaa vanskeligere end ved Nordpolen?« spurgte den unge Frue.

»Ja — og nej«, svarede Alsløv. »Ved Nordpolen er Sommeren forholdsvis varm, og i den gunstigste Tid vil man temmelig let kunne naa helt op til den 80de Breddegrad eller mere, men til Gengæld er Vinteren dèr overordentlig streng, og et Skib, der saa højt

oppe overfaldes af den umilde Aarstid, er i Reglen fortabt. Her i de sydlige Polaregne er Klimaet derimod nogenlunde éns hele Aaret, og man risikerer derfor ikke saa meget af Vinteren her som dèr; man har kun at vogte sig for Drivisen. Men — saa højt mod Polen som i de nordlige Egne er det umuligt at trænge, i det mindste med et Skib.«

»Ah«, udbrød Fruen og pegede ud paa Havet — »en Hval!«

Der viste sig virkelig en stor, mørk Masse derude, som skar hurtig gennem Bølgerne, nu og da stødende mægtige Vandstraaler i Vejret ligesom to Vandspring.

»Ja«, svarede Alsløv, »Havet i disse Egne er langt rigere paa Dyr og Fugle end ved Nordpolen.«

»Og Hvalfangerne?« spurgte Erik.

»I Reglen kommer de ikke synderlig længere mod Syd, end vi nu befinder os«, svarede Kaptejnen, »men paa Grund af det usædvanlig milde Vejrlig og den aabne Sø er det dog muligt, at enkelte kan være gaaet ned til en endnu sydligere Breddegrad. Skal vi imidlertid forsøge at sætte os i Forbindelse med en saadan, gør vi sikkert bedst i ikke at sejle for langt endnu — det jeg tror. Anden Styrmand, Juncker, kender dog mere til disse

Egne end jeg, og vi gør derfor bedst i at høre hans Mening.«

Alle »Chemeia«s Officerer blev i den Anledning kaldt sammen til et Skibsraad. Juncker, der i sin Tid havde faret med en Hvalfanger, var absolut af den Mening, at man skulde holde sig i det Farvand, man nu var kommet i, og paa ingen Maade gaa længere mod Syd. Ved at krydse frem og tilbage under denne Breddegrad maatte man absolut, før eller senere, støde paa en Hvalfanger. De andre Officerer var enige med ham heri, og saaledes blev det bestemt, at »Chemeia« hele Tiden skulde krydse mellem den 66de og 67de Breddegrad, mens man Dag og Nat holdt skarpt Udkig til alle Verdenshjørner.

Dette skete.

Hvert Minut i Døgnet holdt en Mand Vagt med Kikkert i Haanden. Erik var færdig med sine skriftlige Arbejder og havde forseglet sine Postforsendelser; alt var saaledes rede. Men Dagene gik, og endnu havde ingen Hvalfanger víst sig, skønt man til Tider kunde tælle Snese af Hvaler, der umistænksomt boltrede sig i Havet rundt om Skibet. Juncker bandede og svor paa, at det var ufatteligt, og Erik begyndte at blive urolig.

Og det var dog netop nu den allerbedste Tid! Ellers kunde Havet her i Januar Maaned være propfuldt af Sejl. erklærede Juncker — men nu, da man med Spænding stirrede ud mod den tomme Synskreds, viste der sig ikke det, der lignede en Sejler!

For hver Dag, der gik, blev Spændingen og Utaalmodigheden ombord større. Hele Mandskabet var levende interesseret i Begivenhedernes Gang; der var ikke én, som ikke følte, hvad det gjaldt om. Nu da man ikke mere sejlede om paa Lykke og Fromme, men med et virkeligt Maal for Øje, viste det sig, at det var lutter udvalgte Folk, »Chemeia« havde ombord. De var alle i den korte Tid blevet Erik hengivne med Liv og Sjæl, og der var ingen blandt dem, der ikke vilde vove sin Trøje for Opnaaelsen af det store Maal, de tilsigtede.

En Dag, da Erik mismodig sad i sin Kahyt og endnu en Gang saa' et af sine Manuskripter igennem, fôr han pludselig op ved at høre et vældigt Brøl oppe fra Dækket. I et Nu ilede han op ad Kahytstrappen for at erfare Grunden.

Det var O'Kelly, der stod ved den styrbords Laaring og skreg, mens Mandskabet stimlede sammen om ham.

Erik vendte hurtig sit Blik ud mod Havet og trôde at skulle sé et Skib; men nej, alt var bart og tomt som hele Tiden.

»Dèr! dèr!« brølede O'Kelly.

»Hvad for noget«, udbrød Peter, »der er jo ingen Ting?«

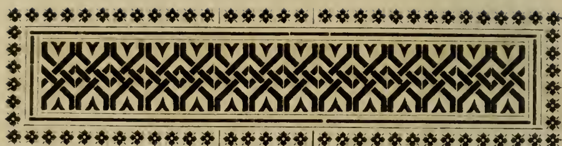
»Dit Fæ«, skreg O'Kelly rasende, »sér du ikke Hvalen!!«

I det samme lød et højt Raab fra hele Mandskabet:

»En Harpun!!«

Ganske rigtigt. I et Par Hundrede Alens Afstand fra Skibet flød en død Hval med en Harpun i Livet.

»Den er kommet drivende syd fra«, sagde Alsløv, »og forudsat, at den ikke er bleven harpuneret for længere Tid siden, maa vi kunne træffe Hvalfangeren ved at gaa mere syd paa. Farvandet dèr er saa indsnævret af Is, at den ikke vil kunne undgaa os, naar vi blot holder skarpt Udkig.«

Som sagt saa gjort. »Chemeia« vendte Stævnen mod Syd.

Ud paa Eftermiddagen signaliserede Udkigsmanden et Skib. Alle Mand stormede op paa Dækket. Sydost for »Chemeia« laa en Tomaster. Man ændrede øjeblikkelig Kursen hen imod den, og en halv Times Tid efter laa de to Skibe Side om Side. Det var en chilensisk Brig, »la Esperanza« fra Valparaiso.

Kaptejnen, en ung, mørk Sydamerikaner, viste sig paa Dækket; paa Spørgsmaalet, om han var Skibets Ejer, svarede han ja. Han var villig til at komme ombord i »Chemeia«.

Erik modtog ham i sin Kahyt i Overværelse af sin Hustru, Alsløv og begge Styrmændene. Efter en kort Indledning spurgte Erik ham ligefrem, om han vilde sælge ham Skibet og fare i hans Ærende.

Den fremmede Kaptejn strøg sig om Skægget.

Hvalfangsten var usædvanlig heldig det Aar, erklærede han, og uden en meget rundelig Sum kunde der ikke være Tale om at afstaa Skibet. Desuden havde hans Mandskab Part i Fangsten og vilde derfor gøre Fordring paa Erstatning.

Erik svarede rolig, at Prisen var ham fuldstændig ligegyldig. Han var villig til f. Eks. at betale 20,000 Pd. St. for Skibet og et Par Hundrede Pund i Erstatning til hver af Mandskabet.

Kaptejnen saa' op med et hurtigt Glimt i Øjet. Saa strejfede hans Blik Kahyttens gyldne Loft og de kostbare udskaarne Paneler. »Chemeia«s Ejer maatte være en Mand, der ikke behøvede at spare paa Pengene.

»20,000 Pund er en smuk Betaling«,

svarede han aabenhjærtig, »og jeg vil ikke betænke mig paa at sælge mit Skib for en saadan Pris. Imidlertid maa jeg dog først tale med mine Folk, skønt jeg ikke tvivler om, at de vil gaa ind paa Deres Betingelser og saa — ønsker jeg naturligvis at vide, hvilket Ærende Deres Herlighed nys hentydede til; — for jeg kan tænke«, tilføjede han med et Smil, »at De ikke vil betale en saadan Pris for intet.«

Erik svarede ikke straks, og Alsløv skyndte sig med at tage Ordet.

»Det gælder kun for os om at blive sat i Forbindelse med Evropa«, svarede han, »men i al Hemmelighed. Sagen er den, at vi befinder os paa en videnskabelig Ekspedition, der af politiske Grunde maa holdes absolut skjult. Vi staar nu i Begreb med at gaa længere syd paa, hvor ingen Forbindelse med den civiliserede Verden vil være mulig, og det er os om at gøre først at faa hemmeligt Brev og Budskab til Evropa. De vil højst sandsynlig paa Hjæmvejen blive prajet af en eller anden Orlogsmand, der vil spørge, om De ikke har sét noget til os, hvilket det da gælder om at benægte. Mere kan vi ikke sige Dem.«

»Det er ogsaa tilstrækkeligt«, svarede

Amerikaneren. »Jeg gaar nu ombord til mine Folk, og om en halv Times Tid skal De have mit Svar.«

Derpaa rejste han sig, bukkede og forlod Kahytten.

Man blev siddende for at raadslaa. Kunde man risikere at betro de vigtige Brevskaber til denne fremmede Mand, som man dog slet ikke kendte, og paa hvis Paalidelighed man ikke blindt kunde stole? Sæt, han sladrede af Skole, af Ligegyldighed eller Tankeløshed, eller han maaské bar sig saa klodset ad, at Brevene ikke kom i de rette Hænder?

»Det vilde være langt bedre at lade en paalidelig Mand her fra Skibet følge med«, bemærkede Juncker, »og give ham det Hverv at bringe Brevene til deres Bestemmelsessteder.«

»I saa Tilfælde vilde Szemsky være Manden«, bemærkede Smith.

Tanken mødte Tilslutning hos de andre; det var ikke nogen daarlig Idé. Paa Szemsky vilde man kunne stole som paa sig selv. Juncker blev straks sendt op for at hente ham.

»Jeg er selvfølgelig villig til at overtage dette Hverv og betragter det som en Ære«, svarede Szemsky, da han hørte, hvorom der var Tale, »skønt det paa den anden Side gør

mig ondt at skulle forlade »Chemeia«. Imidlertid er der ikke noget at betænke sig paa, og jeg vil straks gøre mig færdig til at følge med Chilenseren.«

»Men vi sés igen!« sagde Erik.

»Det haaber vi!« svarede Szemsky.

I Løbet af Dagen blev alt afgjort til begge Parters Tilfredshed. »La Esperanza«s Besætning var overmaade glad over saa let at tjene saa mange Penge, og Erik følte sig ikke lidet betrygget ved Tanken om, at selve Sagen var lagt i saa paalidelige Hænder som Szemskys.

Flere Timer gik endnu hen med Forberedelser til Afrejsen. Szemsky forsynedes med en righoldig Garderobe for, hvis det gjordes nødig, at kunne optræde i forskællige Forklædninger, og Tyskeren, Müller, der var forfaren i Skomagerkunsten, paatog sig at sy de hemmelige Brevskaber saaledes ind i et Par langskaftede Støvler, at ingen Mo'rs Sjæl skulde kunne finde dem dèr. Desuden overgav Erik ham 100,000 Pund i Banknoter til at bestride alle forekommende Udgifter med; Resten skulde være hans Ejendom.

Endelig kom Afrejsens Øjeblik. En af »la Esperanza«s Baade laa ved Faldrebet for at føre Szemsky og den chilensiske Kaptejn over paa det andet Skib. Hele »Chemeia«s

Besætning havde trængt sig sammen om Szemsky; han maatte trykke alles Hænder og modtage alles Ønsker om en lykkelig Fart.

Szemsky selv var bevæget, men stolt tillige. Han følte, at Verdens Skæbne var lagt i hans Haand, og han skulde vise sig den Tillid værdig, der var víst ham! Sidst af alle trykkede Erik hans Haand.

»Farvel, Szemsky«, sagde Erik og forsøgte ikke at skjule sin Bevægelse, »Farvel, min Lykkes Sendebud. Vi to er Venner for bestandig. Held og Lykke!«

»Farvel«, svarede Szemsky og bed Tænderne sammen; »Held og Lykke ogsaa for »Chemeia« og dens Besætning!«

Saa svang han sig ud over Faldrebet og steg hurtig ned. Kort efter stødte Baaden fra og styrede over mod »la Esperanza«.

Et nifoldigt Leveraab brød løs fra »Chemeia«s Besætning. Man viftede med Hatte, Trøjer og Rundholter. Og O'Kellys dybe Bas lød kraftig ud til den bortdragende:

»Farvel, Szemsky, du er spille mig en Knop!«

»La Esperanza« satte Sejl til. Et for et udfoldedes de for den lette Brise; Briggen skød over Stævn og stod bort efter i nord-

lig Retning. Szemsky befandt sig agter ved Rattet og vinkede.

Da løsnedes paa Alsløvs Befaling et Skud som sidste Hilsen, og ét til og endnu ét. Saa tog ogsaa »Chemeia« Fart — i modsat Retning.

Erik og Alsløv stod paa Kommandobroen.

»Vi gaar altsaa nu syd paa?« sagde den sidste.

»Ja«, svarede Erik — »helst til Polen, om vi kunde komme saa langt. Det gælder nu blot om at komme i Sikkerhed.«

»Vi maa da belave os paa at fryse inde et halvt Aars Tid eller saa«, sagde Alsløv.

»Vel«, svarede Erik frejdig, »saa meget desto bedre. Vi tilbringer et Aar ved Polen og vender saa tilbage for at sé, om Verden har forandret sig i Mellemtiden.«

»Chemeia« skød rask gennem Bølgerne; Afstanden mellem de to Skibe var nu saa stor, at »la Esperanza« kun viste sig som et Punkt i Synskredsen. Der blæste en skarp, sydlig Vind. Store Isflager kom dem svømmende i Møde, saa »Chemeia« maatte skære dem igennem med sin skarpe Forstavn. I det fjærne skimtedes høje Snetoppe og store, svømmende Isbjærge, der straalede i Solens Glans.

Saaledes gled »Chemeia« støt og frejdig den lange Polarvinter i Møde.

———

Tredje Bog

»Færdig!« raabte O'Kelly og kom sammen med Brown, Calandro og Peter løbende hen mod Skibet. I over en Sømils Længde havde Mandskabet ved Hjælp af varme Metalstænger boret Huller i Isen og fyldt dem med en Blanding af Krudt og Dynamit. Paa denne Maade var »Chemeia« i de sidste Uger trængt et godt Stykke nordpaa gennem den vældige Isskorpe.

Erik stod paa Kommandobroen med Fingeren paa den elektriske Kontakt. Da den sidste Mand var entret op ad den glatte Skibsside, trykkede han til, og faa Sekunder efter eksploderede Sprængstoffet samtidig over hele Linjen. Isen blev revet op, og en lang, smal Vandstribe aabnede sig forude. I det samme

satte Maskinerne fuld Kraft paa for at benytte Øjeblikket, inden Renden atter frøs til.

»Det gaar udmærket!« udbrød O'Kelly fornøjet; »paa den Maade vil vi inden alt for længe kunne naa det aabne Hav, og sandt at sige har jeg ikke noget imod det, for her er en Del koldere end ved selve Polen. Ikke sandt, Peter?«

Den tiltâlte kløede sig i Nakken, saa vidt den lodne Kabuds og Vanterne tillod det.

»Jeg kan alligevel ikke forstaa det«, mumlede han, »ikke om jeg saa spekulerede lige til min Død, for jeg har altid hørt, at Polen er det koldeste Sted paa Jorden.«

»Der er saa meget, man ikke forstaar«, sagde Calandro; »der var heller ingen, der skulde have fortalt mig, at der ved Sydpolen laa et smilende Land med mildt Klima og frodig Plantevækst, men naar man selv har sét det, maa man vel tro det.«

»Og godt for os var det«, udbrød Fyrbøderen Luigi, »for ellers var vore Kul nok slupne op for længe siden.«

»Jeg kan alligevel ikke forstaa det«, blev Peter halsstarrig ved.

»»Rhederen« har jo forklaret det«, bemærkede Tyskeren Müller filosofisk. »Naar Vand fryser, udvikles der Varme, som med-

deles til Omgivelserne, og eftersom Havet her fryser til, samles denne Varme ved selve Polen, hvorfra den kun langsomt kan slippe bort grundet paa, at Is er en slet Varmeleder.«

»Og Vulkanen«, supplerede Brown — »naar man har saadan en Varmedunk under Fødderne . . .«

»Selve Luften«, fortsatte Müller uforstyrret, »leder Varmen daarligere ved Polen end andetsteds; hvilket de elektriske Fænomener, der frembringer Nord- og Sydlys, er Skyld i. Jeg har engang sejlet med en tysk Professor, der forklarede det. Varme og Elektricitét er ikke andet end bare Bølger i Luften.«

»Sludder!« sagde O'Kelly og spyttede.

»Spørg »Rhederen««, svarede Müller, »han er lige saa god som en Professor.«

»Og en Stump til!« mumlede Calandro.

»Eftersom nu de elektriske Bølger er mange Gange stærkere end Varmens, saa bliver disse overtrumfede og maa holde sig, hvor de er«, blev Müller belærende ved, »derfor er det altid lummert, naar der er Torden i Luften.«

»Det er, Fanden paasejle mig! det værste Sludder jeg i mine livskabte Dage har hørt«, sagde O'Kelly og spyttede paa ny.

»Ja, ja, spørg Rhederen!« svarede Müller igen.

»Nu tror jeg nok, vi skulde komme til ham med saadan noget Sludder«, udbrød Hervé, »han har visst andet at tænke paa!«

»Brrrr!« raabte O'Kelly, »nu er vi der!«

Det var »Chemeia«, der stødte mod Isen. I det samme satte han Piben for Munden og trilrede en lystig Tone.

»Alle Mand ud paa en frisk!«

I et Nu var Mandskabet nede paa Isen med Kulbækner og Jærnstænger og havde snart fordelt sig i en lang Række, der gennemhullede Isoverfladen og stoppede Sprængpatroner i Aabningerne.

Erik og hans Hustru stod paa Broen med Blikket vendt mod Syd. For hvert Hul, der boredes, for hvergang den elektriske Strøm fik de smaa Platintraade i Sprængstoffet til at gløde, fjærnedes de mere og mere fra det stille, af alle andre ukendte Land, hvor nu et Aar af deres Liv var rundet hen i længe savnet og derfor dobbelt velkommen Ro. Solen, der var staaet op for en tre Ugers Tid siden, kastede sine klare Straaler hen over den uendelige Isflade, som atter havde lukket sig efter dem, spærrende den Vej, de nys havde brudt, da de forlod det fri, stille

Polhav for at vende tilbage til den store, urolige Verden, der drog dem med en sær, vinkende Magt.

»Hvorledes mon der nu sér ud?« sagde Erik tankefuld; »for hver Fod, vi nærmer os det gamle, bliver jeg mere urolig og beklemt. Er alt gaaet efter Ønske? Er Szemsky velbeholden naaet sit Bestemmelsessted, og kender Verden nu den store Hemmelighed? Jeg bliver ikke rolig mere, før jeg har Visshed derom.«

»Det gaar mig ligesaa«, svarede hun; »ogsaa mig fly'r Søvnen, naar jeg tænker paa, at vi muligvis skal leve det samme fredløse Liv om paa ny, som vi for saa kort siden undslap. Aa, Erik, hvor vi har haft det godt i dette sidste Aar! Der var saa fredeligt og velsignet der oppe paa de stille Øer med den rene, klare Luft. Hvor var der stille i Dværgskoven, naar Sydlyset sitrede paa Himlen og Havet laa blankt uden en eneste Krusning. Ikke en Lyd forstyrrede Freden, ingen Fugl sang; de fremmedartede, stumme Polarfisk og de tavse Sæler var de eneste levende Skabninger der oppe foruden os. Man blev saa højtidelig stemt i saadanne Øjeblikke; man var saa fjærnt fra alt, hvad der hedder Kiv og Kamp, at man næsten helt glæmte

den Stridens Verden, fra hvilken vi kom. Jeg har engang læst, at de, som har færdedes i de tavse Polarlande, altid vil komme til at længes efter disse Egne som en Udlænding længes tilbage til sit Fædreland. Saaledes vil det ogsaa gaa os, Erik; der vil ikke glide en Dag af vort Liv til Ende, uden at vi tænker tilbage paa det Land, vi maaské aldrig skulde have forladt.«

»Du har Ret, vi vil tænke ofte paa det, men paa den anden Side: vi maatte forlade det. Hvor var det muligt at leve deroppe, naar noget i vort Indre med ubetvingelig Magt atter og atter, hver Time, kaldte os tilbage til Kampen? Man fornægter ikke saadan sin Natur, og det civiliserede Menneske er ikke skabt til at blive Eneboer, saalænge han endnu har noget tilbage at udrette i Livet. Tænk paa, at vi nu vender tilbage med endnu en stor Opdagelse: Polarlandets stille Øer, som ingen anden menneskelig Fod hidtil har betraadt. At tænke sig, at Skæbnen har lagt to saa store Opdagelser for min Fod! Hvad har den mon endnu mere i Gæmme til mig? For, i Sandhed, jeg maa erkende, at jeg hører til de udvalgte. Løft dit Hoved, min Hustru! vi naa'r fremad, ad hvilke Omveje vi saa end

føres! Mennesker som vi bør ikke være forsagte.«

»Skænd ikke paa mig, Erik; husk at du selv nylig sagde, at du var urolig. Jeg kan ikke gøre for det; jeg kommer saa tit til at tænke paa Sagnet om Guderne, der skænkede et Menneske alt, blot for at gøre ham ulykkelig. Kender du Schillers Digt om Polykrates' Ring:

»die Götter wollen dein Verderben«?«

»Jeg har aldrig haft Tid eller Lyst til at læse Digte«, svarede han, »og jeg tror ikke paa onde, skadelystne Guder. Jeg tror paa Menneskeheden og det evige Fremskridt! Jeg har været forsagt, det véd bedst du, og jeg var nys nær ved atter at blive det, men nu skal det være forbi; vi vil være faste og stærke, hvad vi saa end gaar i Møde.«

— — — —

»Færdig!« raabte O'Kelly paa ny.

Mandskabet kom løbende hen mod Skibet.

»Er alle Mand ombord?« spurgte Erik.

»Ja vel!«

Erik trykkede paa Kontakten; Minerne sprængtes. »Chemeia« hoppede et Stykke til Vejrs og faldt saa ned i aabent Vand.

»Der skal et godt Fartøj til at holde det ud«, sagde Mendez.

»Det har du Ret paa«, svarede O'Kelly, »— et nederdrægtig nydeligt Fartøj; men en Skude som dennehersens kan holde ud, hvad det skal være, om du saa vilde skyde den helt ud i det røde Hav med en Kanon!«

Havet! Et mangetonet Raab fra Mandskabet hilste den smalle, ultramarinblaa Stribe, der nætop skimtedes ude i Horisonten. Saa var snart al Nød og Besvær overstaaet, og man kunde sætte Kursen hjæm efter.

Det sidste Par Mil tilbagelagdes rask. Isen var nu saa tynd, at »Chemeia« de fleste Steder var i Stand til at gennemskære den med sin knivskarpe Forstavn. Efter en halv Dags Forløb sagde man Farvel til den sidste sammenhængende Ismasse, og Skibet satte Fart paa gennem et af Isbjærge opfyldt Farvand.

Nogle Dage efter saa' man for første Gang i lange Tider Solen gaa ned — en Tildragelse, der hilstes med Jubel. Natten varede

imidlertid ikke en halv Time, men den var dog altid et Bevis for, at man var rykket et godt Stykke nord paa, og for hver Dag, der gik, for hver Breddegrad, der tilbagelagdes, blev Nætterne længere, om de end ikke var synderlig mørkere end en Graavejrsdag i Evropa.

Det var Hensigten at gaa til Montevideo for at indtage Kul og Levnedsmidler. Man havde nu i saa lang Tid været henvist til Fisk og henkogte Sager, og den sidste Kartoffel var for længe siden spist. Fra Sydamerika skulde Rejsen saa fortsættes direkte til Evropa.

Et Par Minutter syd for Polarkredsen mødte man den første Hvalfanger. Det blev en Begivenhed. »Chemeia« lod Dampfløjten lyde og lagde bi. Mandskabet viftede med Sydvester og Tovender.

»Har I Kartofler?« var det første, O'Kelly, der i sin Egenskab af Irlænder maaské mest af alle havde savnet denne Ret, udbrød.

»¿Qué quieren Vs.?« spurgtes der.

Det var en argentinsk Sejler, og Calandro maatte derfor frem som Tolk.

»¿Tienen Vs. patatas?« oversatte han.

»Sí«, lød Svaret, »tenemos algunas.«

»Spørg dem, hvad Skæppen koster«, grinede O'Kelly og puffede Calandro i Siden.

»¿Cuanto cuesta la fanega?« raabte denne.

»10 libras esterlinas«, lød Svaret.

»I du forbarmende!« udbrød O'Kelly; »er de Mennesker forrykte?«

»10 Pd. — 200 Reichsmark!!« mumlede Müller.

»180 Kroner for en Skæppe Kartofler«, raabte Peter og lô af fuld Hals — »nu har jeg hørt det med!«

I det samme kom Erik til. Hans Ansigt røbede stor Bevægelse.

»Spørg dem«, sagde han, »om det nu er den almindelige Pris for Kartofler, og om Prisen for andre Ting er steget i samme Forhold.«

Calandro adlød.

»10 Pd. St. var meget billigt for en Skæppe Kartofler nuomstunder«, svaredes der, »det var snart det eneste, Fattigfolk havde Raad til at spise. Alt andet var i Forhold meget dyrere. Et Pund Kød betaltes med over 20 Pd. Verden var i det sidste Aarstid bleven i den Grad oversvømmet med Penge, at disses Værdi var sunket til saa godt som ingen Ting. Guld regnedes ikke mere synderlig højt, hvorimod Jord var steget overordentlig. Og det kunde man takke de forbandede Englændere for; det var dem, der

sendte en Syndflod af Penge ud over Verden. Pokker maatte vide, hvordan det gik til. Deres Flaade var nu større end hele den øvrige Verdens tilsammen, og de kunde gøre og lade, ganske som de vilde, for der var ingen anden Stat, der turde sætte sig op imod dem. Rusland havde maattet afstaa det meste af sine asiatiske Besiddelser og Tyskland alle sine afrikanske; Kina var helt og holdent blevet en engelsk Koloni, og man ménte, at Turen snart vilde komme til de øvrige Lande.«

Erik blegnede, da han hørte dette.

»Endnu et«, sagde han: »spørg om, hvor England faar alle de Penge fra?«

»Hvem véd det?« svaredes der, »der gives intet Parlament mere; den engelske Regering tog Pengene ud af Luften uden Skatter og uden Bevillinger. Man siger, de laver deres Guld selv, skønt det er vel kun Snak. Andre paastaar, de har fundet et Guldbjærg inde i Afrika, højere end Chimborazo. Det er ogsaa det samme. Vil De have Kartoflerne eller ikke?«

Erik lod betale for et Par Skæpper.

Solen var sin Nedgang nær, da Skibene skiltes. Ude i Horisonten tegnede sig en mørk, langagtig Masse, der bevægede sig med stor Hastighed, og som syntes altfor massiv og kantet til at kunne være en Skyformation,

mens den paa den anden Side var altfor kæmpemæssig til at kunne være et Skib.

»Hvad Pokker er det for noget der ude i Nordvest?!« udbrød Kaptejn Alsløv.

»Ja hvad i Alverden er det?!« raabtes der forbavset fra Mandskabet.

»Spørg Hvalfangeren, inden han slipper fra os, skynd dig!« sagde O'Kelly til Calandro.

Denne satte Hænderne for Munden og raabte Spørgsmaalet ud i Retningen af Sydamerikaneren, der allerede var et godt Stykke borte.

Næppe hørlig kom Svaret tilbage:

»Navío de guerra ingles!«

Hvilket Calandro oversatte som:

»Engelsk Orlogsmand!«

Et bestyrtet Udraab fra Mandskabet fulgte.

»Saa er de engelske Orlogsmænd min Tro vokset, siden vi sidst skød deres Lyseværk itu«, sagde O'Kelly.

Kaptejnen og Erik hviskede sammen. Folkene stod tavse og stirrede med rynkede Pander ud mod Uhyret.

Solen gik ned; langsomt sivede Tusmørket paa. »Chemeia« havde hurtig forandret Kurs og forsøgte at slippe ubemærket bort i østlig Retning.

»Men paa én Gang ændrede ogsaa Ko-

lossen Kurs og styrede mod Øst. Først nu syntes den at tage Fart; dens Hastighed var større end Vindens, skønt ingen Røg steg op fra den.

»Den gaar ved Elektricitet«, hviskede Alsløv.

»Jeg sér det«, svarede Erik med sammenbidte Tænder.

Med ét hørte man Vandet bruse voldsomt op styrbords for »Chemeia«. Et langagtigt, dobbeltcylinderformet Legeme kom med en forbavsende Fart skydende gennem Vandet, der stod i Fraade rundt om det, lige hen mod Skibet, som gav sig til at hælde og ikke ret vilde lystre Skruen. Et Øjeblik syntes den besynderlige Genstand, der lod til at være over 20 Alen lang og en Tredjedel saa bred, at betænke sig; langsomt vuggede den helt ind mod »Chemeia«, stødte ligegyldig mod Skibssiden, men klaskede saa med ét imod de platiniserede Staalplader i Boven, saa det syntes, som om Skibet skulde slaas sønder.

Mandskabet skreg af Rædsel.

I det samme lystrede »Chemeia« hverken Skrue eller Ror. Som om den var smeddet fast til Dobbelt-Cylinderen, droges den ustandselig hen mod Engelskmanden, der nu

kastede et blændende, elektrisk Straalebundt ud imod den.

»De har sendt en Elektro-Magnet ud efter os«, sagde Alsløv; »nu er alt ude!«

Erik svarede ikke. Han stirrede trodsig op mod Kolossen, hvis Ræling laa i et jævnt Kirketaarns Højde over Vandfladen, og hvis Længde magelig var over en engelsk Mil.

Da de var kommet umiddelbart hen under Orlogsmanden, blev en Elevator af Størrelse som et lille Hus firet ned til dem. En Officer bød dem paa Engelsk alle uden Undtagelse følge med op.

Man adlød i Tavshed.

Da de stod paa Dækket, kom en lille Mand med lange, graa Whiskers og iført en pragtfuld Uniform hen imod dem.

»Skibets Ejer?« spurgte han.

Erik traadte frem.

»Deres Navn er Poulsen?«

»Ja, mit Navn er Erik Poulsen«, svarede denne og saa' haanlig ned paa den lille Kommandør.

»— I Kejserdømmet Englands Navn: De er min Fange!«

»Hvor har De gjort af den ny Patient?« spurgte Overlæge ved Statssindssygeanstalten paa Shetlandsøerne, Dr. Richardson.

»Han er foreløbig anbragt i Nr. 5, Hr. Overlæge!« svarede Oppasseren.

»Det gaar ikke an«, vedblev Doktoren; »jeg vil underrette Dem om, at det er en meget farlig Patient, hvem De ikke et Øjeblik maa tabe af Syne og ikke paa nogen Maade lade komme i Berøring med de andre. Hans Vanvid er stille, men af den allerbetænkeligste Art. De maa indlogere ham i Nr. 13 og omhyggelig ledsage ham, naar han faar sin Motion paa Gangen eller i Gaarden. Ellers behøver De ikke behandle ham særlig

strængt. Jeg gør Dem i ét og alt ansvarlig for Patienten!«

»Vel. Hr. Overlæge! Altsaa Nr. 13.«

Oppasseren hilste og gik.

— — —

»Ut med sig!« sagde Oppasseren til Erik — »denne Vej!«

Erik rejste sig og maalte den anden med et haanligt Blik.

»Tror De virkelig, jeg er sindssyg?« spurgte han.

Intet Svar.

»I saa Tilfælde tager De meget fejl!« vedblev Erik.

»Det siger De alle«, vrissede Oppasseren; »nu intet Vrøvl — herut!«

Han skubbede Erik foran sig op ad Trappen. der førte til Etagen oven over. Her lukkede han Døren til en Celle op, skød ham ind og smækkede Slaaen for. Erik var atter alene.

Det var et lille, smalt Værelse med udpolstrede Vægge og en Briks uden skarpe Kanter. Gennem et lille, højtsiddende Vindu, forsynet med solide Jærnstænger. hørtes Havets Brusen og Bølgernes Slag mod den klippefulde Strandbred umiddelbart nedenfor Anstaltens Mur.

Erik satte sig paa Briksen og støttede Hovedet med begge Hænder. Det var altsaa Enden! Saa var dog den Trudsel gaaet i Opfyldelse, som den franske Præsident i sin Tid havde hvisket ham i Øret. Salus populi summa lex! Han smilede bittert.

Og imens han sad indespærret her — for Livstid naturligvis, lige til han blev gammel og graa, eller til han maaské virkelig blev sindssyg — imedens udnyttede en Stat hans Opdagelse til at underkue alle andre Lande og gøre sig den ganske Verden underdanig! Det var det fortvivlende. Havde Opdagelsen endda været hans Ejendom endnu, hans alene — saa havde der dog altid været Haab. Men nu!

Og den Tanke fôr ham gennem Hovedet: mon nogen havde gjort den store Opdagelse før ham? Havde nogen før endt Livet i et Galehus, fordi »Folkets Vel« fordrede Opdagelsen tiet til Døde? Aa, han vilde helt lade være at tænke; det endte bare med, at han virkelig blev afsindig!

Han rejste sig og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet som en fangen Løve i sit Bur. Men Cellen var ikke 5 Skridt lang og ikke 3 bred. Han løftede sig paa Tæerne for mulig at øjne et Glimt af Havet, men nej. Kun en

Stump af den vestlige Himmel, der rødnedes mod Solnedgang, viste sig for hans Blik. Saa sank han atter sammen paa Briksen.

Uden for paa Gangen lød Oppasserens Stemme:

»Han er skrupfjollet —: han bilder sig ind, han kan lave Guld!«

Kort efter kom en ung Læge ind. Han følte Eriks Puls og betragtede ham opmærksomt. Det var en køn, ung Mand med et tillidvækkende og intelligent Ansigt.

»Tror De, jeg er sindssyg?« spurgte Erik alvorligt og saa' ham fast i Øjnene.

»Aldeles ikke«, svarede den unge Mand smilende, — »kun en Smule nervøs og overanstrængt. De bør gennemgaa en Kur — tage nogle Styrtebade; saa vil De sikkert atter blive fuldstændig restitueret.«

Erik saa' lidt tvivlraadig paa ham. Var han indviet i Sagens virkelige Sammenhæng, eller handlede han efter bedste Overbevisning?

»Jeg befinder mig her, fordi jeg skal have paastaaet at kunne lave Guld«, sagde han prøvende: »sæt nu det var saa, at jeg virkelig havde gjort denne Opdagelse? Som Læge maa De jo for saa vidt ogsaa være Kemiker, at De ikke direkte vil kunne nægte en saadan Opdagelses Mulighed.«

»Jeg tilstaar, at mine kemiske Kundskaber ikke er synderlig vidtrækkende ud over det specielt farmakologiske«, svarede den unge Læge, »og jeg tør derfor ikke udtale nogen bestemt Mening i den omspurgte Retning. Men hold Dem nu i Ro foreløbig; forsøg at sove, naar De kan, og læs lidt for at fordrive Tiden. Jeg har her taget nogle illustrerede Blade med til Dem, som det maaské kunde adsprede Dem at kigge lidt i. I Morgen sér jeg igen til Dem. Adjø, saa længe!«

Dermed forsvandt han, uden at Erik fik Tid til at gøre flere Bemærkninger.

Men den unge Læges Besøg forekom ham dog at være lidt Dagning i Mørket. Han havde sét altfor ærlig og sand ud til, at han kunde være vidende om, hvordan Tingen virkelig forholdt sig. Styrtebade! Han mente det aabenbart godt. Erik lovede sig selv efterhaanden at prøve sig frem hos ham.

Dagene gik. To Gange om Dagen fik Erik en halv Times Motion i fri Luft ved, ledsaget af Oppasseren, at spasere op og ned i en lukket Gaard. Derefter fik han et Styrtebad og blev saa atter lukket inde i sin Celle.

En Uges Tid igennem saa' den unge Læge stadig til ham; for hver Gang fik Erik ham

mere og mere i Tale, og det var tydeligt, at han tilsidst ikke ret vidste, hvad han skulde tro angaaende Eriks mentale Tilstand. En Dag mumlede han noget om, at han vilde tale med Overlægen og skaffe Patienten Frihed til at bevæge sig omkring paa Anstalten.

Dagen efter kom han mod Sædvane ikke igen og heller ikke den næste Dag. Den fjerde Dags Formiddag kom Overlægen i egen Person og saa' flygtig til Erik, men herefter udeblev Lægetilsynet ganske. Oppasseren var det eneste Menneske, Patienten nu kom i Berøring med.

Dag kædede sig til Dag, Uge til Uge, og Ugerne blev til Maaneder. Det blev Efteraar og Vinter og Foraar igen. Tiden gled krybende langsomt hen for Erik, der tilsidst følte sig synke hen i en dump, ligegyldig Døs. Hvad hjalp det at gruble? Intet blev bedre for det. Han var og blev levende begravet; sin Frihed havde han mistet for stedse.

Og hvor var de andre blevet af? Hans Hustru og hele »Chemeia«s Mandskab? Havde man ladet dem beholde deres Frihed, eller — ?

Han turde knapt tænke derpaa.

I Begyndelsen havde Tanken om at flygte været en stadig Gæst hos ham. Men de alentykke Mure, de mægtige Jærnstænger for det

lille Vindu, Havet, der brusede mod Anstaltens Mur, og den aarvaagne Oppasser — alt det maatte bidrage til at tilintetgøre det svage Haab. Kun ét stod ham endnu aabent: at ty ind i Fantasiens Verden, der saa rigt havde fyldt hans Ungdom med lyse, stolte Drømme, for dèr at finde et Fristed for de martrende, pinagtige Tanker.

Hele Døgnet igennem hørtes fjærne Hyl og Skrig, Sang og Latter fra de andre Celler. Det gøs undertiden i Erik. Ellers saa' han saa at sige aldrig noget til sine Lidelsesfæller, uden en Gang imellem et flygtigt Glimt gennem et af Trappegangens Gittervinduer eller gennem en paa Klem staaende Dør. Kun et Par Gange var det hændt, at han paa Vejen tilbage fra den Gaardsplads, hvor han fik sin daglige Motion, havde mødt en Oppasser, der kom gaaende med en Patient.

En Dag først i Juni gentog denne usædvanlige Hændelse sig: paa Udturen mødte Erik en Oppasser, der skødesløst slentrede afsted, fulgt af en i Anstaltens Patient-Dragt klædt Mand. Denne gik med Hovedet saa bøjet, at Erik ikke kunde sé hans Ansigtstræk, før de befandt sig i faa Skridts Afstand fra hinanden, men da han saa langsomt løf-

tede Hovedet, gav det et voldsomt Sæt i dem begge:

Det var Szemsky!

I første Øjeblik havde de været nær ved at røbe sig, og kun ved Anspændelse af al deres Viljekraft lykkedes det dem at bevare Aandsnærværelsen og lade som intet. Idet de passerede forbi hinanden, gjorde Szemsky hemmelig med sin Pegefinger en Bevægelse, som om han skrev et Spørgsmaalstegn, og Erik, hvem Øjeblikkets Vigtighed gav al den gamle Raadsnarhed tilbage, opfattede i samme Nu Spørgsmaalet. Bag paa sin Ryg skrev han med en Finger Tallet

13.

Havde Szemsky sét og forstaaet det??

Da Erik kom tilbage til sin Celle, var han saa overvældet af den store Begivenhed, som det pludselige Møde midt under den daglige Afspærrethed havde været for ham, at han følte Knæene ryste under sig. Fuld af Spænding og Uro kastede han sig paa sin Briks og gav sig til at gruble.

Hvad kunde Følgerne af, at Szemsky og han havde genkendt hinanden, blive? Aabnede der sig derved nogen Mulighed til Frelse? Tilsyneladende ikke. Thi hvad hjalp det, at to hver for sig indespærrede Fanger kendte hinandens Tilværelse, naar de dog ikke kunde sætte sig i Forbindelse med hinanden? Mulig blev Szemsky ikke saa strængt bevogtet og afspærret fra Omverdenen som Erik, da

man vel i og for sig lagde mindre Vægt paa hans Person — men alligevel var Udsigterne til Frelse ikke steget synderlig.

Og hvor befandt Szemsky sig? Maaské i en helt anden Fløj af Anstalten. Hvad hjalp det saa, han vidste, at Erik var indespærret i Nr. 13? Jo mere han grublede, desto sikrere maatte han komme til det Resultat, at hans Stilling ikke var bedre end før — lige fortvivlet, lige haabløs.

Han gav sig, saa vidt det snevre Rum tillod det, til at gaa op og ned ad Gulvet. En Gang imellem standsede han og kastede et Blik op mod det lille, tilgitrede Vindu. Dèr uden for, hvor de skumklædte Bølger nynnede Havets evige Sang, dèr var der Frihed og Liv, — her var alt Lænker og aandelig Død!

Var det en Fugl, der fløj der ude? Nej, det var kun en Lap Papir, der ført af Vinden var bleven hængende mellem Jærnstængerne. Det var en hel Begivenhed i det ensformige Liv at se en Ting fra Yderverdenen, selv om det kun var en Papirsstrimmel. Underlig nok, at den kunde blive hængende derude, . . . hvor længe vilde det vare, inden den blæste videre?

Erik gav sig til at betragte den. Det

var altid en Adspredelse. Og det lod ikke til, at den vilde bort fra Vinduet. En Gang imellem gjorde den et Tilløb og blæste et Stykke bort, men den vendte saa atter tilbage. Det var et helt Fænomén.

Erik nærmede sig Vinduet og saa' nøjere til for at komme efter Aarsagen. Men hvad var det?! Himmel! Papiret hang jo i en Traad! . . Szemsky!

Han forsøgte at række op og gribe det, men det var ugørligt. Han kunde kun akkurat naa til Jærnstængerne, men ikke uden for disse. Hvad skulde han gøre? Blodet brændte ham i Aarerne, og han saa' sig fortvivlet om i Rummet for at finde noget at staa paa. Der var intet. Briksen, det eneste Møbel, var naglet fast til Væggen.

Hvad skulde han gøre?

Med ét fik han en Idé. Lydløst listede han sig hen til Døren for at mærke, om Oppasseren iagttog ham gennem Kighullet. Nej, der var ingen ude paa Gangen. Saa rev han i en Fart Tøjet af sig, dannede det til en fast Bylt og lagde den under Vinduet.

Staaende paa Taaspidserne oven paa Bylten ventede han med udstrakt Haand paa, at Papiret skulde komme nær nok. Det varede lidt; det blæste, og Traaden bevægedes hid

og did. Saa, nu var det der. Han greb det og gjorde Traaden fast for at kunne hæfte Svaret til den. Saa hurtig Tøjet paa igen og hen til Briksen for at læse det kostelige Brev.

Der stod kun nogle faa Linjer, kradsede op med Blyant:

»Forræderi. Petterson. Fanget af Englænderne. Snappet Brevene. Gaar til Haande her oven for i Apoteket. Svar hurtigt!«

Svare? Hvorledes skulde han bære sig ad? Han var ikke i Besiddelse af det, der lignede Skrivematerialier. Szemsky maatte allerførst skaffe ham noget at skrive med. Men hvorledes underrette ham der om? Hvert Minut var kostbart.

Han kom til at tænke paa en Fange, der lod Neglen paa sin Pegefinger vokse og tilspidsede den som en Pen. Tilnød kunde han da skrive med sit Blod . . . Nej, nu havde han det; det kunde gøres endnu nemmere. Hurtig bed han et Stykke af en Negl og gennemstak med dette Papiret som med en Knappenaal, saa der kom til at staa:

Skaf mig Blyant!

Saa fik han hurtig sit Tøj af igen, dan-

nede en Bylt paa ny og fæstede Papiret til Traaden.

I Timevis blev han siddende for at se det gaa til Vejrs. Men nej, det blev hængende derude hele Dagen, uden at nogen rørte ved Traaden, lige til det blev Aften, og Mørket faldt paa.

Erik forsøgte at lægge sig til at sove, men den voldsomme Sindsbevægelse hindrede ham deri. Han fik næppe nok et Blund i sine Øjne den hele Nat; som i Feber kredsede hans Tanker rundt om den lille Papirslap. Først hen ad Morgenstunden faldt han i Søvn.

Da han atter vaagnede, var det Dag.

Hans første Tanke var at sé hen til Vinduet. Den gennemstukne Papirslap var borte, og i dens Sted hang der en lille bitte Pakke. I en Haandevending havde han den nede og fik den aabnet; den indeholdt en Stump Blyant, nogle Strimler ubeskrevet Papir og et Brev.

Det sidste lød:

»Har ikke kunnet komme til at svare før. Maatte dreje paa den store Knusemaskine i Apoteket. Flere tilstede. Har Frihed til at gaa ude paa Gangene, men maa ikke gaa alene i det fri. Har forsøgt at nærme mig Deres Dør; men al-

tid en Oppasser. Flugt uhyre vanskelig. Hav og Klipper rundt om. Kun gennem den store Port er Vej. Stræng Vagt. Sz.«

Svaret maatte Erik opsætte til senere, da han kunde vente Oppasseren hvert Øjeblik. Det var ham nu kun om at gøre at skjule Papirerne; mellem Gulvet og det polstrede Panél fandt han et nogenlunde sikkert Gæmmested.

Kort efter kom Oppasseren for at afhente ham til den sædvanlige Formiddagsmotion. Erik spejdede rundt til alle Sider for om mulig at opdage et Glimt af Szemsky, men denne lod sig — maaské forsætlig — ikke se. Frem for alt gjaldt det om ikke at vække Mistanke.

Efter Frokosttid fik Erik Lejlighed til at svare Szemsky; kort efter at han havde hængt Brevet uden for paa Traaden, blev denne trukken til Vejrs, og en halv Time efter havde Erik Svar paa ny. Dette gentog sig et Par Gange til samme Dag, og alt løb heldig og ubemærket af.

Korrespondancen drejede sig væsenligst om Anstaltens Lokaliteter og det vagthavende Personales Sædvaner — altsammen med Muligheden af en Flugt for Øje. Szemsky holdt vedblivende paa, at kun gennem den store

Hovedport kunde der være Tale om at undvige, da der kun førte en éneste snæver Vej op til Anstalten, mens alt til de øvrige tre Sider var Afgrunde. Desuden var alle Vinduer, der førte ud til Omverdenen, saa smaa, at det, bortsêt fra de mægtige Jærnstænger, der gitrede for dem, vilde være umuligt for et voksent Menneske at trænge sig gennem dem. Over den store Port befandt imidlertid Anstaltens Materialkammer sig, og i dettes Gulv var der anbragt en temmelig stor Aabning, gennem hvilken alle ankommende Varer, der vedrørte Apoteket og den hygiejniske Forplejning, hejsedes op. Szemsky havde selv for faa Dage siden været behjælpelig med at hejse forskællige Kasser og Flaskekurve op derigennem.

Han havde lagt Mærke til, at Lemmen, der dækkede over Hullet, ikke var bleven aflaaset, og ved Hjælp af Hejseværket vilde det være let at lade sig glide ned i Portrummet. Men det værste vilde da endnu være tilbage: selve Porten. Denne holdtes altid omhyggelig lukket og kunde kun aabnes ved Hjælp af et indviklet Siffersystem, ligesom Laasen paa et Pengeskab. Selv om det altsaa lykkedes at overmande Portneren, der muligvis kunde sidde og sove i sit Vagtrum,

og man fik taget Nøglen fra ham, vilde man være lige vidt; det eneste Haab var, at man ved Trusler kunde bringe ham til at aabne Porten. Men glippede dette, og blev man paagreben, da var alt Haab ude for bestandig. Szemsky vidste, at enkelte — visstnok snarere politisk ubehagelige end egenlig sindssyge — Personer havde forsøgt at flygte, og disse var da bleven anbragt i Celler, hvor Døren muredes til efter dem. Det var derfor højt Spil at forsøge paa at flygte, og selv om det lykkedes at komme uden for Anstalten, hvorledes kom man saa bort fra selve Øen, paa hvilken den var bygget, uden atter at blive paagreben? Men ganske visst hed det kun enten — eller, og Szemsky var for sit Vedkommende rede til alt. De maatte haabe paa, at et uforudset Tilfælde vilde komme dem til Hjælp og gøre Resten.

Og hvorledes skulde Erik komme ud af sin Celle? Szemsky skulde nok vide at komme ud af sin. Han stod sig godt med Personalet, der betragtede ham som en uskadelig og ufarlig Person, og han hjalp daglig til med det forskælligste Arbejde. Hans Celledør blev om Natten kun lukket med en Slaa, som ved Hjælp af et langt Søm let kunde skydes til Side indvendig fra, hvorimod Eriks Dør for-

uden med Slaa tillige blev lukket med Nøgle. Der var kun én Mulighed: at Oppasseren, der havde Nattevagt i Korridoren uden for, kunde sove, saa Szemsky kunde liste Nøglen fra ham.

Her fandt Erik paa Raad. Han havde lagt Mærke til, at hver Fredag havde én og samme Oppasser Nattevagt ude paa Gangen. Denne Oppasser var en stor Ven af Øl, og naar Erik undertiden levnede noget af den Pægl Øl, han hver Aften fik til sin Mad, var Oppasseren ikke sén med at skylle det i sig. Szemsky maatte oppe fra Apoteket kunne skaffe noget Morfin, eller bedre Kloral, som Erik kunde komme i Øllet, og dermed vilde den første Vanskelighed være overvunden.

En Onsdag i Begyndelsen af Juli, da Korrespondancen mellem Erik og Szemsky havde varet omtrent en Maaned, sendte Erik endelig følgende afgørende Depeche afsted ved Hjælp af Traaden uden for sit Vindu:

»Fredag Nat Kl. 1! Send mig endnu i Dag nogle Gram Kloralhydrat og om mulig en Flaske Kloroform. Frisk Mod, Ven! Glæm endelig ikke selv at forsyne Dem med Kloroform!«

Fredag Aften kom.

Erik sad og spiste sin Aftensmad, ubehagelig generet af Oppasseren, der kiggede ind til ham og med graadige Blikke skelede til Ølkruset. Vilde han dog ikke gaa?

Jo, nu fjærnede han sig endelig et Øjeblik.

Hurtig og med bankende Hjærte trak Erik en lille Papirspose frem fra sit Gæmmested mellem Gulvet og Panelet og hældte paa maa og faa nogle Gram ufarvede Krystaller i Øllet, hvor de hurtig opløstes.

Godt, at jeg fik Kloral! tænkte Erik; det vil han ikke smage; Morfinen vilde han have rynket slemt paa Næsen ad!

Straks efter var Oppasseren dèr igen. Erik lod, til hans store Fortrydelse, som om

han drak af Øllet, og gjorde saa et Tegn for at vise, at han var færdig. Oppasseren kom ind. Behagelig overrasket ved at se, at omtrent det halve Øl var levnet, satte han Kruset for Munden og tømte det i ét Drag.

Saa stolprede han ud igen med Tallerken og Glas og laasede Døren efter sig. Erik holdt Øje med ham gennem Kighullet. Han saa' ham nogle Minutter efter tage sig til Panden og sætte sig hen paa en Stol i Vindusfordybningen lige over for. Her sank han sammen med Hovedet hvilende i Vinduskarmen.

Erik stod som paa Naale ved Døren og lyttede. Sæt der kom nogen og fandt den sovende Oppasser! Han skælvede, hver Gang Indbildningskraften foregøglede ham Lyden af fjærne Fodtrin, eller en af de Afsindige i Nabocellerne rørte sig. Men der kom ingen. Kloralen fik Lov til i Fred at udøve sin Virkning.

— Under den avtoriserede Maximaldosis har han ikke faaet! tænkte Erik; bare han ikke skal give sig til at snorke altfor højt!

Anstaltens Taarnuhr slog 12. Det slog halv ét og ét. Hvor blev Szemsky af? Han skulde dog vel ikke være bleven forhindret?! Erik talte hvert Sekund. Ikke en Lyd uden-

for i Korridoren. Hvor blev han dog af! Og hidtil var alt gaaet saa godt! Hvad var det — slog ikke Uhret igen? Jo, nu var den et Kvarter til to; om lidt vilde Morgenrøden bryde frem. Og stadig ingen Szemsky! Ikke en Lyd ude i Korridoren, ikke den ringeste Skygge af nogen, der listede sig frem. Det var til at fortvivle over.

Halløj! Der var Erik nær gaaet for over, idet Døren, han støttede sig til, gik op. Saa lydløst havde Szemsky listet sig frem og gjort sine Sager, at ikke engang Erik, som ventede ham i Feberspænding, havde hørt det mindste.

Et djærvt Haandtryk og Fingeren paa Læberne for at antyde Tavshed.

De listede sig afsted paa Strømpefødder, lydløst som Indianere paa Krigssti, Korridoren til Ende, op ad Trappen til Etagen oven over og henimod den Korridor, der førte til Materialkamret. Pst! Der gaar Vagten, frem og tilbage, med faste Skridt. Det er en tyk, bredskuldret Mand. Vil det lykkes?

Szemsky holder Erik tilbage med en Bevægelse, tager en Svamp op af Lommen og overhælder den med Indholdet af en lille Flaske. Det lugter sødligt; det er Kloroform. Saa afventer Szemsky det belejlige Øjeblik, da Oppasseren er kommet næsten helt hen

til dem og atter drejer tilbage. Han lugter intet; nu vender han Ryggen til.

Et Sæt, et Spring!

Szemsky klamrer sig fast til ham bag fra; et svagt Brøl. Kamp. Den anden forsøger at rive Svampen bort; et Øjeblik synes det, at det skal lykkes, men med ét lammes den stærke Mand. Understøttet af Szemsky falder han tilbage og ligger udstrakt paa Gulvet. Szemsky klæmmer Svampen over hans Ansigt, og de to Flygtninge lister sig videre.

Med ét standser de forfærdet. Der lyder Sang i Korridoren bag ved dem. Det er den bedøvede Mand. Han istemmer en lystig londonsk Slagvise af højst uhøvisk Indhold — højere og højere. De Afsindige i Cellerne vaagner op og stemmer i med; vilde Skrig høres over hele Linjen.

Erik fatter sig først. Det er ikke ualmindeligt, hvisker han til Szemsky, at kloroformbedøvede Personer giver sig til at synge under Bedøvelsen. Videre!

Szemsky aander atter.

Men den bedøvede Mand bliver ved at synge — lystigere og lystigere. Er han færdig med én Vise, tager han fat paa en anden. Det er et helt Variété-Repertoire, han giver til bedste.

Saa, der er Materialkamret. Døren er lykkeligvis aaben. Hastig derind! Der er en Slaa indvendig; den skydes for. Og dèr er Lugen i Gulvet. Alt er lyst; det er snart Morgen. Man kan se hver eneste Genstand om sig saa klart, som var det Dag.

Lugen giver efter for Szemskys Tag. Gudskelov at den var aaben endnu! Og der er Hejseværket. Hurtig! Man hører stadig Oppasserens Sang og de Afsindiges Hylen. Szemsky firer sig først ned i den mørke Porthvælving.

Erik vil følge; Rebet er anbragt som paa en Flagstang; det er let at hejse sig ned. Men hvad er det? —: Rebet gaar tilbage. Der kommer Szemsky igen, forpustet og anstrængt over at maatte hisse sig selv op.

Der er ingen Portner der nede!

— Tilbage! hvisker Szemsky aandeløs. Vi kan ikke faa Porten op selv. Vi maa skynde os ind i vore Celler, før man opdager, at vi har været ude.

— Tilbage? udbryder Erik — aldrig!

Han sætter sig ned paa en Trækasse og grubler for at finde en Udvej. Szemsky staar modløs og opgivet foran ham. Alt er jo tabt. Om lidt kommer de, og saa er man levende begravet med det samme.

Eriks Blik strejfer hjælpeløst om i Rummet. Hvad skal man dog gøre? Den forbandede Port! Hans Blik bliver feberagtigt. Hvileløst flakker det om ved alle Genstande for at søge Hjælp. Men der er kun Sække, Kasser, vældige Embalageflasker til Apoteket og et Par Jærncylindre med flydende Kulsyre.

Mekanisk læser han de paaklæbede Signaturer.

Pludselig farer han op som en rasende.

»Szemsky«, raaber han og griber den anden i Skulderen, — »jeg har det! Vi sprænger Porten i Luften!«

»Sprænger Porten i Luften?! — Hvorledes?«

»Hurtig«, bliver Erik ved, »dèr staar Glycerin, her er en Gallon Salpetersyre. Vi laver en Portion Nitroglycerin, der har vasket sig. Hurtig!«

»Nitroglycerin!«

Szemskys Øjne funkler.

»Hæld Indholdet af denne Flaske ud paa Gulvet«, fortsætter Erik stakaandet; »det er ikke andet end destilleret Vand. Her er Glycerin, kom; Flasken halvt fuld. Her er Salpetersyre og her er Svovlsyre. Ja, det er en tung Rad den Flaske, men den kan tages. Forsigtig, forsigtig, kære Szemsky. Husk, det

gælder Livet! Kun en ganske tynd Straale! og nu maa vi først afkøle Syren, før vi hælder den i Glycerinen: vælt en af Kulsyrebeholderne herhen. Saadan.«

Efter kort Tids Forløb har de fremstillet en tilstrækkelig Mængde Nitroglycerin, som de udvasker gentagende Gange med Vand for at befri den for Syre og uomdannet Glycerin. Erik sér sig om for at finde en passende Beholder og opdager i en Krog en Støbejærnsbeholder, hvori der har været Kviksølv. I denne hælder de den oljeagtige Nitroglycerin.

»Saa«, siger Erik, »nu gælder det kun om at bringe Oljen til at fryse, thi ellers eksploderer den ikke ved at lade Beholderen falde. Men det er kun et Øjebliks Sag. Under Paavirkning af den flydende Kulsyre vil den fryse i Løbet af faa Sekunder.«

Hurtig aabner han Hanen for Kulsyrebeholderen; det drysser med kridhvid Kulsyresné ned over Nitroglycerinen.

»Saa«, begynder Erik igen, »nu anbringer vi Sprængstoffet her i Hejseapparatet og lader det falde ned i Porten. Nej, stop, endnu ikke; ellers ryger vi selv i Luften; vi maa holde det i en lang Snor, saa vi kan løbe tilbage og først lade det falde, naar vi er nede i den anden Ende af Korridoren.«

Szemsky finder en lang, tynd Snor, der dog er stærk nok til at holde. De lægger den over en Talje i Hejseværket, binder Nitroglycerinbeholderen fast og tager fat i den anden Del af Snoren. Og mens de løber tilbage, lader de den glide stramt gennem Haanden.

Oppasseren er bedøvet endnu; han synger stadig. Der er maaské heller ikke gaaet mere end et Kvartér, — et Kvartér eller en halv Time, — hvad véd de! Og som de Afsindige hyler!

De er naa't til Midten af Korridoren. Snoren vil ikke række længere.

Med ét udstøder Szemsky et Udraab og peger fremad; dèr, for Enden af Korridoren kommer de — en halv Snes Mand, Anstaltens Nattevagt. Nu har de faaet Øje paa Flygtningene og iler imod dem.

»Fortabt!« mumler Szemsky og tager sig til Panden.

»Slip Snoren!!« brøler Erik.

Szemsky adlyder mekanisk.

I det samme blændes de af et Lyn, der trænger ind gennem Vinduerne; et øresønderrivende Brag faar deres Trommehinder til at dirre, og et vældigt Stød kaster dem omkuld. Endnu et Brag og ét til som af en Væg, der

styrter ned. Det begynder at rasle og ramle i Bygningen; Korridorens Gibsloft drysser ned over dem. Brrrr! Det er til at miste Besindelsen over.

»Bygningen falder!« raabes der; den dybeste Rædsel skingrer gennem Røsten.

»Jordskælv!« stønner en anden.

Det knager i alle Sammenføjninger; Gulvet vakler. Laasede Døre springer op, og de Afsindige viser sig i Aabningerne. Endnu et Stød, en Regn af faldende Murværk . . . Hør, den bedøvede Oppasser synger endnu! . . . Saa, nu taber de Bevidstheden.

Erik vaagner ved, at Szemsky rusker i ham. Forbavset aabner han Øjnene og sér sig om; han husker intet. Hvad er dog dette? Aa jo, nu véd han det!

Szemsky og han befinder sig paa Toppen af en Murpille, der har modstaaet Rystelsen — flere Alen i Tykkelse og en halv Snes Alen høj. Den nedstyrtede Bygning har ikke saaret nogen af dem.

Men der nede, mellem Ruinerne, ligger Lig paa Lig. Erik gyser. Og der ovre i de andre Fløje brænder det. Intet staar til at redde. Man har aabnet alle Celler og ladet de Afsindige løbe ud. Opsynet mægter intet.

Man har villet bringe Sprøjter i Gang, men de formaar ikke at udrette noget af Be-

tydning, og de Afsindige hindrer Slukningsarbejdet. Personalet opgiver alt; paa den øde Ø er der ingen Hjælp at finde. Der bôr kun nogle fattige Fiskerfamiljer, der rædselslagne er tyet ud i deres Baade for at undgaa Galehusets Indvaanere.

»Hvordan kommer vi ned, Szemsky?« spørger Erik med brudt Stemme.

Szemsky peger paa en Ende af den Snor, de brugte, og som endnu hænger paa Murpillen. Han binder den tavs om et Hjørne af Murværket og gør Tegn til Erik om, at de skal hejse sig ned.

Aa, den Ødelæggelse! Alle de Døde! De føler sig som Mordere begge to. Hvorfor er de ikke bleven slaaet ihjæl ogsaa? Havde det ikke været bedre?

Nej! Erik tager sig sammen og retter sig. Det er jo ikke deres Personer, det drejer sig om, — det er en stor og hellig Sag, de kæmper for. Fremad, Szemsky! Det er den engelske Stat, der er Morderen; det udgydte Blod komme over dens Hoved! Nu skal den underkuede Verden befries for sin Tyran!

Og som han staar dèr midt blandt Ødelæggelsen, gaar der pludselig et Lys op for ham. Kortsynet som han har været, har han ikke før nu fundet Løsningen paa Pro-

blemet om, hvorledes han skulde bringe sin Opdagelse frem. Hvorfor sagde han nej, da man bød ham Kongekroner og grønne Skove? Havde han dog sagt ja — ja til alle Stater! Misundelige paa hverandre vilde de have møntet Guld i hundredtusend Milliardvis; det kostbare Metals Værdi vilde i en Haandevending være sunket til nær lig Nul, og Opdagelsen vilde være bleven Alverdens Eje! Hvordan var Guldet ikke allerede sunket i den Tid, Hemmeligheden havde tilhørt kun én Stat.

Men endnu er det Tid; endnu kan han sejre. Fremad, Szemsky! Vor Tid er kostbar; vi har intet Øjeblik at spilde!

Erik tager fat i Snoren og lader sig glide ned; Szemsky følger hurtig efter.

En Herre, kun iført høj Hat og Flipper, der er bundne sammen om Halsen med et Stykke Sejlgarn, nærmer sig dem og tager høflig Hatten af.

»Glæder mig meget, at De endelig kommer ned fra Deres Ildvogn«, udbryder han hjærtelig; »ikke sandt, jeg har jo den Ære at tale med Profeten Elias? — Mit Navn er James Cook, berømt engelsk Opdagelsesrejsende. Jeg vil gøre Dem et Forslag angaaende en ny Verdensomsejling.«

En anden kommer til.

»De lider af en kronisk Maveaffektion«, udbryder han barsk og viser en Saks frem; »det er nødvendigt for Deres Helbred, at jeg sprætter Deres Underliv op med dette Instrument. Men gesvindt! Jeg har ingen Tid at spilde; jeg har endnu over hundrede Patienter tilbage, som jeg skal besøge i Dag.«

Szemsky griber ham bag fra, vrister Saksen fra ham og kaster den langt bort.

»Deres Instrument, Hr. Doktor«, siger han og giver ham et Puf — »efter det!«

»Overkirurg, om jeg maa bede!« bemærker den Afsindige krænket; »kolde Omslag og forresten kun tørt indvendig!«

Og afsted kiler han efter Saksen.

De besynderligste Skikkelser dukker op om dem alle Vegne. Man hører Raab, Skrig, Eder og Hylen. Dèr jager Overlægen forbi fulgt i Hælene af tre Gale, der vil have fat i ham.

»Hvordan kommer vi herfra, Szemsky?« siger Erik. »Er her ikke en Baad i Nærheden, vi kan faa fat paa?«

De løber ned mod Strandbredden, men de faa Baade er allerede optagne og ude paa Havet. Anstaltens Jagt, der har ligget for Anker et Stykke ude, er bleven entret af Sindssyge.

»Vi maa følge Kysten Øen rundt, til vi finder en Baad«, siger Szemsky. Erik følger ham.

Det er blevet klar Dag; Solen staar op. En frisk, vestlig Brise stryger ind fra Havet.

De stiger op paa et højt Punkt, hvorfra de har Udsigt til alle Sider.

Shetlandsøerne er omtrent hundrede i Tallet, men ikke tredive af dem er beboede. Anstalten ligger paa en af de af Naturen ødeste og ensomste, i ret betydelig Afstand fra Hovedgruppen. Kun utydelig skælner man Omridsene af den store Hovedø, Mainland, i Øst.

Men Branden maa være sét der ovre; man kan vente, der vil komme Undsætning. Er det ikke et Sejl, der dukker op derude? Szemsky har gode Øjne — det er ikke ét men flere Fartøjer, der styrer mod Øen, erklærer han. Hvordan skal man dog slippe bort, inden det bliver for sént?

De iler atter ned for at undersøge Kysten. Nej, ikke en Baad, ikke en Planke, man kan redde sig paa. Øen er lille, og de kan snart naa den rundt. Jævnlig møder de løsslupne Patienter, — det er dem, der har taget alle Baadene.

Szemsky skærer Tænder.

De hører Raab og Skrig. Fremad! Det

lyder som et stort Slagsmaal. Er det en Kamp mellem de Afsindige? En fremspringende Klippeodde skjuler Udsigten for dem.

De klavrer over Klipper og rullende Stenblokke. Nu kan de sé, hvad der foregaar.

Himmel! En Dæksbaad!

Og det er den, Kampen staar om.

Der synes at være tre Partier. De Afsindige er let at kende, og dèr er Anstaltens Funktionærer, enkelte bevæbnede, de fleste vaabenløse. Mest Knipler og Sten. Men hvem er det tredje Parti?

Erik og Szemsky nærmer sig ubemærket.

Da de er kommet de Kæmpende nær i et hundrede Alens Afstand, udstøder Szemsky et Skrig og peger frem for sig:

»Kaptejn Alsløv!«

Erik farer sammen og studser. Hvem er den Kvinde dèr, som kæmper med?

»Min Hustru!« skriger han i det samme og styrter frem, saa hurtig Benene kan bære ham.

Dèr har de Opløsningen paa det Spørgsmaal, der saa tidt har paatrængt sig dem begge, men som de endnu ikke har faaet Lejlighed til at give Udtryk overfor hinanden: hvor var de andre blevet af?

— Hele »Chemeia«s Mandskab har været indespærret paa Galeanstalten!

I en Haandevending er Erik og Szemsky blandt de Kæmpende. Sejren hælder ubetinget til de Afsindiges Side. Han med den høje Hat og Flipperne er Anfører, og ved hans Side kæmper tappert Overkirurgen med sin Saks. Erik ser straks, at her kun kan sejres ved List.

»Plads for Profeten Elias! Plads for Ildvognen!« brøler han saa højt, hans Lunger tillader, og vinker til sine Venner, at de skal holde sig tilbage.

De Afsindiges Anfører udstøder et begejstret Hyl.

»Leve Profeten Elias!« svarer han; »leve Elias!« svarer alle de Gale i Kôr, lige saa henrykte.

»Hvad vil I med den Baad?« bliver Erik ved. »Vandet er altfor vaadt i Dag til at sejle i. Ser I ikke Filistrene dèr, som i Aar og Dag har holdt eder indespærrede? Nu er Turen til eder at indespærre dem. Tilbage og lad os putte dem i Cellerne!!«

Øresønderrivende Skrig.

»Ja i Cellerne med dem!« brøler de Sindssvage; det kan de forstaa.

Mens den tredje Part holder sig tilbage

fra Kampen, bliver det en let Sag for de Afsindige at afvæbne og overvinde deres tidligere Herrer. Baaden lades fri; de Afsindige, der er sprunget i den, vender tilbage, og de Oppassere, der holder Ankerkættingen, slipper.

I et Nu giver Erik et Tegn til sine Folk; de styrter frem, og Baaden er deres.

»Profeten Elias er en Forræder!« raaber i det samme en af Oppasserne, benyttende sig af den samme List som Erik; »han har kun lokket eder bort for at tage eders Baad. Efter dem! Tag fat i Ankerkættingen.«

Adskillige Afsindige løber tilbage.

»Ankeret ind!« raaber Alsløv.

Men over tyve stærke Mænd har allerede fat. De trækker Fartøjet mod Land paa ny.

»Hvordan faar vi den Ankerkætting los?« udbryder Alsløv. »Findes her ikke en Økse?«

Man leder; forgæves. Nu er man kun faa Alen fra Forfølgerne.

Da springer Szemsky op paa Rælingen og raaber med vældig, bydende Røst:

»Hatten af! I Støvet med eder, I ugudelige! Sér I ikke Profeten i Ildvognen over eders Hoveder? Se op!«

De Afsindige slipper deres Tag for at sé op; i det samme rives Ankerkættingen fra dem. Baaden er fri og gynger ud efter. Man sætter Sejl til.

Og det er paa høje Tid. Fra den anden Kant sér man Fartøjerne fra Mainland nærme sig Øen.

Man er ude paa det aabne Hav; for en frisk Vind glider Dæksbaaden lystig afsted over Bølgerne.

Der bliver atter Tid til at aande og sé sig om; Gensynet mellem Ægtefolkene er rørende. Erik og Szemsky maa trykke alles Hænder, og det regner med Spørgsmaal fra begge Sider.

Erik sér sig om.

Der mangler flere. Hvor er den flinke Styrmand Smith, Maskinmester Jackson, den lystige Peter, Brown, Hervé og tykke Prosper Kok?

Ingen svarer, men der trækker en Sky over alles Ansigter.

»Alsløv, svar!« udbryder Erik og griber ham i Armen: »blev de der oppe?«

Den adspurgte nikker.

»Knuste!«

»Jordskælvet tog dem, da det befriede os andre!« siger Juncker.

»Jordskælvet!« Erik tager sig til Hovedet, — »som var mit Værk!«

Almindelig Forbavselse. Szemsky fortæller, mens Erik tavs skjuler Ansigtet i Hænderne og læner sig til sin Hustrus Skulder.

»Anklag ikke dig selv«, trøster hun — »det maatte saa være!«

— — Baaden glider afsted for saa mange Sejl, den kan bære. I Horisonten øjnes nu og da et Fartøj. Dæksbaaden bærer Anstaltens Navn i Guld; man skraber det af for at forhindre Opdagelse.

»Hvorhen?«

»— Til Frankrig!« siger Erik.

Men hvorledes? Uden Vand og uden Levnedsmidler? Og mange af Mandskabet er saarede. Se til O'Kelly, der i Smug ømmer sig og tager sig til Siden, naar han tror, ingen ser det!

Tør man betro sig til et eller andet Skib? Alle er klædt i Galehusets Dragt, og ingen har saa meget som en Øre i Lommen! Hvordan skal det gaa?

Har man gennemsøgt Baaden?

Ja, Alsløv har paataget sig dette. Foruden Ballast fandtes der kun nogle unyttige Jærnsager, et Par Kasser med Medicin, bestemt til Anstaltens Apotek og — — jo det er sandt: her er en Indretning til at pilke Torsk med.

»Bravo!« siger O'Kelly og tager sig til Siden. »I dette Farvand findes ingen Mangel paa Torsk. Det skulde gaa underlig til, om vi kom til at dø af Sult.«

»Men Medicinkasserne!« udbryder Erik ivrig; »hvor er de?«

Alsløv dykker ned i det trange Lastrum; Juncker og Atkin giver ham en Haandsrækning. To temmelig store Kasser hives op paa Dækket.

Ved Hjælp af et Stykke Jærn faar man dem brækket op; Erik undersøger nøje Indholdet. Der er en halv Snes Daaser og Flasker i hver.

Eddikesurt Blyilte, Karbolsyre, Æther, Salep . . . Eriks Ansigt klarer op ved Fundet af denne Pakke . . . Bromkalium, koncentreret Vinaand, Kinin, Belladonnablade, Opium . . . nogle Daaser med Kakaopulver, men intet drikkeligt.

Erik støtter Hovedet mod Haanden for at overveje Situationen.

»Sig mig, Kaptejn«, spørger han endelig; »hvor længe kan vi være om at naa den franske Kyst?«

»Fjorten Dage á 3 Uger — hvis Vinden holder sig; faar vi Modvind eller stille Vejr, kan det vare længere.«

»Saa længe kan vi ikke være uden Vand«, siger Erik, »og vi tør ikke løbe ind i nogen engelsk Havn. Findes der intet andet Land, der er os saa nær, at vi kan naa det i et Par Dage?«

»Jo, Norge!«

»— Ja, og saa Færøerne!« henkaster O'Kelly.

Alsløv slaar sig for Panden.

»Dem havde jeg glæmt! Til Færøerne har vi kun nogle Dages Sejlads.«

»Saa sætter vi ufortøvet Kursen mod Færøerne!« afgør Erik; »det er maaské ogsaa et af de sikreste Steder for os at lande. Men hør nu! Vi har dog altsaa endnu mindst to Dage at sejle i. Sandsynligvis vil det ved Hjælp af Pilken lykkes os at fange nogle Fisk, og desuden har vi her et ringe Kvantum Salep, — der dog i ukogt Tilstand (og vi har intet at koge med) er temmelig ufordøjeligt — samt en Smule Kakao. Det vil i ethvert Tilfælde være nok til at forhindre, at vi lider

for meget af Sult, naar vi samtidig anvender et andet Middel. Jeg sigter hermed til den Opium, jeg har fundet. Som bekendt er dette Stof et i høj Grad smærtestillende Middel og virker meget hemmende paa Fordøjelsen. Opiumsrygerne kan i mange Dage leve uden Mad og Drikke uden at savne det.«

»— Saa bliver vi Opiumsrygere!« udbryder O'Kelly.

»Opiumen skal forhindre os i at vansmægte af Tørst«, vedbliver Erik, »og Kakaoen skal holde os saa meget oppe, at vi ikke bliver altfor afkræftede, før vi naár Land. Man opløser gærne én Del Opium i 10 Dele Vinaand eller Vin og anvender fra 5 til 60 Draaber ad Gangen; i nærværende Tilfælde foreslaar jeg, at vi tager 10 Draaber ad Gangen — med Undtagelse af den, der skal styre Baaden, hvilket vi maa skiftes til. Med alle gode Magters Hjælp skal vi nok slippe heldig fra det.«

Alle gav sit Bifald tilkende. Flere af Mandskabet havde paa deres Rejser haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med Virkningerne af en Opiumsrus, og de var ikke de mindst villige til at indlade sig paa Eksperimentet.

Erik uddeler nu en rigelig Portion Kakao,

blandet med Salep, og nogle Timer efter, da Tørsten for Alvor begynder at indfinde sig, indtages de første Opiumsdraaber, som Erik paa Skøn har tillavet. Virkningen er kendelig; omend ikke Tørsten gaar helt bort, svinder Trangen til Vand dog betydelig. Enkelte af Folkene, der viser sig særlig modtagelige for narkotisk Paavirkning, falder hen i en let Døs. Erik mærker sig disse og beslutter at give dem en mindre Portion end de andre.

Stemningen ombord stiger betydelig efter den første Indgift; man sér Tingene i et muntrere og mere forhaabningsfuldt Lys. Enkelte kan ikke bare sig for at komme med et Par Vittigheder.

»Kakao, Salep og Opium er tre slemme Ting paa én Gang«, siger Szemsky, der ikke for intet har gaaet til Haande i Anstaltens Apotek, — »saasnart vi kommer i Land, maa der et dygtigt Laksatív til!«

Hurra! det er Færøernes Kyst.

Men Turen har ogsaa paa Grund af Strøm- og Vindforhold varet over fire Dage, og det er et febersygt, hulkindet Mandskab, Dæksbaaden har ombord.

Fire Dage uden Drikke tager paa Kræfterne!

Den ensomme, stejle Klippe derhenne er Sunnbö Steinur, alm. kendt under Navnet »Munken«; saa er der endnu kun en Mils Vej tilbage til Sunnbövur paa Syderø. Vand! Vand! Vi skal snart faa Vand!

Brat op af Havet hæver sig høje, næsten lodrette Fjælde. Det er Syderø. Blæs op Vind og fyld vore Sejl; Minutterne synes os Timer!

— — De nærmer sig Kysten og spejder efter et Sted, hvor de kan lande. Fjældene, der hæver sig som en Mur op af Havet, er stejle og utilgængelige. Tusender og atter Tusender af Fugle flagrer skrigende om de høje Tinder, men intet Menneske lader sig sé. Havet er stille; en svag Dønning plasker mod Klippemuren og bærer Baaden mod Land.

Med ét aabner sig en Landingsplads for deres Blik. Det er Sunnbövur — Maalet for deres Fart: en Haandfuld lave Træhuse, hvis Græstage knapt kan skælnes fra Omgivelserne, og ovenpaa hvilke Hjorder af Faar vandrer om. Nogle aabne Baade ligger fortøjede ved Strandbredden, hvor man ved Hjælp af Klippeblokke har dannet en primitiv Havn.

Dæksbaaden lægger til; alle springer i Land. Det er Jord, man føler under sine Fødder — fast Jord. Der henne kommer en gammel Mand, klædt i Faareskind og Uld, rokkende dem i Møde. De springer imod ham.

»Vand! Har De noget Vand til os!«

»Ja«, svarer den Gamle paa en Blanding af Dansk og Færøisk, »vel har jeg Vand. I kommer da langvejs fra, kan jeg tænke?«

»Skibbrudne Nordpolsfarere«, svarer Erik forsigtig, »men Vand, Gamle! Vi har ikke i fire Dage smagt en Draabe!«

»Ja saa, — Nordpolsfarere!« svarer Færingen sindig; »ja vel har jeg Vand. Vil de godt Folk følge mig hisset hen til mit Hus, — det der ligger dèr henne med Gimmerlammet paa Taget!«

Han sætter sig langsomt i Bevægelse, men de fortørstede Mennesker kan ikke holde hans Sindighed ud. Szemsky og Calandro løfter ham op paa deres Skuldre og løber hen mod Hytten med ham, fulgt af hele Flokken.

»Saa, saa«, siger den Gamle sagtmodig, »vel skal I faa Vand, og Mad skal I ogsaa faa, om I dertil trænger, blot I vil give Stunder.«

Han ryster sig, efter at de har sat ham ned, og gaar ind i Hytten. Efter syv lange og syv brede vender han tilbage med en skidden Krukke fuld af plumret, henstaaende Vand.

Hvem skal drikke først?

»Fruen!« raaber de alle med én Mund.

»Men ingen maa første Gang drikke mere end et Par Mundfulde!« formaner Erik.

Hun sætter Krukken til Munden og drikker. Det er vanskeligt at slippe den igen.

»Saa »Rhederen«!« raabes der.

»Nej«, svarer Erik, »I andre først. Det

-er eder, som lider for mig. Den ældste først — drik O'Kelly!«

»Det var Synd at spilde den kostbare Tid med Komplimenter!« siger denne og sætter Krukken til Munden.

»Aah!« vedbliver han efter at have drukket og rakt Krukken til den nærmeste, — »aldrig havde jeg trôt, Vand kunde smage saa godt!«

De har drukket alle — Erik sidst. De føler sig som født paa ny. Men nu begynder Sulten for Alvor at indfinde sig.

»Hvem der nu havde en Mundfuld Mad!« siger O'Kelly.

»Mad skal I nok faa, om I vil give Tid«, siger den Gamle — »godt Hængekød og Dryil (langt, tyndt Bygbrød) skal I faa — det bedste jeg har.«

Det »bedste«, den Gamle havde, viste sig at være noget ildelugtende, halvraaddent Kød, Gud véd hvor gammelt! og fuld af Maddiker *).

»Gud velsigne jer!« udbrød O'Kelly, »det er ikke fordi, jeg ikke kunde spise, hvad det skulde være, men hvis I havde en Smule

---

*) Færingerne spiser helst det Kød, der har hængt længst. Jo mere raaddent, det er, jo bedre smager det dem. Frisk og magert Kød anses for en meget simpel Ret.

Kød. der var lidt mindre gammelt, saa var det rigtignok grumme rart.«

»Ja. lidt frisk Kød!« sagde Fruen.

Den Gamle saa' forundret paa dem.

»Frisk Kød!« — han vrængede ad Ordet — »jeg vilde byde eder det bedste, men frisk Kød kan I godt faa. Jeg slagtede et Par Faar igaar og hængte dem op. Nu skal jeg komme med det!«

Imidlertid falder man over det slet bagte, halvraa Bygbrød; det er en Herreret for de sultne Maver. Og da Færingen endelig kommer med frisk Faarekød, som det ikke falder ham ind at byde dem stegt (hvilket ikke smager en Færing). er Jublen almindelig. Man smager ikke paa Kødet — sluger det bare. Da Sulten er stillet. kaster de sig alle i Græsset for at sove.

Først hen ad Aften vaagner de. Adskillige Færøboere har samlet sig for taalmodig at vente paa deres Opvaagnen. Det er helt andre, unge og lystige Mennesker. der nu har sovet Træthed og Udmattelse bort, og som redebon giver Svar paa de Spørgsmaal, der rettes til dem.

Erik fortæller en lang, opdigtet Historie om deres Skibbrud. Dæksbaaden havde de som en Art Redningsbaad haft med paa deres

mislykkede Fart. Et Isbjærg havde givet deres Fartøj en Læk, som de ikke kunde stoppe, og da det befandt sig i synkefærdig Tilstand, maatte de frelse sig i Redningsbaaden. Strøm og Sø havde imidlertid været dem gunstig, men da de i Skyndingen ingen Instrumenter havde faaet med til at bestemme Kursen, var de landet paa Færøernes sydlige Del i Stedet for paa den nordlige.

»Og her er vi nu«, slutter Erik, »fattige og blottede for alt — uden en eneste Skilling, hvormed vi kan belønne eder for eders Gæstfrihed.«

»Tal ikke derom!« siger den gamle Færing. »Penge er en sjælden Vare nu til Dags — det vil sige de ny, som gælder for noget. De gamle har vi nok af, men dem kan vi gærne kaste i Havet!«

»De ny Penge?!« udbryder Erik forundret. »Fortæl! Vi har snart i tre Aar været hjæmme fra og i den Tid ikke set et fremmed Menneske eller hørt det mindste fra den civiliserede Verden. Hvad er der da sket?«

»Ej«, udbryder den Gamle, »er det sandt, hvad I siger? Da er det for sanden sjældent, at vi Færinger kan fortælle dem, der kommer til vor Ø, noget nyt. Du, Matthias, du er

bedst skaaren for Tungebaandet — fortæl du de fremmede Søfolk hele Historien!«

Matthías, en gammel, hvidhaaret Mand, flytter sig i Sædet, rømmer sig og giver sig til at fortælle:

»Jo, sér I«, begynder han, »vi Øboere spørger jo sjælden nyt udefra. Der kommer Skib nogle Gange om Aaret fra Danmark, og de fremmede Fiskere besøger os hver Sommer. Ellers hører vi intet. Vi lever vort eget Liv og har forresten ogsaa nok i os selv. Vi føder og klæder os af, hvad vore Øer frembringer, og det har været godt for os i disse Tider, for ude i Verden er det nok gaaet slemt til. Men det er nætop det, jeg vilde fortælle:

»Det kan vel være saadan noget som en to, halvtredje Aar siden, da begyndte der at komme mange Penge i Verden — mange flere end ellers, og det var engelske Penge de fleste — smukke, blanke Guldskillinger. Men eftersom Pengene blev flere, blev alt dyrere, vi mærkede det paa, hvad man bød os for vore Faar, vor Uld og vore Edderdun. Det gik saa vidt, at vi fik over tusend Kroner for et Lam. Men skulde vi saa købe noget af de Fremmede igen, var det lige saa dyrt. Det gik lige op, og der var ingen Fordel ved det. Og det

blev værre og værre. Tilsidst kunde det slet ikke mere hjælpe at bruge Penge, naar man skulde handle: vi kunde lige saa godt fylde Lommen med Sten, naar vi tog til Thorshavn, for de forslog lige éns. Saa maatte vi til at bytte, Ting mod Ting, Faar mod Værktøj og Edderdun mod Synaale, og det blev omtrent som i meget gamle Dage.

Men det hørte vi af de fremmede Søfolk, at i de store Lande stod det rent galt til; dèr kunde man heller ingen Ting faa for Penge tilsidst. Skomageren maatte bytte med Bageren, naar han vilde have Brød, og give ham Skotøj i Stedet. Folk, der havde været rige, blev fattige — saadan efterhaanden, hvis de ikke sikrede sig i Tide og fik Ting, der kunde byttes bort, i Stedet for deres Penge. Værst gik det Embedsmændene; deres Lønninger for et helt Aar slog tilsidst næppe til for en Dags Føde, og det fortælles der, at de fleste gik fra deres Embeder og blev Haandværkere. Amtmanden her maatte leve af, hvad hans Jord kunde yde ham, og vore Præster har vi maattet føde selv. Man gav Forskrivninger paa alle mulige Sager i Stedet for Penge, men det hændte, at Folk gav Forskrivning paa det, de ikke ejede, og Lov og Ret var det smaat med.

Og England, der sendte de mange Penge ud i Verden, blev et mægtigt og rigt Land; dets Flaade kom til at bestaa af Skibe saa store som hele Byer, og ingen anden Stat kunde tage det op med det. Engelskmændene klippede det ene Stykke væk efter det andet af de andre Lande, men tilsidst blev det dog disse for galt. Enkelt kunde intet Land staa sig mod det, og saa forenede alle de andre Riger sig, og det kom til en stor Verdenskrig.

Midt under dette hændte det imidlertid, at det kom ud, at England lavede sit Guld selv, og nu tabte Pengene deres sidste Værdi. Staterne kunde ikke kræve Skat op mere uden i Form af Naturalier, og overalt manglede det paa Embedsmænd. Krigen gik i Staa af sig selv, Regeringerne gik fra Roret, og der blev Revolution og Oprør over alt. Mange Mennesker gik til Grunde, og Folkene indsatte selv Regeringer, som de gjorde i Frankrig den Gang, de henrettede deres Konge. Men nu er der nok atter kommet Ro, siden man fandt paa de ny Penge.«

»De ny Penge??« udbrød Erik forbavset.

»Ja. Det er Sedler altsammen. Vi forstaar os ikke rigtig paa det endnu, men det

kan ogsaa være det samme; vi er nok i os selv og behøver ingen Penge. For et halvt Aars Tid siden kom der et Skib herop, og der kom tre Mænd i Land, som fremviste deres Dokumenter og spurgte, om vi Færinger vilde slutte os til det ny Rige, som de kaldte den skandinaviske Republik. Og det forstod vi, at det var de nordiske Riger, der nu styredes af en Folkeforsamling under ét. Og eftersom vi altid havde hørt til Danmark, saa var vi villige til at gaa sammen med vore Frænder, betale Skat og sende en Rigsdagsmand ned til det ny Raad. Krig og Værnepligt skulde ikke være mere, sagde de, men det har vi jo heller ikke kendt noget til før.«

Erik og hans Kammerater var overvældede af, hvad de hørte.

»Men Pengene?« spurgte Erik atter.

»Ja de hedder nu Kvadratmeter og Kvadratcentimeter i Stedet for Kroner og Øre«, svarede Matthías, »og saa er der endda noget, der hedder Kvadratmillimeter; det er det mindste. Jeg har her en Seddel, som jeg forgangen fik i Betaling for 10 Faar.«

Han trak et Stykke Papir op af Lommen og rakte det til Erik, som begærlig greb det.

Det lignede en gammel Pengeseddel, men dets Indskrift lød:

De foren. nordiske grundbesidderes bank
anviser foreviseren af denne seddel
100 □ centimeter dansk normaljord.
J. Hansen. S. P. Berg.
København 1913.

Det ny Betalingsmiddel var: Jord!

»Ganske rigtig«, sagde Matthías; »man betaler nuomstunder med Jord, men eftersom Jorden er forskællig frugtbar, saa beregnes den paa lignende Maade, som man i gamle Dage beregnede Hartkornet. For den Seddel, man kun faar et lille Stykke god Jord for, faar man store Strækninger Sandjord, og hver Gang man vil give Jord til Banken for at faa

Sedler for den, skal den undersøges og vurderes. Det er alt, hvad vi véd heroppe.«

Man hensynker i Tavshed.

Endelig spørger Erik:

»Gaar der Postskib til København mere?»

»Bevares vel — ja«, siger Matthías — »for et Par Maaneder siden blev Farten sat igang igen.«

»Og hvad koster Rejsen?«

»Omtrent $^1/_2$ Kvadratmeter«, tror jeg.

»Hvilken Værdi anslaar De vor Dæksbaad til?«

»Jeg kan ikke sige det saa lige, for det er svært at regne med de ny Penge. Men godt og vel en Kvadratmeter tror jeg nok, den er værd.«

Erik tænker lidt efter. Saa henvender han sig til sine Fok:

»Jeg er nu en fattig Mand — lige saa fattig som I, og vi har ikke Midler til at komme herfra alle, med mindre vi skulde friste Skæbnen og begive os paa Fart over Nordsøen med den lille Dæksbaad. Vi har imidlertid ikke Proviant, Rejsen vil vare længe, og vi kan ikke bede disse brave Folk om at skænke os alt det, vi har Brug for. Jeg vil

derfor rette et Spørgsmaal til eder: vil I tillade mig at sælge Baaden og for den indvundne Værdi rejse til København sammen med min Hustru? Saa snart det er gørligt, skal jeg komme og hente eder eller sende eder Midler til at komme til mig. Jeg tænker, at I ved at tage Del i Øens Arbejde vil kunne finde Ophold her saa længe.«

»Ja, Gud bevare mig vel«, siger Matthías, »den, som vil arbejde, kan komme frem alle Vegne.«

O'Kelly stryger sig om Skægget; som den ældste af Mandskabet svarer han først.

»Jeg for min Part har ikke noget at betænke mig paa: jeg siger, at vi maatte være nogle slemme Kapuner, om vi ikke sagde: ja — tag Baaden, Deres Herlighed, den er Dem vel undt. Jeg tænker, I andre siger det samme?«

»Ja, ja!« raabtes der i Kor.

»Tak, Venner!« siger Erik, »jeg skal aldrig glæmme eder det!« Og henvendt til Matthías spørger han:

»Naar gaar Postskibet til København?«

»Aa — det gaar snart«, svarer Færingen; »om tre Maaneder tænker jeg.«

»Av for Satan!« udbryder O'Kelly og kniber sig i Laaret.

»— Saa kommer det hid fra København«, vedbliver Færingen uforstyrret, »og derpaa gaar det til Island. Paa Hjæmturen lægger det til igen ved Thorshavn, og saa vil De kunne komme med!«

De sejlede ned gennem Øresund.

Alle de gamle, kendte Punkter viste sig for dem; den sjællandske Kyst, grøn og foraarsfrodig, udfoldede sig Stykke efter Stykke for deres Blik, líg Billederne i en Bog.

Kronborg og Sletten var de kommet forbi; — dèr var Hveen med sine bratte Skrænter og den hvide St. Ibs Kirke; — dèr inde til højre laa Rungsted og Hørsholm . . . Vedbæk, Skovshoved . . .

Men de havde ikke Blik for det, hverken Erik eller hans Hustru; det var kun et Par trætte, udpinte Mennesker, der gled fremad, det uvisse i Møde . . . hvad gæmte Fremtiden endnu til dem?

Endnu før de havde passeret Skovshoved, drejede Skibet mod Land. Det lagde til ved en ny Havn, — en lang, mægtig Stenmôle, hvor et enkelt Skib her og dèr laa fortøjet. Landgangsbroen blev hevet frem, Passagererne gik fra Borde . . .

Dèr stod de begge i deres færøiske Dragt — to Udlændinge i deres egen Fødeby.

Hvor skulde de vende sig, hvorhen skulde de gaa? De var blottede for alt; Erik havde kun nogle faa »□ Centimeter« i Lommen; det var sagtens knapt nok til en Nats Ophold i et Hotel.

Det var deres Hensigt at henvende sig til »Regeringen«. Paa Skibet havde de forhørt sig om denne og faaet at vide, at Regeringen — ja, det var Folkeforsamlingen, og Folkeforsamlingen havde igen en Formand og to Næstformænd. Formanden var for Tiden en Svensk og hed Velander. Regeringskontorerne skulde ligge paa den gamle Kristiansborg Slotsplads.

De begav sig paa Vandring ind gennem Byen, som de ikke mere kendte. Der var et Utal af Gader med ny Navne, Torve og Pladser. Hovedgaden skulde strække sig lige til »Ordrup«, fortalte en Forbigaaende, hvem de spurgte om Vej.

Men den store By var øde og folketom. Hele Steder stod tomme og ubeboede med ituslagne Vinduer op gennem alle Etager. Paa Gaderne laa Smuds- og Grusdynger. Hvert Øjeblik kom man til Tomter af brændte Huse, hvis Rester som spøgelseagtige Skeletter strittede op mod Foraarshimlen.

En gammel Mand gik foran dem samme Vej som de. Erik indhentede ham og gav sig i Snak med ham for at faa noget nærmere om Forholdene at vide.

»Ak ja, ak ja«, sagde den Gamle, »det har været en drøj Tid for os alle. Den Krig! De Tusender og atter Tusender af Menneskeliv, den krævede — ja, de kan kun tælles i Millionvis — over hele Jorden. Og den store Krise, da den rigeste Mand ikke havde det Brød, han skulde putte i sin Mund. — Københavns Bombardement og den store Verdensrevolution! At et Menneske kan opleve saa meget! Her ligger nu over den halve By, ja mere endnu, øde. De fleste er tyet ud ad Landet til . . . . Man kunde ikke tro andet, end at det var Verdens yderste Dag.«

»Men nu?« spurgte Erik.

»Ja Gudskelov«, svarede den Gamle, »nu synes der at være kommet Ro. Det kunde jo ikke blive ved; det maatte faa raset ud.

Ingen ordenlige Mennesker kunde staa sig ved det. Man vidste tilsidst intet mere; der var ingen Aviser, ingen Blade, ingen Jærnbane eller Skibe. Alt gik i Staa; det var bare én Forvirring og Forstyrrelse altsammen. Hvordan man kom ud af det igen, begriber jeg ikke den Dag i Dag. For der var jo ingen Øvrighed, og Folk trak i Skarevis gennem Gaderne uden at vide, hvad de skulde; man kunde jo sé, at skulde det blive saadan ved, stod Hungersnøden for Døren.

Men Folk blev af sig selv enige om, at det maatte være forbi; man maatte have Orden i Sagerne igen; som det var, saa var det bare til alles Skade og ingens Gavn. En af vores forrige Rigsdagsmænd opfordrede os alle til at mødes paa Fælleden og indsætte en midlertidig Øvrighed, og det gjorde vi. Der var ikke én, der ikke mødte. Politi behøvedes ikke; vi var vort eget Politi, for alle havde jo Interesse af at lyde. Penge var der ingen af; vi havde bare Tuskhandel og kunde ikke lønne Embedsmænd paa gammel Vis, men vi forpligtede os til at holde dem, vi valgte til Øvrighed, med Føde og Klæder, til de havde faaet bragt Orden i Tingene.

Og som vi bar os ad, bar de sig ad over hele Landet; det var mestendels de gamle

Rigsdagsmænd — for nu var der jo ikke mere Højre eller Venstre — der blev valgt. De kom sammen her i Byen, og det første, de sørgede for, var at faa Jærnbane og Telegraf i Gang igen. Snart erfarede vi, at i andre Lande bar de sig ad ligesom vi — det laa i Luften. Alle forbandede de Krigen, for det var den, der var Skyld i det hele — det andet var man nok kommet over.

Ja og saa kom de ny Penge. Det var nede i Tyskland — eller »det forenede Germania«, som det nu hedder — at de fandt paa det, og alle andre efterlignede det hurtig. Alle, som ejede Jord, sluttede sig sammen, og vi fik endelig lavet en Bank paa ny — det er bare Jord i Stedet for Guld og Sølv, den nu er grundlagt paa. I den sidste Tid har Staten taget sig af den, og den er under Kontrol, det vil sige: Folkeforsamlingen ansætter alle Embedsmænd ved den.

Nu er det da saa, at den Mand, der ejer megen Jord, han er rig, og alle vi andre, der ikke ejer Jord eller — det forstaar sig — Jords Værdi, vi er fattige. Ak ja, Rige og Fattige — saadan vil det blive ved til Verdens Ende. Men det mærkes ikke som før; der er

ikke saa mange Mennesker til mere, saa der er nok at bestille og fortjene for alle.

Ja nu skal jeg denne Vej . . . Folkeforsamlingen? Jo, det er rigtigt, den er paa gamle Kristiansborg Plads i det forrige Slot, de fik bygget op . . . De følger bare denne Gade ned, saa kommer De til gamle Gothersgade og saa finder De nok Vej. Farvel, Farvel!«

De gik videre.

Alt var forandret, næppe til at kende igen. Gaderne var byggede helt om; kun hist og her kunde de kende en Bygning fra gammel Tid. De kom til en stor Plads — det maatte være »Kongens Nytorv«, eller hvad den nu hed. Og ved at spørge sig for kom de endelig til det gamle Kristiansborg.

Folkeforsamlingens Formand tog imod dem i et stort, lyst Kontor — en af de tidligere Slotssale. Han kendte ikke Erik, ja havde end aldrig hørt hans Navn nævne.

»Det er mig, der har opdaget Loven for Grundstoffernes Forvandling — med andre Ord: Kunsten at lave Guld«, sagde Erik.

»Saa?« spurgte Formanden, »jeg syntes, De sagde, at Deres Navn var Poulsen.«

Erik saa' forundret paa ham.

»— Og, saa vidt jeg véd, var det en

Englænder ved Navn Welton, eller sligt, der kom med Opdagelsen?«

»Hvorledes?« Erik blev bleg; »har nogen anden udgivet Opdagelsen for sin?«

»Det forekommer mig saa«, svarede Formanden, »men mulig husker jeg fejl; det har ikke været saa let at holde Tankerne samlede i denne Tid. Men i ethvert Tilfælde blev en Beretning om Opdagelsen trykt; — det var en Kemiker, der var ansat ved Englands hemmelige Guldfabrik, som undveg og udgav en Pjece om hele Fremgangsmaaden. Men allerede da havde Guldet mistet saa godt som al Værdi, og Krigen stod for Døren; af den Grund vakte Beretningen ikke synderlig Opsigt. Saa vidt jeg erindrer, paastod imidlertid vedkommende Englænder at være Opdageren.«

Erik støttede Panden med begge Haandflader og udbrød tungt:

»Ogsaa det!«

»Men hvorledes?« spurgte Formanden; »De mener, at De er Opdageren? Hvorfor er De da ikke kommet først?«

»Det er en lang og trist Historie«, svarede Erik; »har De Taalmodighed til at høre mig?«

»Fortæl kun«, sagde Formanden, »en halv Times Tid har jeg i ethvert Tilfælde tilovers.«

Erik fortalte — saa kort og med saa faa Ord som mulig.«

Midt under Fortællingen afbrød Formanden ham:

»Aa, det var Dem, der den Gang købte de store Ejendomme — der gik saa mange Rygter om, hvor De havde Deres Rigdom fra. Ja saa kender jeg Dem alligevel.«

Ogsaa om »Chemeia« mindedes han at have hørt og om Købet af la isla verde. Mere og mere interesseret lyttede han til Eriks Fortælling.

»Bliv kun ved, bliv kun ved!« sagde han flere Gange, da Erik saa' op til Uhret, som viste, at allerede over en Time var gaaet.

— — —

Erik sluttede sin Beretning.

»Forunderligt!« sagde Formanden halvt for sig selv, »og nu er De selv — som de fleste af os andre — en fattig Mand?«

»Jeg véd ikke ret«, svarede Erik, »— de store Jordejendomme, jeg i sin Tid købte? Skøder og Bevisligheder er ganske visst ikke mere i mit Eje? . . .«

»Men selv om saa var«, vedblev Formanden, — »det gør mig ondt at maatte oplyse Dem derom — men selv om De havde

alle Dokumenter i Orden, vilde Ejendommene dog ikke mere være Deres.«

»Hvorledes?« spurgte Erik.

»Det er ganske simpelt. Efter Krigen og den store Krise laa kolossale Landstrækninger øde og herreløse. Ejerne var forsvundne — døde, omkomne, med al deres Slægt. Og de ny Stater (husk, der var ikke opkrævet Skat i Aarevis) trængte til Jord; thi Jord er jo Guld. (I det hele taget er det nu alle Staters Maal at besidde megen Ejendom for at kunne udstede Papir paa den). Der blev derfor over hele Verden udsendt Bekendtgørelser om, at Ejerne til enhver Stump Jord inden en viss Tidsfrist havde at fremstille sig og bevisliggøre Deres Ret. Denne Frist er nu for længst udløbet, og jeg kan derfor forsikre Dem, at al den faste Ejendom, De maa have været i Besiddelse af, nu tilhører de respektive Stater. Som sagt — det gør mig ondt . . .«

»Hvad Vægt ligger der derpaa!« udbrød Erik — »det er dog ikke Rigdom, jeg har efterstræbt.«

»Saa meget desto bedre«, svarede Formanden. »Kan jeg imidlertid paa nogen Maade være Dem til Tjeneste, skal jeg gøre for Dem, hvad der staar i min Magt.«

»Vi er jo nu blottede for det aller-

nødvendigste«, udbrød Fru Poulsen, »og véd ikke, hvor vi skal vende os, naar vi gaar her fra.«

»Enhver, der vil arbejde, behøver i disse Tider ikke at mangle noget«, sagde Formanden, »og for Kemikere er der nætop overordentlig megen Brug. Der maa nu daglig foretages saa mange Jordbundsanalyser, at det næppe kan overkommes. For en Maaneds Tid siden blev der aabnet en ny analytisk Station i Jylland, og vi har ikke Polyteknikere til at besætte de halve Pladser. De vil vise Staten en Tjeneste ved at overtage en Assistentpost dèr; Lønnen er 10,000 □ Centimeter og fri Bolig.«

Fru Poulsens Ansigt opklaredes; over Eriks Ansigt gled et næppe mærkeligt Smil:

»Vi vender tilbage til vort Udgangspunkt«, sagde han; »analytisk Station eller Glasværk — det kan omtrent komme ud paa ét. Jeg tager i ethvert Tilfælde mod Tilbudet med Tak.«

Formanden rakte ham Haanden.

»Om en Times Tid skal Deres Udnævnelse ligge færdig til Dem paa Kontoret for Statsejendommene. De ønsker vel en Maaneds Gage forud, kan jeg tænke?«

Slutning

Man skriver Aar 1923.

Verden er for længst kommet til Ro efter den store Krise. Som en mørk Tordensky, der endnu skimtes fjærnt i Horisonten, mindes det Uvejr, der rasede over Landene. Men som Græsset atter, friskt og frodigt, rejser sig efter Uvejrets skyllende Regn, lever Menneskeheden op paa ny til frejdigt, pulserende Liv.

Der hviler noget af en Morgenstunds Friskhed og Vækkelse over Folkene. De militære Byrder, der som et natligt Mareridt knugede alle Samfund til Døde, den vældige Ophobning af Kapitaler paa faa Hænder, den lammende Overproduktion og frem for alt: den alt ødelæggende Overbefolkning er borte — for en Tid.

Man tager fat med fornyet Kraft. Toldgrænsen mellem Rigerne er borte, Samkvemmet mellem Folkeslagene antager en ny Karakter. De forfaldne Jærnveje istandsættes og ny anlægges. Den ny Bevægkraft: Fotoelektriciteten, er blevet Kullets Medbejler: Firmamentets Sol, der straaler over alle Lande, sætter Maskinerne i Gang.

Den Verden, hvis Hoved var Guld og hvis Livsbetingelse: Folkeslag væbnet mod Folkeslag, er sunket sammen . . . eksploderet ved sin egen indre Spænding. En ny Verden er opstaaet, løfterig og stor, for at tage fat, hvor den første slap . . . til om Aarhundreder Jorden atter nægter at give Brød til de mange Munde, til al Ejendom atter er fordelt paa de faa Hænder, til Menneske rejser sig mod Menneske for at kæmpe om Jordlagenes Vand og Luftens Ilt — — til alt atter er løbet tilbage i det gamle Spor — — — til Mennesket lærer Plantens store Kunst: at omforme den uorganiske Natur umiddelbart i organisk Skikkelse, saa at Agerdyrkerens Jord, det ny Guld, mister sin Værdi.

Ved den sydlige Bred af Rønninge Mose, nætop paa samme Plet, hvor fordum Glas- og Porcellænsfabriken laa, har Staten opført den ny sydsjællandske kemiske Station.

Den bestyres af en Forstander, bistaaet af to Assistenter.

Laboratorieforstanderen er en Mand paa de halvhundred, men han sér ældre ud. Hans Haar er hvidt; han fører sig underlig duknakket, og hans Gang har noget træt, affældigt ved sig.

Han bebor med sin Hustru en lille Lejlighed i Stationens nordvestlige Fløj — efter eget Ønske. Fra Vinduet i Dagligstuen har man vid Udsigt over Mosen, ved hvis yderste Rand Solen om Sommeren forsvinder, mens Himlen flammer i dybt rødt, bræmmet med Guld. Rundt om til de andre Sider, op ad Bakkedraget, breder den tætte Bøgeskov sig, lunende over det saftig-grønne Engdrag, hvor Kabbeleje og Engblomme om Foraaret gulner Grønsværen.

Hver Aften, Sommer og Vinter, gaar Forstanderen og hans Hustru regelmæssig deres Tur op ad Bakkerne, gennem Skoven, og ud til en aaben, højtliggende Plet, hvorfra man sér Solen gaa ned. Ellers sér man dem aldrig udenfor Stationen. Forstanderen leder selv

alle Analyser og er den hele Dag beskæftiget i Laboratoriet.

Ofte kommer Rejsende til Stationen, thi Forstanderen er en berømt Kemiker; mange Fremmede ønsker at sé ham, og Damerne beder ham skrive sit Navn i deres Albumer.

Han gør med et svagt Smil, hvad de beder ham om, men ellers er han stille og svarer kun med faa Ord.

Som en Kuriositet fortæller man, at Forstanderen ikke en Gang oppebærer saa stor Løn som sine Assistenter. Han vil ikke have mere, end hvad der svarer til 800 Kr. i de Dage, da Guldet endnu havde sit fulde Værd som Betalingsmiddel. Og da den ny Højskole i København oprettedes i Stedet for det Universitet, der gik til Grunde under Krigen, og man tilbød ham Posten som Lærer i Kemi, svarede han nej. Han takkede for Æren men ønskede at blive, hvor han var.

Kun ét Besøg skal have bragt ham ud af den vanlige Ligevægt: det var den Gang en fremmed Søkaptejn ved Navn Szemsky, ledsaget af en gammel irsk Ulk, som hed O'Kelly, kom til Stationen og blev der et Par Dage. Da kom der Liv over ham, og om Aftenen straalede der Lys ud fra Forstanderboligen og hørtes der Brudstykker af lystig Samtale.

Forstanderen fulgte selv sine Gæster til den tæt ved liggende Jærnvejsstation, og man skal have sét Taarer i hans Øjne, da han sagde:

»Hils de andre!«

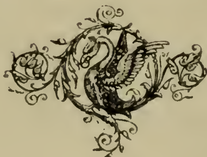
— —

Den store Kemiker er tillige en stor Rejsende, der paa sit eget Skib, den Gang han flygtede for de daværende Magthavere, kom til selve Sydpolen.

Paa Grund af den store videnskabelige Interesse, der knytter sig til denne Opdagelse, har han udgivet en kort Beskrivelse af sin Rejse til Polarlandet. Meteorologerne har allerede nøje undersøgt Sagen, og de konstaterer, at nætop det Aar — hverken før eller senere — var der saadanne Is-, Strøm- og Varmeforhold til Stede, at en slig Rejse var mulig. Nogle vil paastaa, at et saadant Tidspunkt periodisk vil vende tilbage, men ikke én Gang i tusend Aar. Hvis man ikke finder ny Midler til at sætte over Isen, vil selve »Erik Poulsens Land« (saaledes kalder Geograferne Pollandet) til da være lukket for Menneskene.

Om det forholdsvis milde Klima og det isfri Hav ved Sydpolen har Videnskabsmændene talt frem og tilbage; nogle mener,

at det kun viste sig saaledes under de særlig gunstige Forhold, hvorunder Erik Poulsen naa'de til Pollandet, andre holder for, at dette altid ligger varmt og smilende bag den omgivende Is. Man har allerede syv Teorier, der skal forklare Fænomenet.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 07 05 07 013 4